

Yeni

M U H İ T

12/70

Sene 1

Resimli Aylık Aile Mecmuası

№ 9, Temmuz 1929

Müvezzitten Elbise ka... isteviniz

NUSHASI 50 KR.

DEVLET TARAFINDAN HALK İÇİN ÇIKARILIR

İHAP
MULUSI
İSTANBUL

RESİMLİ HAFTALIK MECMUA

Nüshası 3 Kuruş

Senelik abonesi
Altı aylık „

150 kuruş
80 „

DEVLET MATBAASI

MUHİT

Resimli Aylık Aile Mecmuası

Sene 1

Temmuz, 1929

№ 9

Nasyonalizm - Milletsevenlik Başka Yerlerde ve Bizde

Avropanın bir kaç ileri memleketinde *nasyonalizm* namı altında siyasi mahiyette bir takım teşekküller var, hatta bunlar baazan *fırka* halinde bile uzuvlanırlar. Fransa ile Almanya bu bakış noktasından numunelik olarak gösterilecek memleketlerdir.

Fransada Büyük İnkilâp esnasında krallık istibdadına karşı milletin hakimiyetini yükseltebilmek için edilen mücadelelerin bayraklarında *Vatan* ve *Millet* sözleri nakşolunmuştu. O devirde vatansevenlik «*patriotizm*» ve milletsevenlik «*nasyonalizm*» inkilâpçıların ve cumhuriyetçilerin kitleler tarafından alkışlanan şiarları, parolaları idi. Bir din gibi içtimali ruhu dolduran bu yüksek heyecan Napoleon zamanında imperyalistlik vasıf ve cesametini kazanmış, eski saflığını kaybetmiş, Restorasyonda (krallığın tekrar teessüsünde) büsbütün mahiyetini değiştirerek inkilâbın yerine irticam ve avamferipliğin şiarı olmuş, baazan da *Boulangier* ve *Déroulède* gibi şahsiyetlerin teesiriyle kitlelerin ruhunu sarmağa muvaffak olmuştur.

Gittikçe buharlı sınaatın inkişafıyla iktisadi temellere dayanan sınıflara ve uzuvlanmış siyasi fırkalara malik olan Fransada *nasyonalizm* ancak avamferip bir takım mürteci' zümrelerin takındıkları isim haline gelmiştir. Bugün Fransada, diğer buhar sınaatını inkişaf ettiren memleketlerde olduğu gibi, cum-

huriyetçiler, demokratlar, radikaller, sosyaldemokratlar, sosyalistler, komünistler... gibi fırkalar vardır, ve her sınıf halk, programı kendi sınıfı menfaatlarına muvafık gelen fırkaya intisap etmektedir. Bunların haricinde cumhuriyetçiliği ve laikliği açıktan açığa veya sinsice kabul etmeyen, krallığın — yaani irsi bir diktatörlüğün — ve kilise hakimiyetinin avdetini istiyen bir takım mürteci' zümreler de vardır ki kendilerine nasyonalist namını veriyorlar. Bunlar, halk kitlelerini kazanmak için, Fransayı daimi bir tehlike altında göstererek o tehlikeye sebep saydıkları Almanya'ya veya her hangi diğer bir devlete karşı tarafdarlarının husumetini tahrik ederler. Ksenofobi — yabancı korkusu — gazetelerinde gayet kaba ve nezaketsiz surette in'ikâs eder. Hasılı taakip ettikleri «korku», «emniyetsizlik» ve «haset» siyasetiyle yeni bir muharebe hazırlamağa çalışırlar, bununla beraber kendilerini sulhçuların en ön safında gösterirler.

Almanya'ya gelince, bu memlekette 1914-1918 mağlubiyeti üzerine yıkılan imperatorluğun bütün hatalarını onun yerine geçen ve on seneden beri sosyal-demokratlar tarafından idare olunan genç cumhuriyet ödemek mecburiyetinde kalmıştır. İşçilerin menfaatlarını mudafaa eden bu fırka Rusya inkilâbını taakip etmeyip bilâkis o inkilâba karşı bütün

millî kuvvetleri kullanmağı tercih ettiğinden sosyalist ve komünist fırkalarının haricinde pek kuvvetli diğer siyasi fırkalar ve zumreler teessüs etmiştir. Bunların çoğu eski imperatorluğun ve imperatorluk ordusunun tarafdarlarından ve geniş arazi ve emlak sahiplerinden vucuda gelmiş çok kuvvetli teşekküllerdir. Tabii olarak irticai mahiyette olan bu siyasi kuvvetler de kendilerine *nasyonalist* namını vermektedir; millet meclisinde sağ tarafı teşkil ederler ve derece derece merkezden sağ uca kadar uzanırlar.

Almanya nasyonalistleri de Fransa nasyonalistleri gibi «yabancı» dan teneffür ederler, bilhassa Fransızlara ve Lehlilere adavetlerini gösterirler. Fransız nasyonalistlerinin *bütün* Almanlara - «Boş» lara karşı kullandığı lisamı Alman nasyonalistleri de *bütün* Fransızlara karşı kullanırlar. Memleketlerini daimi tehlike altında gösterirler, tazminata ve Rhein havzasının işgaline muvafakat eden sosyalistlere karşı küçük burjuva, arazi ve emlak sahipleri ve köylö kitlelerini tahrike çalışıyorlar, ve Almanyanın İytilâf Devletlerinden, hususiyle Fransadan gördüğü dehşetli tazyik sebebiyle muvaffak da oluyorlar. Bu sayede Almanyada mürteci' nasyonalistler yavaş yavaş inkılâpçı ve cümhuriyetçi sosyalistlere kafa tutabiliyorlar; onları iktidar mevkiinden bile atacak derecede tehlikeli olabiliyorlar.

Bu kısa teşrihten anlaşıldığı gibi, Avropanın —Fransa gibi galip ve Almanya gibi mağlup— iki ileri memleketinde *nasyonalizm* bütün irticai ve aksiinkılâpçı kuvvetleri sinesinde cem'eden; «koru», «emniyetsizlik», «husumet» siyasetini taakip eden mahlût bir teşkilâtır.

*
*
*

Bizde *Vatan* ve *Millet* sözleri, ilk defa, Osmanlı İstibdadına —on dokuzuncu asrın ilk yarısından sonra— açılmış olan siyasi mücadelenin şarları olarak kullanılmıştır. Bu devrin rehperleri başlıca Namık Kemal ile Mithat paşadır. Fakat her ikisi istibdadın müthiş kahırlarına uğrayan bu rehperler esasen «saltanat ve hilâfet» i, muessese olarak kaldırmak istemiyorlar, yalnız bu muessesenin istibdadına bazı hudutlar çezecek bir *Kanunu Esasi* ile devlete *meşruti* bir nizam vermediği ve bu sayede saltanat ve hilâfeti kuvvetlendirmeyi hedef edinmişlerdi.

Bu ilk *milletsevenlik* ve *vatansevenlik* dev-

rinin zuhuruna en ziyade Rusyaya karşı uğradığımız mütevali mağlubiyetler yüzünden vasi' imperatorluk hudutlarının gittikçe daralması ve büsbütün inkiraz tehlikesine maaruz kalması sebep olmuştur.

Bu devletin bütçesinden, evkaf hazinesinden ve sair muesseselerinden istifade eden zumreler arasında *Kanunu Esasi* fikri az zamanda çok tarafdar peyda ettiği gibi geniş emlak sahiplerine ve mütagallibe zümrelerine de mülâyim gelmişti (Vilâyet meclisi-umumileri vasıtasıyla bu zümreler nüfuz kazanmağa başlamışlar, mebuşluğa kadar yükselmeğe bir heves duyabilmişlerdi). Fakat sürekli bir sulh devri açmağa muvaffak olan Abdul Hamidin mutagallibeye ve derebeyliğine imtiyazlı mevkiler bahşetmesi, bilâkis şehrin müneverlerine, yüksek tahsil görmüş gençliğine karşı gayet şiddetli bir siyaset taakip etmesi üzerine milletsevenlik ve vatansevenlik bir takım gizli ve inkılâpçı siyasi cemiyetlerin ateşin şarları olmuştur.

Meşrutiyet inkılâbı üzerine, «İttihat ve Terakkî» liderlerinin acı ve ihatasızlığı yüzünden, vatansevenlik ve milletsevenlik hararetini kaybetmiş, içtimai sınıflar üzerine kurulmuş fırkalar da teessüs edemediğinden, devletin bekası saltanat korkuluğunun gölgesine sığınmağa mecbur bir oligarşi istibdadiyle tehlikeye düşürülmüştür.

Bu yeni u'cube istibdadın imperyalistçe emellerle karıştığı 1914—1918 harbinin neticesinde uğradığı millî felâket üzerine bizde tekrar milletsevenlik, bütün hararetiyle, milletin bütün kitlelerini sarmış ve ondan genç ve görbüz Türk Cumhuriyeti doğmuştur.

Türk milletinin bu yeni ve feyizli nasyonalizmine hakîkî suretini veren millî mücadelenin ruhu demek olan Büyük Rehperdir. O son Türk nasyonalizmini *kendi suretinde* yarattı. Bunun için Türk nasyonalizmi Gazinin kendisi gibi inkılâpçıdır.

Saltanat rejimi Türk milletini terakkîden alıkoyan Skaba, ilimsiz bir istibdad idi. Meşrutiyetten evelki devirde Turkiyeye elektrik girmeyordu, çünkü milletin mukadderatı elektrikten korkan vehham bir ihliyanın elinde idi. Türkler banka teesis edemiyordı, çünkü faizin helal olduğuna fetva verilemi-

yordu. Avropaya seyahat eden bir Türk taciri veya talebesi, kırmızı fesıyla sokak çocuklarının maskarası ve münasebette bulunduğu adamların yanında gülünç olmamak için, başına geçirdiği şapkayı kendi memleketinde saklamak riyakârlığına mecbur idi, çünkü memlekette dini kıyafetle bir tutan bir zihniyet hüküm sürerdi. Bir baba müsavi surette sevdiği ve büyüttüğü, haklarında müsavi muameleye vicdanında mecburiyet hissettiği oğlu ile kızına servetinden müsavi hisseler ayıramıyordu. Çünkü ağabeylerin, amcaların aynı dam altında yaşayan kızkardeşlere, yeğenlere baktığı asırlardan kalma bir bedevi örfü ile iktisadi münasebetleri tamamiyle değişmiş medeni bir heyet-i iktisadiyenin idare olunacağı zannolunuyordu. Her sefih zengin, kadının alınıp satıldığı devirlerden kalma bir iyiyat ile, zevcesinin haklarını çiyneyerek üstüne *meşru'* kapatmalar, veya her kurnaz koca meselâ tarla işlerini ücretsiz, sırf boğaz tokluğuna gördürmek için zevce namıyla cariyeler alabiliyordu.

Türkiyede nakadar din ve mezhep varsa o kadar mahkeme; o kadar nikâh, miras, nafaka usulleri vardı. Türkiyede bir Türke hakaret eden bir ecnebiye Türk polisi mudahale edemez, Türk hakimi müstakîl olarak da'vasını göremezdi.

Türk çocukları derslerinin ilk senesinden, hatta ilk haftasından anlamadıkları bir lisan ile yazılmış bir kitabı hecelerdi. Hiyeroglifeye yakın bir yazı ile tahsillerini yapmak için her milletin çocuklarından iki üç sene fazla kafa patlatmağa mecbur bulunuyorlardı, vs. vs.

Böyle bir Türkiye medeniyet âlemi içinde kendisine nasıl bir mevki teemin edebilirdi?

Türk milleti medeni ve ileri bir millet olabilmek için bütün bu köhne an'anelerin ve tarihi maniaların tazyikından kurtulmalı idi. İşte Gazi milletsevenliği bu medeni yolda anlayan ilk Türk olmuştur, ve büyük Türk milletine sabrile, belagat ile anlatarak Büyük Türk inkilâbını yaratmıştır.

Gazi Büyük Türk inkilâbını safha safha yaratırken daima samimi ve ateşin bir nasyonalist olarak hareket etti: Büyük Türk milletinin medeniyete aşık ve her medeni millet kadar yükselmeğe müstait oldu-

ğunu, bütün medeniyet muesseselerini ve medeniyet tekniklerini almağa büyük kabiliyeti bulunduğunu gördü, ve senelerle köhne muesseselere karşı ikna' ve ispat ile mücadele ederek Türk Milletini hakimiyete, istiklâl, terakkî ve medeniyete sevketti.

*
* *

Bunun için Türk *milletsevenliği* Avrupa nasyonalizminden büsbütün farklıdır:

Avropa nasyonalizminin birinci vasfı irticai veya hiç olmazsa muhafazakâr olmaktır; Türk milletsevenliği samimi ve ateşin bir inkilâpçılık ruhiyle yoğunludur.

Avropa nasyonalizminin gözleri ensesindedir, Türk milletsevenliği bütün cephe ve tepesiyle göz kesilerek ileriye ve yukarıya uçmak için can atıyor.

Avropa nasyonalizmi ferdi ve irsi bir istibdadın hasretini çekiyor; Türk milletsevenliği Türk milletinin istiklâli ve hakimiyeti uğrunda fedakârane çalışıyor.

Avropada nasyonalizm ile ksenofobi -yabancı yadırgaması ve yermesi- bir maanaya gelir.

Türk milletsevenliğinde yabancıların hukukuna riayet ve yabancıya misafirperverane hürmet esastır. Nasyonalist Türk Cumhuriyeti dünkü düşmanlarının cümlesiyle bugün dosttur, ve dostluğunda samimi ve merttir.

Düneye kadar padişahlardan ancak kapitülasyonlarla haklarını alabileceklerini zanneden ecnebler bugün hür ve müstakîl Türkiye Cumhuriyetiyle -müsavi haklara malik insanlar gibi- her türlü akitler yapıyorlar, ticari-hukukî münasebetlere girişebiliyorlar.

Dürüst, nazik ve hukuka riayetkâr Türkiye Cumhuriyetinde artık bir Duyunu-Umumiye kontrolü yoktur!

Gazinin suret verdiği Türk nasyonalizmi millete işte böyle şerefli bir itibar ve pek kıymetli dostluklar kazandırabilmiştir.

Her Türk milletsevenliği işte böyle anlamalı, ve bu çağırda da Gazinin izini taakip etmelidir.

A. C.

Büyük Türk İnkılâbına dair

Yazan: AHMET CEVAT

3

"Bütün vatanın ve koskoca bir memleketin hayat ve mematı mevzuubahs olurken vatanperverim diyenlerin kendi akîbetlerini düşünmesine mahâl var mıdır?,"

".... Bende (bunun aksi) bir kanaat mevcut olsaydı... hükümet, padişah ve halifeye karşı isyana lüzum görmezdim. Bilâkis, ben de, baazı *iki yüzlü ve iki cepheliler* gibi zahiren pek mutantan ve müdepdep olan, o günün ordu müfettişliğini ve yaveri -hazreti- şehriyari sıfatını muhafazada berdevam olurum.,

GAZİ (Nutuk s. 41)

Neşredilen kısmın hülâsası: İytilâf Devletleri mütareke ahkâmını tanımayıp memleketi işgale başlamaları üzerine her taraf kendi başının çaresine bakmak kaygısına düşmüş, muhtelif yerlerde M. H. M. ve R. İ. cemiyetleri teşekkül etmiş, İstanbulda Milli Kongre toplanmıştı. Memleket bu vaziyette iken Büyük Rehper ordu müfettişi olarak geniş salâhiyetle Anadoluya geçmişti. Bir ay zarfında askeri ve mülki kuvvetleri milli gayeye celbedebilmiş ve Sıvasta bütün memleketi temsil edecek büyük bir kongrenin toplanması için her tarafa daavetler göndermiş, kendi de Şark vilâyetleri namına toplanacak olan kongreye iştirak ve bu kongrenin siyasi istikametini idare etmek üzere Erzuruma gitmiş, orada merkezin daavetine icabet etmiyerek istiyfasını vermişti (8-9, 6, 1914-1335).

İhtilâflar, Muhalefetler

Milli mücadelede mes'ul bir rol alanlar arasında

1) İytilâf veya derhal isyan taraftarları

Büyük Rehperin esaslı düşüncesi: Sivas kongresini toplamaktı. Bu kongreye bütün memleket murahhaslarını gönderecek, her tarafın M. H. M ve R. İ. cemiyetleri o kongrede toplanacak, bütün orduların kumanda heyetleri oraya iştirak edecek, hattâ aşiret reisleri temsilsiz kalmıyacak, bu suretle kongre, aleni olarak bütün memleketi ve bütün milleti temsil eden hakîki ve milli bir heyet olacak, onun sesi dahilde ve hariçte milletin "en gür sedası," olacaktır. Artık Şark vilâyetleri, Garp vilâyetleri, Cenup vilâyetleri, İstanbul ve Trakya

gibi taksimat kalkacak, bunların yerine yalnız **Bütün ve bir Türkiye** bulunacak idi.

Böyle bir kongrenin ayıracağı temsil hey'eti, her türlü nazariyatın tenkidine karşı bile durabilecek ve fiili olarak bütün memleketin *Heyetitemsilîyesi* olacak, iy-cabında meşru' bir *muvakkat hükümet* şekline geçebilecekti (Büyük Rehperin bilhassa bu noktayı istihdaf ettiği daha Erzurum kongresinin mukarreratından anlaşılmaktadır). Başka bir yol ile de Anadolu'da bütün milletin muzaheret ve müsella kuvvetine istinat ederek padişaha, hükûmetine, İytilâf Devletlerine, cihana söz dinletecek bir *İktidar hey'eti* nasıl teşekkül edebilirdi?

Büyük Rehper bu Programı tatbik ederken, Şüphesiz, elinden bütün kuvvetini almağa teşebbüs ettiği İstanbul hükûmetiyle, galibane hükümlerini tanımamak ve üstlerine milletin iradesini ve hakimiyetini yükseltmek istediği İytilâf Devletleriyle bir hayat-memat mücadelesine girişecekti; bundan daha tabii bir şey yoktu; fakat kendisiyle mukaddes gaye uğrunda *sözbirliği* etmiş, mücadelede mes'ul bir rol almış zatların bir çoğu ile ihtilâf haline düşmesi ve onların muhalefetine uğraması asla tabii sayılmazdı. Bunun için, o mes'ul zatların milli mücadeleyi güçleştiren içtihat ihtilâflarını ve görüş isabetsizliklerini bilmek faydalı olur.

**

Rafet bey (K 3 kumandanı) Büyük Rehperle, ta İstanbul'dan beraber gelmiş olduğu halde bütün milleti ve bütün memleketi temsil edecek olan Sivas kongresinin toplanmasındaki faydayı anlayamadığını söyleyerek (Amasyada) Büyük Rehper tarafından buna dair yazılan beyanname müsveddese imza koymaktan çekinmişti, ancak ihtar ve ikna' üzerine okunması müşkül bir işaret vazetmiştir.

Umumi bir kongre toplanmak teşebbüsü üzerine İstanbul hükûmeti ve İytilâf Devletleri ile açılan cidalde muvaffakiyet ancak askeri kumandayı ellerinde tutan emniyetli zatların mevkilerinden ayrılmaması ve İytilâf Devletlerinin işgal ve silâhlara vaz'iyet teşebbüslerine müsella olarak mukavemet ve mumanaat etmesiyle temin olunabilirdi. Bu sebepten Büyük Rehper en büyük ehemmiyeti buna veriyor, ve pek mühim mevkilerde emniyetli, ve mesuliyeti üstüne almış zatlar bulundurmağa çalışıyordu. Halbuki İstanbul'dan beraber geldikleri ve mukaddes gaye uğrunda sözbirliği ettikleri 2nci ordu müfettişi Cemal pş. İstanbul antrikasına kapılarak, Büyük Rehper'e haber vermeksizin, *on gün müddetle* İstanbul'a gidiyor ve bir daha avdet etmiyor, daha sonra

Harbiye Nezaretini kabul ediyordu. Bu fena misal üzerine kendisine sıkı sıkıya kumandayı terk etmemesi lüzumu tavsiye olunan diğer bir kumandan da Konyadan çıkıp İstanbula dönüyordu.

Ordunun kumanda heyetleri doğrudan doğruya İstanbul hükûmetine tabi olduğundan milli gayeye sadık ve hadim olduğu görülecek her kumandanın tepdiline teşebbüs olunacağı şüphesizdi. Bu takdirde yerini halefine terketmeyecek her kumandan hükûmete karşı asi mevkiine düşecekti. İşte onlardan istenilen fedakârlık bu idi. Büyük Rehper böyle

bir kahramanlığı gösterebileceklerin pek az olacağını takdir ettiği için ordu haricinde müsellâh milli kuvvetlerin sür'atle teşekkül etmesine büyük ehemmiyet veriyordu; pek mühim bir (*) tebligile ordu kumandanlarını iykaz ve teşci ediyordu (7 Temmuz). Halbuki bu tebligile muhalif olarak İstanbuldan gönderilen bir kumandana mevkiini (Samsun gibi bir yeri) en evel terkeden k. 3 kumandanı olmuştur. Rafet bey bu hadiseyi haber verirken İstanbuldan bir İngiliz gemisiyle gelip kendisini istihlaf eden Salahettin beyin "maksat dahilinde," çalışacağını söyleyorsa da bu sözün sırf yukarda bahsolunan tebligile muvafik hareket ettiğini göstermek için olduğu aşıkârdır. Çünkü Rafet bey mak-

sat dahilinde çalışacağını teemin ettiği Salahettin beyi pek iyi biliyordu: Yine kendisi, sonradan Büyük Rehper yazdığı telgraflarda, o zat hakkında: "Salâhettin beyi tanır-sınız, birden bire ürkmemesi lâzımdır... mütereddit tabiatlı bir zat.— On günden fazla bu muntakada kalmamak niyetiyle gelmiş. Az kaldı kumandayı almadan geri kaçacaktı. Kendisini teemin ve tatmin ederek vazifei-vatanîyesini hatırlattım....," diyor. Bu cümleler gösteriyor ki Rafet bey Samsundaki mühim vazifesi başından ayrılırken yerine geçen kumandanın maksat dahilinde çalışacağından hiç emin değildi. Gazi bu hususta diyor ki:

"İytimat edip kumandayı tevdi ettiğine göre de hiç olmazsa bir müddet ondan ayrılmıyıp vaz'iyet ve nazarlarımızı tamamen telkin edebilecek kadar beraber çalışması ve kendisini bizimle irtibata koyduktan sonra uzaklaşması maakul olurdu.."

(Nutuk, s. 30).

**

Büyük Rehper, kolaylıkla anlaşılacağı üzere, Samsuna büyük ehemmiyet vermiş, oraya Rafet bey gibi son derece emniyet ettiği bir kumandanı, ve öteden beri cesurluğu ile şöhret kesbetmiş, ve gene Rafet bey tarafından nihayete kadar fedakârane çalışacağı teeminîyle tavsiye olunan Hamit bey gibi bir mu-tasarrfı yerleştirmişti.

Büyük Rehper, Ordu müfettişi iken

Foto Franse

(*) 1.— İstiklalimizi muhafaza uğrunda teşekkül ve taazzi etmiş olan milli kuvvetler, her türlü mudahale ve tecavuzdan masundur. Devlet ve milletin mukadderatında iradei-millîye amil ve hakimdir. Ordu işbu iradei-millîyenin tabi' ve hadimidir.

2.— Müfettiş ve kumandanlar, her hangi bir sebeple, kumandan iskat edildikleri takdirde kendilerini istihlaf edecek zevat tevhibi-mesai olunabilecek evsafa malik bulunursa kumandayı tevdi' ve fakat muntakai-nufuzlarında kalarak vazaifi-millîyelerini iyfaya devam edeceklerdir. Aksi takdirde, yaani bir ikinci İzmir vak'asına meydan verebilecek kimselerin tayini halinde, kumanda asla terk olunmayacak ve bilumum müfettiş ve kumandanlar tarafından, emniyet ve iytimadın selbolunduğu serdiyle, muamele-yakia reddolunacak ve kabul edilmeyecektir.

3.— Memleketimizi kolaylıkla işgal maksadına maatuf olmak

üzre İytilaf Devletleri tarafından vakı' tazyikat neticesinde hükümet her hangi bir kıt'a ve teşkilâtı-askeriye ve milliyemizi ilgaya emir verirse, kabul ve tatbik edilmeyecektir.

4.— Amal ve gayesi istiklali-millînin teeminine maatuf olan M. H. M. ve R. İ. cemiyetlerinin zaaf ve inhilaline badi olacak her hangi bir teesir ve mudahaleyi ordu kat'iyen men'edecektir.

5.— Devlet ve milletin teemini-istiklali gayesinde, bilcümle meemurini-mülkiyei-devlet, M. H. M. ve R. İ. cemiyetlerinin ordu gibi meşru' muzahiridir.

6.— Vatanın her hangi bir muntakasına taarruz vukuu halinde, umum millet mudafaa-i-hukuka âmade bulunduğundan bu gibi hadisat vukuunda tevhibi-icraat için derhal her taraf birbirini en seri' surette haberdar ederek vahdeti-harekât teemin olunacaktır.

(Nutuk, s. 29-30)

Rafet beyin mevkiini terketmesi üzerine de umum kuman-

Halbuki Sivas kongresini toplamak teşebbüsü üzerine İstanbul hükümetinin etekleri tutuşmağa başlayınca Hamit beyin de azli tabii olarak ortaya çıktı, ve onun da yerini bırakıp *İstanbul'a döneceği* gene Rafet bey ve kendisi tarafından Rehper'e haber verildi.

Hamit beyin azli ve İstanbul'a çağırılması mes'elesi o ilk aylarda millî gaye uğrunda çalışmak üzere ortaya atılmış ve Rehper'e söz vermiş olanlardan bazılarının ruhi haletini pek güzel gösteriyor.

Rafet bey Amasyadan (15-7-35) Hamit beyin azlinden şöyle bahsediyor:

"Hamit beyin azli hakkında henüz bir şey yok; fakat mahallinde ibkası için teşebbüsatta bulunuldu. *Az olunursa buralarda kalacağını pek ümit etmiyorum.* Maamafi teesir yapıyorum." (Nutuk, s. 32).

Görülüyor ki nihayete kadar çalışacağı teemin olunan bir zatın vaadı ancak mevkînde kalması şartına muallak bir şey demektir. Rafet beyin telgrafından naklettiğimiz satırlar bir çok şüpheler uyandıracak mahiyettedir. Rehper bu ince noktaları şu suallerle göze çarpıyor:

"Böyle bir zatın er-geç azlolunacağına şüphe var mıydı? fakat Rafet bey mahallinde ibkası için teşebbüsatta bulunuldu diyor. Hangi mahâlde? Kimin nezdinde? Kim? teşebbüsatta bulundu! Sonra, azlolunursa, buralarda kalacağını pek ümit etmiyorum, fakat teesir yapıyorum, diyor. Nereye? İstanbul'a mı gidecek? Nasıl? bu zat bu güne kadar bizimle çalışmıyor mıydı?," İşte Rehperin "iki yüzlü ve iki cepheli," diye tavsif ettiği çalışmak bu idi: hem İstanbul'a ve İytilâf Devletlerine ve fakâr, hem de millî gayeye sadık! Bunun için esrarengiz tavurlar takınıyor, bir İngilizden veya bir Amerikalıdan gizli hakikatlar öğreniliyor, hükûmete mensup fakat gizli tutulan kimselerle muhabere ediliyor, teşebbüsata giriliyor, teesirler yapılıyordu...

Rehperin rica ile emri pek güzel mezceden telgrafı üzerine Hamit beyin 5 gün sonra verdiği cevap, üstlerine mes'ul vazifeler almış olanlardan bazıların ruhi haletini daha bariz surette açığa vuruyor. Bu cevaptan çıkarılabilecek maananın başlıca noktaları şunlardır:

1) İstanbul'dan meeyus kalan milletin ümidi Anadoludadır.

2) Millet buralara ve buradakilere çok büyük bir ehemmiyet veriyor, fakat benim İmamım yoktur.

3) Vakıa bir şeyler yapıyoruz, fakat maksada uzun yollardan gidiyoruz.

4) Padişaha kırk sekiz saatlik bir mühlet verelim, ve iytimadımızı haiz bir kabine teşkil etmediği takdirde ne kendini ve ne de hükümetini tanımadığımızı söyleyelim.

5) Bunda hiç bir müşkül yok, biz yürüyelim, millet arkamızdan gelir.

6) Çünkü millet itaata alışkındır (ayniyle: *an'anevi boyun kırmaktan mütesir olmıyan millet*).

Görülüyor ki bu zat hem Rehperin taakip ettiği siyasi taabyanın galip geleceğine emniyet etmiyor, umum milleti temsil edecek ve milletin bütün kuvvetlerini birleştirecek büyük kongrenin toplanmasında bir fayda görmüyor; hem

danlara: "Kumandanların İstanbul'a gitmek hususunda en küçük bir gafletlerinin pek bahalı olacağını ve programımızı tatbika devam edeceğimizi," bildirmek suretiyle nazarı-dikkatlerini celbettim.

(Nutuk, s. 30)

de Rehperin bir emri üzerine bütün askeri ve mülki kuvvetlerin, ve bütün milletin arkasından geleceğine inanıyor! Fakat bu inanması neye istinat ediyor? Milletin itaata alışkın —an'anevi boyun kırmaktan gayrimüteessir— olduğu hakkındaki batıl, mistik kanaatına!

Rehper bu münasebetle Osmanlı tarihinin büyük bir babını ne güzel hülâsa ediyor:

"Efendiler, tarih, "an'anevi boyun kırmaktan mütesir olmıyan millet, biz yürüyelim arkamızdan gelsin," fikir ve içtihadında bulunanların duçar oldukları akibetler ve ukubetlerle doludur."

Birkaç ay sonra, Sivas kongresi toplanıp da bütün milletin heyettimsiliyesi teşekkül ettikten sonra, İstanbul'a şiddetli bir ultimatumun verilmesi hakkındaki tebligün muhtelif zatlar ve teşkilâtlar nezdinde uğradığı muhalefet ispat ediyor ki, Canik mutasarrıfının tavsiyesi tamamiyle mevsimsiz ve isabetsiz idi.

Hamit beyin istiyicalini ıycap ettiren sebep ne idi? Kendisi telgrafında "zamanın, hâlin intizara tahammülü yoktur," diyor, fakat dediği gibi hareket edilecek olsaydı, hattâ padişah kabineyi değiştirse ve intihabat emretseydi (nitekim bir müddet sonra buna icbar olunmuştu), yeni İstanbul hükümeti —Millî gayeye ne derece taraf tar olursa olsun— memleketin halâsını teemin edebilir miydi? Böyle bir hükümet, olsa olsa ancak muvakkat olarak Canik mutasarrıfını ve K. 3 kumandanını yerlerinde ibka için İngiliz tazyikına karşı kordu. Bundan da esaslı ne faide çıkardı?

Millî gaye uğrunda üstlerine mes'ul vazifeler almış olanların küçük bir kısmı, böyle mevkilerinden azlolunmak tehdidi ve münferit isyan vaz'iyetine geçmek mecburiyeti karşısında derhal umumi kıyam hareketine başlamak taraftarı ise de bir çoğu da ihtiyat ve iytidal taraftarı idi. Rafet bey bunlardandır. (15 — 7 — 35) tarihiyle Rehper'e yazdığı bir telgraf: "daima iytidalin gözetilmesini ve vaziyetin iyi idare edilmesini tekrar tavsiye ederim," cümlesiyle nihayet bulduğu gibi (22—7—35) tarihiyle Sivas'tan yazdığı telgraf da aynı iytidal ve ihtiyat ruhiyle meşbu' idi. Bu vesikanın tahlili bize, K. 3 kumandanının, ihtiyat ve iytidal taraftarı olmasına rağmen, Canik mutasarrıfı ile müşterek görüş noktaları bulunduğunu ve halefi olan zate de benzediğini ispat eder.

Rafet bey halefi hakkında diyor ki: "Maksada muzir olamaz, bilâkis maksat dahilinde fakat sakit bir surette çalışmağı vaadetti. Sadık beyle münasebeti hakkında verilen maalmata inanamıyorum. Zaten aldığımız haber iyi tevsih ve muayyen bir program tanzim etmeden çalışmak kuvvetlerin ziyasını mucip olur... mubalâğalı haberlere kapılmamış olsaydınız ihtimal ki ben vaz'iyeti daha iyi idare ve kumandayı terke mecbur kalmazdım.

"Reesen karar verecek insanların hakikî vaz'iyeti bilmeleri lüzumunu siz de takdir buyurursunuz.

"Benim celbim için İngilizlerin İstanbul'u tazyik etmeleri pek mühtemeldir... bu tazyik artarsa Salahettin beyi müşkül bir vaz'iyette brakmamak için izimi kaybedeceğim..."

"Karahisardaki fırka kumandanı bu kongreye (Sivas kongresine) murahhas intihabı için buralara beyanname neşretmiş. Bu tarzihareketi muvafık buluyor musunuz?"

"Alman sulhu ve şarttaki sükûnet, vaz'iyetin inkişafı"

İngiliz İntihabatının Neticeleri

Son İngiltere intihabatının muhtelif cihetlerden büyük bir ehemmiyeti vardır.

Bir kere, *amele sınıfının*, bütün medeniyet âleminde daima yükselen bir siyasi-içtimai kuvet halinde uzulanmakta olduğu hakikatı inkâr olunmaz bir surette meydana çıkıyor.

Labor Party (amele fırkası) *Büyük Britanya* nın mağrur burjuvazya-sının elinden, intihap puslası kuvetiyle, siyasi iktidarı alacak bir hale gelmiştir: 606 mebusluktan 290 ını kazanmış, diğer 316 sını iki büyük tarihi burjuva fırkası aralarında paylaşmışlardır.

Artık Büyük Britanyada yalnız «Wig» ler, «Tory» ler hükümrân değildir — orada emlak ve sinai teşebbüs sahiplerinden başka sinai işçilik sahipleri de siyasi bir kuvettir.

İkinci ehemmiyetli cihet kadınların intihap puslasını pek güzel kullanabildiğinin meydana çıkmasıdır. İngilterede kadınların rey vermesi birinci defa olarak bu intihabatta vaki' oluyor: Yalnız bu sefer kadın müntheiplerinin miktarı erkek müntheiplerinden bir buçuk milyon kadar fazla idi (15,25 mil. kadın, 13,75 mil. erkek); 1924 intihabatında ise kadın müntheipler 2 milyon kadar erkek müntheiplerden noksan idi (9 mil. kadın, 11 mil. erkek). Hükümeti

Makdonald ailesile evinin bahçesinde

fına intizaren, bizim de *ihtiyatkâr* bulunmaktığımızı iy-
cap ettirmiyor mu? Şahsım hakkında hiç bir endişem
olmadığını artık anlamışsınızdır (!) yalnız, *kararsız ve*
programsız hareketlerle maksadı ihlâl edeceğiz. *Ya ih-*
tiyatkar olalım ve yahut hemen işi açığa vuralım. Fakat
ikisinden birini yapalım. *Sivas kongresinden hâli*
hazırda bir faide ümit ediyor musunuz?...

Görülüyor ki:

1) Rafet bey halefenin ihtiyatkârlığını ve *sakit bir*
surette çalışmak sistemini beyeniyor, kendisi de aynı
ihtiyatkârlığı ve aynı çalışma sistemini Rehper'e tekrar
tekrar tavsiye ediyor.

2) Canik mutasarrıfı gibi ya iytidal veya derhal
umumi ve aleni kıyam istiyor; devam eden hadiseler
içinde kendisine hiç bir fa'al rol bulamıyor.

3) Hattâ fa'al rol oynayanları, mesela Karahisar ku-
mandanının murahhas intihabı için beyanname neşrini,
muahazeye şayan buluyor.

4) Rehperi kararsız programsız hareket etmekle it-
ham ediyor,

meti terketmekte olan muhafazakârlar kadınla-
rın kendilerine rey vereceğini — çünkü kadının
her yerde muhafazakâr olduğu zannediliyor —
ümit etmişlerdi; kadınlarda intihap hakkını onun
için tevsi etmişlerdi. Halbuki bu intihabat gös-
terdi ki kadın de erkek gibi muhafazakâr veya
liberal olabildiği gibi sosyalist de olabilir. Bu
intihabatta muhafazakâr sınıfa mensup kadın-
ların daha ziyade rey puslasını kullanmaktan
ferayat ettikleri, amele ve sosyalist fırkasının

5) Bu kere de Sivas kongresinin lüzumunu anla-
madığını alenen söylüyor.

Samsun muntakasının mesul mucahitlerine taalluk
eden bu müşterek zihniyet şahsi endişelerin milli gaye
işlerinde bile ne derece büyük bir rol oynadığını ispat
ediyor.

O sıralarda önsaf mücahitlerinin programsızlıktan bahs-
etmeleri hakikaten anlaşılabilir bir takdirdir, çün-
kü Sivas kongresini toplamak teşebbüsü en geniş bir
görüşle çizilmiş programın başı idi. Programın tekmi,
ilk defa olarak, memleketin bir muntakasına mahsus ol-
mak üzere, Erzurum kongresinde karar altına alınmıştır;
umumi program ise ancak umum memleketi temsil ede-
cek olan Sivas kongresinden çıkabilirdi; Rehper de bu
kongrenin toplanmasına bütün kuvetiyle çalışıyordu. Büt-
tün mucahitlerin o sıralarda en büyük rolü mevkilerini
muhafaza ederek kongre intihabatını siratle ikmal ettir-
mek idi. Halbuki onlar "kongreye ne lüzum var," diyor-
lar, diğer taraftansa programsızlıktan şikâyet ediyorlardı!

İngilterede Kadın Mebuslar

muhafazakâr

muhafazakâr

muhafazakâr

ameleci

ameleci

ameleci

ameleci

ameleci

liberal

ameleci

ameleci

ameleci

ameleci

Yukardan ikinci sıranın başındaki kadın, Mis Margaret Bonfild, aynı zamanda Mesai Nazırıdır; dünyada ilk kadın nazır olarak şerefini kazanmıştır. Üçüncü sıranın ortasında yegane liberal kadın mebus Loyd Corc'un kızıdır.

tarafları olan kadınların ise pek büyük bir faaliyet gösterdikleri anlaşılmiştir.

Üçüncü ehemiyetli nokta: Burjuva sınıflarının kendi sınıfi akıdelerine iytimatlarını kaybettikleridir. Hakikaten bu intihabatta çok defa aynı bir burjuva ailesine mensup fertler muhtelif fırkalara rey vermişler, ve muhtelif fırklar tarafından intihap olunmuşlardır. İşte bizzat başvekil Baldwinin oğlu Oliver Baldwin amele fırkasına mensuptur ve amele fırkasının meb'usu olarak seçilmiştir. Fakat Oliver burjuvaya fırkalarından ayrılan biricik burjuva değildir, bunlar binlerle ve onbirlerledir. Vaktiyle feodal sınıfına mensup bir çok kimseler burjuvazyaya geçip onlarla beraber intihabatta kendi sınıflarına karşı mücadele etmişler ise şimdi de burjuvazyanın bir çok fertleri amele fırkasına siyaseten intisap etmiştir. Artık burjuvazyanın kendi prensiplerine iytimadı kalmamış, demektir.

Dördüncü ehemiyetli nokta: komünizmin amele sınıfları arasında bile umduğu derecede yer bulamadığıdır. Dünyanın en ehemiyetli mesleki ve siyasi teşkilatlara malik olan İngiliz amelesi, üçüncü İnternasyonalın bütün cehitlerine rağmen, komünizm inkılâbını

Kadınlar rey verirken polisler çocuklarına bakıyor

ve prensiplerini kabul etmiyorlar. Çıkan mecliste yalnız bir meb'usları vardı, bu mecliste hiç bir mümesilleri olmayacaktır.

Haklı olarak iddia olunabilir ki, artık ileri memleketlerin hiç birinde bir *alarus* bolşevik inkılâbı beklenemez. Fakat, rey pusulası kuvvetiyle kazanılmış bir sosyalizm tekâmülünün her yerde zuhuru mümkündür, ve ihtimal uzak da olmayacaktır.

* *

Şüphesiz Ramsay Makdonald tarafından rişyaset edilmekte olan bu yeni İngiliz hükümeti bir sosyalizm inkılâbı vucuda getirmeyecektir. Esasen böyle bir siyasi rolü oynamak için de 290 kürsü kâfi değildir. O şimdiki halde, burjuva fırkalarından ancak bir *Centilmen musadesi* istemektedir. Maksadı tekrar intihabata meydan vermeksizin iki sene kadar bir müddet zarfında memleketi idare etmesine bir imkân hazırlamaktır. Tabiidir ki burjuva fırkalarında ona bu yolda bir musaade verirken *şahsi mülkiyet* prensiplerine dokunulmamasını şart koştuktan geri kalmamışlardır.

Bu şart dairesinde Makdonald kabinesinden bir sosyalizm programının tatbiki beklenmez.

Makdonald ı milyon kusur ameleye iş bulacağını vaad etmiştir. İşte en ziyade bunu yapmağa çalışacaktır. İhtimal Rusyanın siparişlerini çekmek için sovyetlerle bir kredi anlaşması yapacaktır. Bu da İngilterenin bütün sınıflarına *pek kârlı bir iş* olacaktır, çünkü bu

Mr. Baldwin muhafazakâr oğlu ise ameleci mebus intihap edilmiştir.

Dirilen Mumya

Fantezi

Yazan : KENAN HULÜSİ

Öyle zannediyorum ki, Sayda kıralı büyük «Zabnit», hayatında hiç bir kadını bu derece kuvvelli ve haşin bir ihtirasla sevmemiştir. Dün gece Âsariatika müzesinde geçen vak'a yı rüyet eden hâkimler elbette heykellerin aşkına inanmıyacaktılar. Ve elbette ki gece nöbetçileri vazifelerini suiisti'mal maddesinden hapsedilecek... Fakat ben gözlerimle gördüm: müzenin birinci kat salonlarında camekânlı bir laht içinde teşhir olunan Sayda kıralı Zabnit, 1377 nümerodaki «Kamelya Ontonyo» yu seviyor. Aşkın Leylâdan, Mecnundan, Beatristen, Nelson ve Emmadan sonra yer yüzünde yaşamadığını söyleyen eblehler, şimdi 114 nümerodaki Apollon heykelinin kitarasındaki tellere baksın... Bununla beraber haşin ve muhteris bir aşk, acaba, artık müzeler içinde mi geçmeğe mahkûm?...

Fakat ne olursa olsun... Ortada, kalbin ve damarların, ikisinin de hükmettiği ve gözlerimle gördüğüm bir vak'a var: Sayda kıralı Zabnit, güzeller güzeli Kamelya Ontonyoyu seviyor.

Dün gece son vapuru kaçırdıktan sonra, müzedeki hususi odamda kalmayı bir otelede kalmaya tercih etmişim.

Gece saat onikiydi. Bir buçuk saattanberi Çin taraflarında son defa yapılan hafriyat hakkında müze müdirinin odasında bulduğum, beynelmilel müzeler kongresinde okunmuş rapor suretlerini henüz bitirmiştimki, içime şayanı hayret bir arzu geldi:

Müzenin içersi gecenin bu vaktında acaba nasıldı?...

Derhal çıktım...

Nöbetçiler koridorda dolaşıyor... Müzenin bütün dekoru tam ve muazzam bir sükût içinde...

Dışarda rüzgâr yoktu... Onun içindir ki, bu uzun koridor korku ve telâş vermiyordu hiç... Hademelerden dinlemiştim: Fırtınalı gecelerde, müzenin içi, koca gövdeli ağaçlar dik uçurumlardan devriliyormuş gibi müazzam seslerle uğuldarmış... Ve kış geceleri bütün dekor, inine çekilmiş hayvanların halile, yalnız burunları dışarda, sessiz ve muhteriz dururmuş...

Günün içeriye verdiği kuytu ve alacalı renk ağlayan kadınlar lahdinde ancak sükûti bir matem sezdirir... Fakat gece vakti gelecekler, orada ince ve derin bir figan da duyacaklardır ki, bu sese, lahdin mermer oymalarında vadisi mechul bir suyun akisleriyle akan göz yaşları karışır...

Ve İskenderin lahdinde harp geceliğinin başlıyordu...

Büyük kapıdan girer girmez karşıya gelen camekânlı hademe odasını geçmiş, birinci kat salonunun sağ tarafına girmiştim.

Elektrikler birdenbire söndüler.

Kımıldamadım.

Müdirin emri vardı. Işıklar herhangi bir ârıza yüzünden kesildikleri zaman, gece nöbetçileri oldukları yerde duracaklardı. Bunu bildiğim içindir ki, bir adım daha atmamıştım. Karanlık harikulâde kesifti. Ve atılacak bir adım yapılacak bir kaza demekti.

Kımıldamadım.

Fakat gözlerim yavaş yavaş karanlığa alıştıyordu. Ve artık lahitleri, müzenin karanlık gecesi içinde, sert ve korkunç, farkediyordum. Gözlerimin, dekoru delmeğe çalıştığı bu sıralardaydı ki, karşımda sol cephede bir hareket duydum.

Gözlerim birdenbire açılmıştılar.

İşte şayanı hayret bir vak'a oluyordu. Bir ruhşinas, laboratuvarında acaba Sayda kı-

sayede İngiliz burjuvazyas bir buçuk milyonluk bir işsizler ordusunu beslemek için katlanmakta olduğu ağır tekâlif fedakârlıklarından kurtulacak, memlekete de bir buçuk milyon fazla amele saayının *plus value* sü akımıya başlayacaktır. Buna mukabil ihtimal burjuvazya

dahi maadenlerin millileştirilmesine, yaani hükümet tarafından alınıp işletilmesine muvafakat edecektir.

Daha fazla tahminler egirişmiyelim, biz de Makdonalda kendi burjuvazyasından istediği centilmen musaadesini verelim,

Zabnitin ruhunu mu çağırıyordu?..

Ve camekânlı lahdin üstündeki örtü yavaş yavaş sıyrıldı. Yavaş yavaş, sessiz, sedasız, adeta yerde sürünen ipek bir etek gibi ince ve sakın düştü... Sonra gene gördüm: camekân masanın üstünden yavaş yavaş yukarı doğru ralı kalktı ve ayak ucunda dimdik durdu.

Fakat asıl şayanı hayret olan şey ne örtünün düşmesidir, ne de camekânın kalkması... Şüphesiz asıl şayanı hayret olan, Sayda kiralı Zabnittir. O, bir oda içinde uyuyan ve yaşadığını kuvvetle bilen adamları uykudan uyandırmamak için hareketeden bir hırsız gibi bacaklarını masadan ihtirazla sarkıttı, ve aynı ihtirazla bir nefes bile çıkarmadan ayağa kalktı.

Biliyorum: işte sen gençliğinde harikulâde maceralar yaşayan Sayda kiralı Zabnitin mumyasısın... Ve şimdi lahdinden ayağa kalktığın bu dakikalar, bir şehvet gecesinde olduğu gibi genç ve çırcıplaksın da...

Fakat o, iyiliyor, camekânlı lahdin örtüsünü omuzlarından Romalı bir asker tavriyle çaprast fırlatıyor, ben geri geri çekiliyorum...

Artık anlamıştım: Sayda kiralı Zabnitin mumyası dirilmişti; o şimdi yaşıyordu. Fakat, koklanan havasında bile geçmiş asırlardan esrarengiz bir hamule taşıyan bütün dekorun samut ve sakın uyuduğu bu muazzam gece içinde acaba ne yapacaktı o?..

Ve görüyorum onu... Ayaklarının ucuna ince temaslarla basa basa, evvela camekânlı lahdin önünde gene kendisine ait bulunan taş lahdin arkasına bir dakika için sindi. Sonra yavaş yavaş bulunduğu salonun kapısından başını yan salona uzattı, ve orada da sükûtun hâkim olduğuna kat'iyetle inandığı zaman, yürüdü.

Arkasını bırakmayacaktım.

Tam üçüncü koridora —zannedersem onyedinci nümerolu koridor— geldiği zaman, hızla geçti ve dördüncüye girdi. Üçüncü odaya baktım: sol cephede kitara çalan bir Apollon heykeli... Şayanı dikkat başka hiç bir şey.

Gözlerim bir müddet için tekrar karanlığa döndüler. Şimdi bütün dekor, beynimin içinde bir heyulâ gibi muazzam, sakit ve simsiyah duruyordu.

Müze içinde bir tiyatronun başlayacağını muhakkak biliyordum. Ve düşünüyordum ki, eşhasının ve seyircilerinin İlâhlar, İlâheler, Prensler, prensesler, ve büyük kumandanlar olan bu muazzam haileyi en derin bir tecesüsle ta'kîp etmelidir.

Onun için parmaklarımla göz kapaklarımı açtım, korkudan donmuş etlerimi oğuşturdum, ve bacağıma gene gayriihtiyari ileri geri hareket ettirdim.

Kıral Zabnit çok güzel bir adamıymış.. Ortadan ayırdığı uzun ve siyah saçları mükemmel bir iytila ile yan tarafına doğru taralıydılar. Dik bir alını vardı. Gözlerinin yalnız parladığını görüyordum. Ve bıyıkları burulmuştu. Boyu kısa değildi. Bir kadının hoşuna gidrecek derecede uzun, mütenasip ve güzeldi... Ayakları çıplaktı tabii... Ve lahdinin üstünden aldığı kızıl örtüsü, vücudunu, yalnız omuzlarının bir kısmından iytila ile diz kapaklarına kadar örte biliyordu. Ve sağ diz kapağının üst kısmı açık kalmıştı.

Yeminediyorum: o, çok güzel adamıymış... Sayda şehrinin ılık portakal kokularıyla ıtırlanmış saray bahçelerinde, kolları arasına atılmak için âmâde duran nedimlerin yalnız bir sinir sar'asile değil, fakat bir kalp hümmasiyle de, onu râmetmek için pusu kurduklarını işitmişim. Ve gene işitmişim ki; kiral Zabnit öldüğü zaman mezarının başında intihar eden cariyeler varmış.

Ne kadar olduğunu bilmiyorum. Belki bir saniye belki bin... Belki onbin saniye... girdiği dördüncü odada bir aralık dimdik durdu, ve adımları tekrar yavaş yavaş atıldı. O zaman gittiği yerin istikametine doğru tecessüs ve merakla baktım: bu oda içinde ve tam orta yerde, yuvarlak bir kaide üstüne merkûz bulunan Venüs heykelinin karşısındaki vücut yavaş yavaş kıvıldıyordu.

Ben müzenin her noktasını ayrı ayrı bilirim. Hafızamı yokladığım zaman gördüm ki, bu taş heykel «Kamelya Ontonyo» nundur. O zaman içimden haykırdım:

— Kamelya Ontonyo...

Ve onun taş dudaklarından bir ziya uçuyordu.

İşte bir hakikat: heykeller geceleyin diriliyor.. Ve işte gene bir hakikat: kiral Zabnit, «Kamelya Ontonyo» yu seviyor... Ve sonra anladım ki, o, Kamelya Ontonyoyu sonsuz bir ihtirasla seviyormuş.. Sevgide sonsuz ihtiras... Bu bir felâkettir. Ve neticede ölüm muhakkak.. Fakat ne olursa olsun, seven tahammül eder.

Yüz bin kere haykırıyorum:
Seven tahammül eder,
Afettiği gibi.

Evet, Kamelya Ontonyonun taş dudaklarından bir ziya uçtu.. Acaba Kamelya Ontonyo dirilmeğe başladığı zaman, ruh onun dudaklarına bir ziya ile mi geliyordu.

Fakat ben kiral Zabnite hak verdim.. Kamelya Ontonyo, Beatristen de güzeldi, Kleopatradan da...

Siz görmediniz mi Kamelya Ontonyoyu,?.. Ne yazık...

O, müzenin birinci kat salonlarında duruyor.

Eğer Kamelya Ontonyoyu görmedinizse yazık.

Üstünde gerçi bir ferace var. Fakat biliyorum ki feracesi vücudu altından gözükecek kadar şeffaftır. Ve siz açıkta kalan göğsüyle feracesinin diz kapakları üstüne dökülen kıvrımlarından anlayabilirsiniz ki, vücudu bir kısırak kadar dinçtir.

Kamelya Ontonyonun vücudu, ıssız dağlarda serazat koşan bir kısırak kadar dinç.. Göğsü dalgalı denizler üstünde rüzgârla şişkin, güneşle parıl parıl çifte bir yelken kadar serbest.

Elinde ağ yok, mızrak yok ve kılıç yok...

Şu halde Kamelya Ontonyoyu görmedinizse yazık size.

Yazık..; O; Kleopatradan da güzeldir, Beatristen de...

Artık tamamiyle görüyordum: kiral Zabniti kolları açık karşıladı. Yanına gittiği zaman, birleşen, yalnız dudakları oldu...

Bal rengi saçları omuzlarının fağfur yuvaklığına sonbaharda taşan bir Nil gibi dökülmüştü. Ve sonra, Sayda kiralı Zabnit onun koluna girdi. Artık biliyorum ki; etrafında ne lahitler kalmıştı, ne heykeller.. Artık müzenin muazzam dekoru içinde yalnız onlar yaşıyorlardı, ve her şey samût ve sakindi.

Ne konuştuklarını bilmiyorum. O kadar yavaş fisildiyorlardı ki...

Fakat ansızın bir şey oldu. Müzenin içinde yeni bir ışık gördüm, yeni bir ses. Bu, bir kitaranın sesiydi.

O zaman «Kamelya Ontonyo» yavaşça:

— Uyanıyor, dedi, Ma'but Apollon artık uyanıyor.

Kiral Zabnitin kolundan birdenbire sıyrıldı. Ben bir heykelin arkasına gizlendim.

Ondan sonra kiral Zabniti görmedim. Hayır, görmedim. Hayır, görmedim değil; o, başını elleri içine almış düşünüyordu. Ve anladım ki, en şayanı dikkat hadise maabut Apollonun dirilmesi olacaktır. Filhakika kitaranın sesi müzenin muazzam sükûtu içinde hazin bir nota gezdiriyordu.

Ma'but Apollon gece sabaha yaklaşırken dirilmişti. Ve ma'but Apollon elinde kitara olduğu halde yürüyordu. Ben Apollonu bilirim; ben ma'but Apollonu tanırım. O, her günkü yorgunluğunu dinlendirmek için, batan güneşler ardında kâin «Tetis» sarayında vücuduna istirahat verirken, şafak, sabahleyin sarayının kapılarını açar. Ve o, alın tahterevanına gürbüz ve dinç dört at koşulu olduğu halde, şafağın açtığı kapılardan, gözlerinde haşmet ve ihtiras, ufkun çenberine doğru atılır. Altın tahterevanı kendisinin kudretli ellerinden başka idare edecek hiç kimseyi tanımıyorum. Bir gün kendisinin öz oğlu, bunu ispat için, fezada yol aldığı zaman, dizginleri tutan ellerin acemiliğini hisseden atlar, gemi azıya almakta gecikmemişlerdi. Ve o zaman bütün dünya harap ve talân olacaktı. İşte bundan sonradır ki, büyük ilâh Zevs, acemi oğlanı yıldırımlarıyla itlâf etmiş ve neticede Apollon, Olimpos cennetinden tardolunmuştu. Acaba, hayatında bir çok leke'er olan ilah Apollon bu gece, Türk müzesinin içinde nasıl bir facia çıkaracaktır?.

Ve onun kitarasının tellerinden kopan seslerle bütün heykeller uyanmıştı. Artık görüyordum; bir lahit üstüne dizilmiş ağlayan kadınların mağmum yüzlerine, göz yaşları bir müddet için silindiler. İskender lahdinin üstünde boğuşanlar müdarebeden durdular. Savrulan kılıçlar olduğu yerde kaldı, ve kalkanlarını başlarına doğru çeken muharipler gözlerini çevirdiler.. Hatta büyük İskender, kılıcını kınına soktu, ve şaha kalkan atının yeleleri, boynu okşanmış gibi sükûn içinde kaldı. Mısır lahitleri koca gövdelerini yavaş yavaş kaldırdı ve ç kik gözlerini merakla açtılar. Elleri ipte olduğu halde bir kurban merasimine hazırlanan çocuk, Allahına vereceği kurbanı unuttu, ve bir av merasiminde atların bacıklarını ısırın canavarlar dişlerini bir dakika için gevşettiler.

Apollonun etrafında dokuz kız raks ediyorlar, Apollonun aşkı şerefine şarki

söylüyorlardı. O, elinde kitara, bütün heykellerin gözleri önünde —ve yarabbî, Kamelya Ontonyoyu bir sevenin olduğunu bildiği hâlde hiç utanmadan— önüne geldi, ve elinde kitara, dokuz genç kızın söylediği şarkılarla Kamelya Ontonyoya karşı, kalbinin duyduğu hisleri birer birer anlattı.

Hey... Maabut Apollon, Kamelya Ontonyo yu seviyormuş.

Fakat eminim, Kamelya Ontonyo ona karşı hiç bir zaaf duymuyordu. Yalnız onun ilâhlara mensup olmasından korkuyor, başından defedemiyordu. Bununla beraber gözlerinin bakışları muhakkırdı.

Apollon çıldırmıştı bu gece... O zannediyordu ki, karşısında yaşayan bu kadın toprakların içine gömülen «Dafne» dir. Ve ona:

— Sen Kamelya Ontonyo değilsin, diyor-du... Ben onu tanırım, o, bu kadar güzel, genç ve çalâk değildir. Daha sonra, Kamelya Ontonyo, benimle aynı binanın sakafı altında yaşayamaz... Senin elinde gerçi bir defne dalı yok. Fakat biliyorum, sen, defnesin; ve kıral Zabnitin mumyasını seviyorsun. Bil ki, kitara tutan ellerim, en müthiş okları da kullanabilir. Bundan sonra kıral Zabnit ile yaşamak istersen eğer, onu, ayaklarının ucunda okların ateşile bulacaksın.

Müzenin içi bir mahşere dönmüştü. Ben bir aralık, heykellerin mahşerinde gezerken, gözlerim kıral Zabnite illiştı. O, yapacağını biliyormuş.

Sayda kıralı Zabnit biliyormuş yapacağını... Apollonu büyük ilâh Zevse şikâyet edecekti.

Ve:

— Sen, diyordu, ey büyük ilâh, sen Apollonun ne kadar hercaî olduğunu biliyorsun.

O Apollon ki, senin daima menfurun olmuştur. Tesalyada çobanlık eden adam, bir gün «Dafne»yi sevmişti. Onu takip ederken kızın nasıl bir hevlican ile kaçtığını elbette hatırlıyorsun. Ve elbette hatırlıyorsun ki, eğer «Kea» olmasaydı, o, Dafneyi iğfal edecek ve sonra zavallı kızı bir paçavra gibi fırlatacaktı. Onun ne derece bir bülheves olduğuna işaret için, ey büyük ilâh, işte «Kiliti» meydanda... Yaptığı cinayetleri işaret ile şikâyette bulunan o kadını, — o kadın ki kendisini harikulâde seviyordu — bir gün, onu, bir çiçek kalıbına soktu.

Ve ey büyük ilâh, şimdi o kadının yüzü, Apollona doğru çevrilmiş olduğu halde, daima böyle eza ve cefa içinde kalır. Ve sevgisini kalbinde hapsederken Apollonun bülhevesliğine karşı nasıl bir nefret duymuyorsun. Bütün bunlardan sonra o şimdi, ne derece harikulâde sevdiğimi bildiğin bir kadına karşı tecavüzde bulunuyor. Ve ey büyük ilâh, onu, senden başka şikâyet edecek hiç kimsem yok.

Kıral Zabnit, Zevse böyle yalvarıyordu.

Duası kabul olundu.

Kıral Zabnit heykellerin mahşeri içinden Apollonla döğüşmek için ilerledi, ve karşısında dimdik durdu.

Lakin Apollon gülüyordu. Belki de düşünüyordu ki, böyle bir fani kendisiyle mücadele için kollarında nasıl bir cesaret bulabilecekti. Daha sonra buna cesaret ettiği için, üstüne savlete imkân bırakmadan derhal helâk etmeliydi.

Ve oklarını birdenbire çekti.

Kıral Zabnit yere yığılmıştı.

Fakat Zevs büyük bir ilâhtır. Biliyordu ki, o, sevgisinde maasumdur. Onun için, kıral Zabnitin intikamını almak istedi. Ve yıldırımlarından birini Apollonun üstüne yolladı.

O, bir ilâhtır. Giden yıldırımın onu ihrak etmeyeceği şüphesiz... Fakat giden yıldırımlar kitarasının tellerine çarptı ve kitarasının telleri bir saniye içinde yandı. Zevs, yıldırımlardan asası elinde olduğu halde uzaklaşırken, şafak, kapılarını açıyordu. Hizmetçiler kıral Zabniti lahdi içine yatırdılar.

«Kamelya Ontonyo taş kesilmişti.

Ben, gözlerim dönmüş ve kıp kızıl, müzenin büyük kapısını ardına kadar açtım, ve koştum, koştum.

Sayda kıralı Zabnit Kamelya Ontonyoyu seviyordu. Kamelya Ontonyoyu muhteris ve haşin seviyordu. Onun içindir ki, aşkını zehirlemeğe kalkan bir bülhevesi ilâhına şikâyet ettiği zaman duası müstecap olmuştu.

Şimdi, bir tesadüf neticesi, dün geceyi müzenin içinde geçiren ben, müzenin bu ihtiyar hafızıkütübü, diyorum ki, bundan sonra müzeye gidecek olursanız kitara çalan maabut Apollon heykelinin kitarasında tellerin kopmuş olduğunu göreceksiniz.

Gıllı Ayı

CELÂLETTİ EKREM

Bayburt lehçesiyle yazılan bu hikâye, bundan kırk sene evvel, Bayburda bir saat uzaklıkta bir köyde geçen bir kızın kaçırma vak'asını anlatıyor. Bu hikâyenin "Diyalektoloji, İtibarile Folklor için hususi bir kıymetli olduğu gibi, sırf edebiyat noktası nazarından da mahalli ve beynelmillel değeri vardır. Şurası muhakkak ki, halk, ruhi ve içtimai hayatını, kendi dili ve mahalli lehçesiyle bizden çok daha iyi ifade edebiliyor.

Anam dirdi ki, gızım dirdi, benim habarım yoh, bir günün birisi gelmiş köye baban, başka memleketli, beni kaçırdı.

Anamı emmisi göstermiş babama gizlice.

Dayım demiş:

— Biz bacımızı [1] gariplere vermezük!

Anamın emmisi de demiş:

— Ben sana verecem gizlice.

Emmisi anamı evine çağırmış.

Tandırın başında çorap dohiyirmiş anam. Gavağı budamışlar, getirmiş içeri doldurmuşlar tandıra, yahacaklar.

Babam ağaçların arkasından çıkmış, pata-dak girmiş. Girdikleyin, yüzünü gapatmış anam tandırın üstüne, görmesin diye. Babam odunları kesmiş anamın başından aşağı:

— Başın galdır, görüp te gidecem!

— Başın yesün! Sen benim kömür gözlüm [2] değilsin ki başımı galdıram. Nereme baha-cahsın? Get!

Anam şöyle başını galdırıyor. Sağ gözünü görüyor de sol gözünü görmiyor.

Babam da gorhiyir, gapıdan girerler de vururlar diye, «neciysen içerde» deyüp.

Tez tez gapudan geçiyor. Geçanda, anam:

— O beni gördi, ben onu niçün görmedim? Diyir; ardı sıra bahiyir.

Bahdiknan, babam elinde bir ayna arkasına atıyor: nişan. [3]

Aynayı atarken hem geriye bahmış, hem aynayı atmış.

— Hem şu gıllı ayıya da bah, geriye bahiyir!

«Gıllı ayıya bah» deyende emmisiniu garısı ağzına vuriyor:

— Gıllı ayı deyül de ya ne?

— Sus gız!

— O neciydi beni gösterdin?

— Yoh bi şey, gız!

Anamı evden çağırılmışlar:

— Gah get eve!

— Ben gitmiyrem!

Rengi kaçmış, halinden anarlar diye getmemiş.

Emmisinin garısı demiş:

— Gözümden mil ilen gılı aliyir; oturmuş çorap dohiyir: gelüp evde ne işi var? Ehmeyin yesün gelsün.

[1] Kız kardeş.

[2] Nişanlım, sevgilim.

[3] Nişan hediyesi.

Ahşam olmuş. Anam ehmeyini yemiş, getmiş eve.

Arası iki gün geçmiş. Üçüncü günü anamı gine emmisinin garısı çağırması:

— Emmnin hergediyir [4] tarlada. Azığı [5] burda galmış. Bunu götür emmine, bunu!
— Nerden gidem?

— Köyün içinden geçme. Başın çarşafını aç ki benimkisini ört. Şu harmanların daldasından [6] get, dereden get!

Gidiyir ki tarlayı hergedirler. Hergedende öküzler eğlenir. Öküzler eğlenende... anam:

— Hayır olsun?!

Diyir.

— Azığın getirdim!

Bahiyir ki at ta yanında buldu.

Babam atı çeküp getiriyir ki, hemen anamı atacah atın üstüne.

Anamı atiyir atın üstüne gucahlayıp. Bu yandan atarken kendini atiyir o yandan aşağıya. Üç defa kendini atiyir attan aşağı.

Emmisi vuriyir anama:

— Sen neye atın üstünde durmuyorsan?

Tutup bağlıyirler bu atın üstüne. Tart ılıyir geri ki ben getmem deye.

Getmem deyende babam silâhını dolduriyir.

— Yoh, gideceysen!

Süriyir atı. Dağın başına çıhtıyirler. Dağın başına çıharken:

— Gız, gız: geri bah hele! Şu garlı dağın tepesinde yığılanlar sizin köylü mü?

[4] Çiftsünüyor.

[5] Yiyeceği.

[6] Kenarından.

Anam şöyle egilip geri bahiyir ki iğne atsan yere düşmez: öyle ki yığılmışlar.

Dayımın hırşısı tutmuş:

— Cızın göğnü var idi. Gidip şunun peşine şu gızı vurayım!

Köylüler:

— Get te vur! —diyirler— Adını pis çıkarırsen! Get ikisini vur yolda!

Onlar da gettikleri köye girecekler.

Dayım diyir ki:

— Bi gancığın birisi başına çarşafı alıyir de: «Ben kişiye [7] geldim. Sen ne için geldin?» diyirse, orda ben bıçağı garnuma mı soham, ne yapam?..

Köylüler:

— Dogru!

Diyirler.

Dayım diyir:

— Giderse edepsizin biri getmiş. Yüzü bana hasret olsun. Göğnü istemişse zahar getmiş. Rasgelirsem bi bıcah ikisine soharım. Rasgelmezsem getti. Başını yesün!

[7] Erkek, koca.

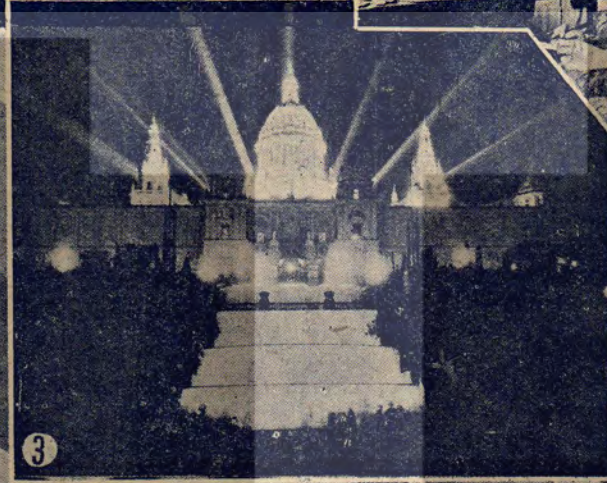
Ş U ~ B U

1

1.— Zanzibar Sultanı. Elyevm berayı ziyaret İngilterede bulunmaktadır

3.— İspanyanın Barselon şehrinde açılmış olan beynelmilel sergiden bir sabue.

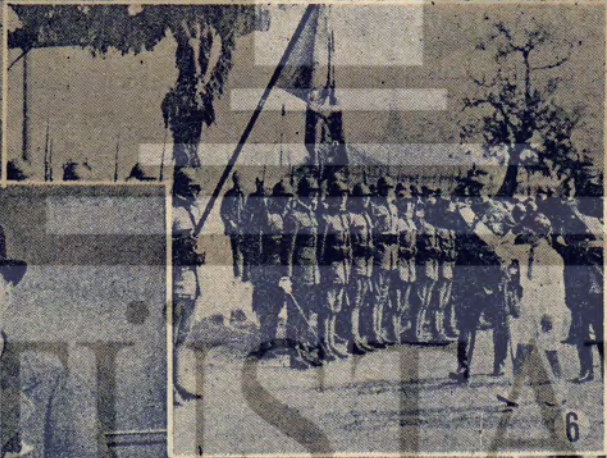
3

5

5.— Dünyanın en büyük alime Aynştayn hususî kâtibesile. Berlin şehri alime bir sayfiye hediye etmişse de, karısı beğenmediği için, kabul etmemiştir

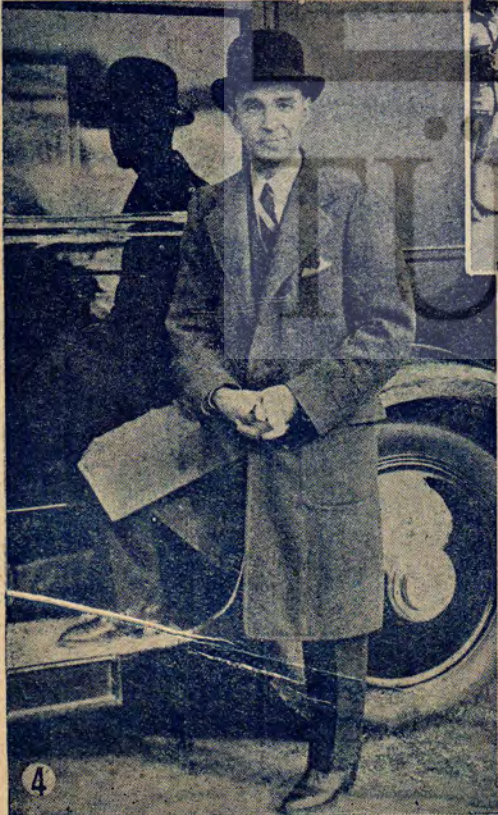
6.— Romanya kralı askerlerini teftiş ediyor (kral örtadaki beyaz elbiseii zattır).

6

2.— Muzaffer olarak Afgan tahtına çıkan Beğel Saki (Emir Habibullah). Kral Emanullah biraderi ve zevcesile Erganistanı terk ederek 27 Mayıs'ta Bombay'a vasi olunmuştur.

4.— Otomobil kralı Hanri Ford'un oğlu Edsel Ford.

4

2

BÜYÜK ATİ

İnsan dünyanın hakimi olmağa başlayalı pek az bir zaman olduğu halde, biz şimdi bir günde, ecdadımızın koca bir nesilde ettikleri terakkiden fazla ileriliyoruz. Terakki o kadar eseri oluyor ki arkasından yetişilemediği gibi medeniyetin ne şekil alacağını tahmin etmenin de imkânı yoktur. Yalnız gelecek devrin İnsan Devri olacağını bize tahmin ettiren terakki misallerinden bir kaçını kaydedelim.

İnsan Devrinin Henüz Başlangıcındayız

“İnsanlar binlerce senelerdenberi dünyanın hakimidir» diye gururlanırız, fakat fen adamları bu tefahüre gülerler, çünkü daha henüz böcek devrindeyiz. Biz dünya sahnesine çıkmazdan milyonlarca sene evvel burada böcekler vardı, halâ da dünyayı idare edenler onlardır. İnsanlara zarar getiren böcek cinslerinden daha bir tanesinin bile kökünü kurutamadık. Evlerimize, gıdamıza, sıhhatımıza böcekler, Cihan Harbinden büyük zararlar getirirler. Onları mağlup etmek için harp gemilerimize ettiğimizden fazla masraf etmek icabeder. Bu itibarla böcekleri yendiğimiz gün, İskenderi Kebirin, Sezarın, Napoleonun veya her hangi diğer bir askerî dehanın kazandığından da büyük malikâneler elde edeceğiz. Bu meyanda, memalikiharre Âdemoğullarının eline geçecek ölkelerden birincisidir.

Bu dediklerimiz «Büyük Ati» diye andığımız devirde olacak şeylerdir. Şimdilik, bütün kuvvetimizi hasmıcanımız olan mikroba karşı tekâsüf ettiriyoruz. Hem de muzafferiyet habercileri de görünmeğe başladı. Cepheden gelen en son tebliği neşrediyoruz:

Dr. Jorj Kremse isminde bir Alman mühendisi şimdiye kadar tasavvur edemediğimiz

derecede vasi mikyasta su tathir edecek bir ilâc icat etmiş. Grieswald darülfünunu da ilâcın tesirini tastik ediyormuş. (10,000,000) on milyon ton suya bu ilâçtan bir buçuk gram ilâve edilince suyu senelerce sürececek bir surette dezenfekte ediyormuş.

On milyon ton az buz su değildir.

Bir buçuk kilometre uzunluğunda, altıyüz on üç metre genişliğinde ve on buçuk metre derinliğinde bir gölü dolduracak kadar sudur.

Şimden sonra tifo ve onun gibi su ile naklolunan hastalıklar yer yüzünden kalkacak! Bakalım böceklerin başına da böyle bir hezimet kim ve ne zaman getirecek!

Bahrimuhit Konakları

Çok geçmeden Amerika ehalisi Bahri Muhit konağında ikinci çayını içmeğe gidecekler. Bu sun'î ada Bermüda adasile Gölfstrim arasında, New York şehrinin üç yüz mil cenubuşarkisinde inşa edilecek.

Bu 468 metre uzunluğunda, 126 metre genişliğinde ve denizden 31.5 metre yükseklikte, içinde her türlü asrî kolaylıkları olan bir adacık olacak. Çok geçmeden, kıt'alar arasında

hava seyahatlerini kolaylaştırmak için denizlerin üstü bu cins istasyon adalarile bezenecek. Bize bu delice bir fikre benziyor, hattâ bazıları «tatbikine imkân olmayan bir fikirdir» diyorlar. Denizlerin ortasında öyle ıssız ve uzak sal gibi yerlerde oturmağa razı insan bulunmayacağını ileri sürüyorlar. Fakat böyle düşünenler insan oğullarının garabetlerine de asrî kolaylıklara da pek bibehre olan kimselerdir. Şimdiki zamanda böyle bir yerde uzun müddet kalmağa lüzum yoktur ki. Bu adanın en küçük

Maliyemizin Beş Senesi

Yazan : ŞEVKET SÜREYYA

Milletimizin malî kabiliyeti etrafında bedbinlik spekülasyonları yapmak, dahilî ve haricî düşmanlarımız için son bir teselli noktası olarak kalmıştır.

Büyük Millet Meclisi 929—930 bütçemizin müzakeresini ikmal etmiştir. Bütçe encümeni mazbatası II/IV/929 günü mebuslara dağıtılmıştı. Yeni sene bütçemiz hakkındaki müzakeratın gerek dahilde gerek hariçte büyük bir dikkat ve hassasiyetle taakip olunduğuna şüphe yoktur. Çünkü siyasi istiklâlini sağlamlaştıran ve iktisadî kuruluş devrine giren inkilâbımızın dahilî ve haricî düşmanları için, milletimizin malî kabiliyeti etrafında mütemediyen bedbinlik spekülasyonları yapmak artık son bir teselli noktası olarak kalmıştır. Yeni bütçemizle irae ettiğimiz malî kabiliyet, bu sahada spekülasyonlara girişen dahilî ve harici düşmanlarımıza karşı eyi bir cevap olacaktır:

I— Eski Türkiyede Bütçe:

Türkiyeye bütçe kelimesi ve muvazenei maliye mefhumu ilk defa Tanzimattan ve bilhassa 1852 İslahat fermanından sonra girdi. Bu islahatla Türkiyede (Vahdeti-maliye) sistemi teessüs etti. Yaani padişah hazinesi ile dev-

let hazinesi birleşti. Bir (Meclisi-muhasebei-maliye) teesis edildi. Devletin senevî bütçesinin tanzimi ve bütçenin padişah tarafından mürakabesi usulü konuldu.

Gerek tanzimatı taakip eden devrin, gerek meşrutiyet seneleri bütçelerinin müşterek bir vasfı vardır. O vasıf her iki devirde de devlet bütçelerinin daima *muavazenesiz* olması, yaani daima bir *açık* vermesidir. Bu açık evvelâ dahili ve haricî, sonraları ise münhasiren haricî istikrazlarla kapatılırdı. Bu yüzden de her sene devlet varidatının vasatî olarak % 30 nispeti bu borcların faizlerine ve ya itfasına ayrılırdı. Maamafi bu nisbetin % 40 hattâ % 50 derecesine vardığı da oluyordu. Saray masarifatı ise hiç bir zaman % 15 ten aşağı değildi.

Türk imperatorluğunun mîkdar iytibariyle en yüksek bütçesi (31,900,050) varıdat, 34 milyon masarifat, (3,100,000) açık (altın olarak) olmuştur.

II— Yeni Türkiyede Bütçe:

bir garaj mekanisieni bile bir aeroplana atlayarak, hafta tatilini New Yorkta geçirebilir. Çünkü dünyanın en ücra köşeleri şimdi bitişik komşu gibi oldu.

Bahçivanlar Göçüyor

Ellerinde çapa, tarlalarda ot yolan adamlar artık göçüyor. Yorgun argın rençperle ortadan kalkıyor. Bunlar yerlerini ki-

me terk ediyorlar, biliyormusunuz? Kâat parçasına! «Mulch» kâadı denilen bu kâat vaktile matbu kâadın,

yaptığı inkilap kadar mühim bir teceddüt vasıtası olacak. Bu fikrin mucidi, Havaii adasında ananas bahçeleri olan bir adamdır, meyve-

lerini böceklere ve otlara karşı muhafaza etmek için bütün gün didinir, oğraşır gene de tamamilen başa çıkamazmış. Nihayet bir cins kalın kâat bularak tarlalarına yaymış, bu suretle tohumları hava ve güneşten mahrum ederek büyümelerine mani olmuş.

Yayılan kâat örtülerin içinde, büyütime istenilen fidanın genişliğine göre delikler yapılmış ve fidanlar da bunların içinden çıkarak yükselmiş. Netice akıllara hayret verecek derecede kârlı olmuş. Mahsul eskisinin iki, üç misline çıktığı gibi, tarlalara bakmak zahmeti de kalmamış. Güneş toprağı kurutup arıklaştırmadığı için çapalayıp kabartmağa, ve eskiden olduğu gibi bürüyen otları temizlemeğe hacet kalmamış; bu yeni cins kâatla örtülü olduğu için toprak yumuşak ve nemli duruyormuş.

Milli hükûmetin mali siyaseti şu dört prensipte hülâsa edilebilir:

I— Bütçede tevazün.

II— İstikrazlardan çekinmek.

III— Bütçedeki tevazünün harici ticaret bütçesinde de teemini.

IV— Bir taraftan milli sermayenin nemalanmasına yardım ederken diğer taraftan haricîten gelecek sermayelere de kazanç menba'ları gösterilmesi.

Cumhuriyet maliyesinin son beş senelik tarihi bu prensiplerin nasıl kıskanç bir sadakatla taakip edildiğini ve edileceğini gösteren hesapsız misallerle doludur. Nitekim imperatorluk Türkiyesinin hiç bir zaman tehakkuk ettiremediği mütevazın bütçeyi cumhuriyet maliyesi bu beş sene içinde tehakkuk ettirmiştir. Bundan başka bu beş sene ilk def'a gerek dahili gerek harici bir istikraz yapmaksızın geçirilmiş beş mali senedir. Bu ise imperatorluk Türkiyesi için kabילותavvur olmayan bir hadise idi.

Diğer taraftan cumhuriyet hükûmeti, bütçe muvazenesiyle idhalat - ihracat muvazenesinin yekdiğerine irtibatını ve gerek dahili gerek harici sermaye hareketlerinin devlet maliyesindeki mütekebil teesirlerini tam bir vuzuh ile idrâk etmiş bulunuyor.

Binaenaleyh (Devlet bütçesinin tarzı telâkîkîsi emrinde) milli hükûmetin siyaseti ile imperatorluk Türkiyesinin siyasetleri arasındaki büyük zihniyet farkını ayrıca işaret etmek lâzımdır.

III— Muvazenesiz bütçeden mütevazın bütçeye :

Türkiye tarihinde ilk mütevazın bütçe (1925-1926) bütçesi oldu. Lozan konfransını taakip eden senelerin nihayet mütevazın bütçeye vasıl olan mali seyrini şu rakkamlarla taakip edelim : [1]

Seneler	Varidat	Masarifat	Aradaki fark
924	129,518,000	140,433,000	— 10,915,000
925	153,047,000	183,933,000	— 30,836,000
926	190,159,000	189,908,000	+ 241,000
927	194,580,554	194,454,619	+ 126,000
928	207,173,199	207,169,788	+ 3,411

[1] Bu mikdarlarda mali sene içinde yapılan ilâveler tenkiler dahil değildir.

Görülüyorki, Lozan muahedesinden sonra (mütevazın bütçe pek kısa bir müddet zarfında teemin edilebilmiştir. Bundan başka bütçede varidat faslı beş sene zarfında (129,009,000) liradan (207,000,000) liraya yükselmiş, ya'ni (%65) bir teraffu' kaydetmiştir.

Eski Osmanlı imperatorluğu topraklarının ancak bir kısım arazisini teşkil eden bu günkü Türkiyenin son bütçesini imperatorluk devrinin en yüksek bütçesiyle karşılaştırırsak daha şayanidikkat bir manzara karşısında kalırız :

Seneler	Varidat	Masarifat	Yekün	Fark
1914 (I)	255,200,000	272,000,000	527,200,000	— 16,800,000
1928	207,173,000	207,169,000	514,342,000	+ 3,411

IV— Türk bütçesinin bünyesi

Milli hükûmetin son senelere ait bütçelerinin muhtelif fasıllara göre inkısamını ve bu inkısamın senelere göre arzettiği dikkata şayan tebeddülâtı gösterebilmek için gerek varidat, gerek masarifat fasıllarının mukayeseli birer tablosunu vermeği münasip gördük :

Tablo: I Varidat fasıllarının dinamikî

(Para hanelerine üçer sıfır ilavesile okunacaktır.)

Varidat fasılları	924		925		926		927	
	Lira	%	Lira	%	Lira	%	Lira	%
I.— Bilvasita vergiler :								
Erazi	5,170	4,0	10,670	7,0	13,430	7,0	15,100	7,1
Aşar	27,500	21,2	15,350	10,0	—	—	—	—
Sayım	4,700	3,6	5,100	3,3	9,451	5,0	12,451	6,4
Harp kazancı	4,500	3,5	5,520	3,4	—	—	—	—
Bedelinakdi	1,500	1,2	2,500	1,6	4,500	2,4	5,250	2,7
Kazanç	—	—	—	—	9,260	4,9	10,500	5,4
II.— Bilvasita vergiler								
G. resmi	25,460	19,7	30,350	21,8	39,750	21,1	34,400	17,7
İstihlak	—	—	—	—	37,756	19,6	34,180	17,6
III.— Inhisarlar								
Tütün	5,290	4,1	10,500	6,9	15,000	7,9	17,500	9,0
Tuz	6,000	4,6	8,350	5,5	8,500	4,6	9,500	4,6
Kibrit	—	—	1,330	0,9	2,240	1,9	1,800	0,9
Şeker	—	—	—	—	4,000	2,1	4,500	2,3
Gaz	—	—	—	—	4,000	2,1	4,500	2,3
Müskirat	5,100	4,0	3,000	2,0	5,025	2,6	6,800	3,5
Barut	—	—	—	—	700	0,4	834	0,4

[1] 1914 senesine ait meblâğlar altun lira 8 ile zarbedilerek kâğıt lira gösterilmiştir.

Tablo: 2 Masarifat fasıllarının dinamik

Para haneleri sonuna üçer sıtır ilavesile okunacaktır.

FASILLAR	924		925		296		927		928	
	Lira	%	Lira	%	Lira	%	Lira	%	Lira	%
Nafia	17,900	9	24,177	13	16,270	8,5	25,723	13,6	32,717	15
Ziraat	8,849	4,3	7,360	3,8	3,733	2,0	3,727	2,0	—	—
Ticaret	2,528	1,3	3,375	1,4	1,861	1,0	1,006	0,5	4,994	2,4
D. Umumiye	14,014	8,5	13,800	7,1	10,136	5,4	9,875	5,2	13,468	6,3
Müdafaa	32,670	18,0	43,058	23,6	63,616	33,6	58,096	30,7	58,200	27,0
Maliye	32,970	19,	24,943	13,6	27,470	14,5	27,382	14,4	26,529	12,5
Maarif	7,941	4,5	7,743	4,2	7,478	3,9	6,159	3,2	6,615	3,2
Sihhiye	3,039	2,00	5,237	2,9	3,699	2,0	3,203	1,9	3,396	1,6

Verdiğimiz bu tablolar çok dikkata şayan-
dır. Maamafi masarifat tablosunda devlet ha-
yatımızın muhtelif sahaları için yaptığımız bü-
tün fedakârlıklar dahil değildir. Meselâ milli
işlerimizin en mühimlerinden olan Nafia ve
Maarif işleri için Vilâyet idareihususiyele-
ri teediye olunan daha pek çok yekünler var-
dır. Ancak mevzuu (Son beş senelik devlet
bütçemizin müşahedesi) olan bu mekaledede vi-
lâyat bütçelerinin bu fasılları üzerinde tevek-
kufa lüzum görmedik.

V— Vatandaşların mükellefiyetleri :

Burayakadar verdiğimiz rakkamlardan da gö-
rülüyor ki milli hayatımızın gittikçe ittisa'
peyda aden ihtiyaçları devlet bütçemizin de mü-
temadi bir tezayüdünü iycap ettirmiştir. Aşa-
ğıdaki rakkamlar bu tezayüdün seyrini göster-
mektedir :

Memleketimizde beher nufusa isabet eden vergilerin senelere göre inkısamı

SENELER	BEHER NUFUSA İSABET EDEN MİKDAR
920—21	5,7 kâğıt Lira
921—22	6,8 =
922—23	8,0 =
923—24	10,0 =
924—25	11,7 =
925—26	14,5 =
926—27	13,5 =
927—28	15,5 =

Maamafi milletimizin umumi işler için te-
hammül ettiği fedakârlıklar mîkdarı yalnız yu-
karıda işaret edilen mîkdarlar kadar değildir.
Vilâyet ve belediyeler rûsum ve varidatı şek-
linde vatandaşlardan tahsil edilen mükellefiyet-
ler de umumi bütçenin varidat faslına ilâve edi-
lecek olursa 928 senesinde memleketimizde be-
her nufusa isabet eden mükellefiyet mîkdarı daha
büyük bir mîkdar çıkar. Memleketimizde her
hangi fevkalâde bir müşkilâta maaruz kalınma-
dan vasıl olunan bu yekün ise mali kabiliyeti-
miz hesabına sevinilecek bir neticedir.

Fakat bununla beraber devlet bütçemizin bu
günkü mîkdarı milli hayatımızın hesabsız
taleplerine ve ihtiyaçlarına cevap vermekten
henüz çok uzaktır. *Yol, Su, Liman, Ziraat,...*
işlerimizin en basit bir rasyonalizasyonu için
en az (500,000,000) liralık bir varidat bütçesi-
ne ihtiyacımız vardır. Kaldı ki ihtiyaçlarımız
yalnız bunlardan da ibaret değildir. *Köylümüz*
Zirai krediye, ihracat ticaretimiz kıymetlendirme
ve standardizasyon fonduna, sanayimiz prime
muhtaçtır. Bu son üç faslın lüzum gösterdiği
mütedavil sermaye ise en mütevazî bir hesapta
gene enaz (500,000,000) Türk lirasına varır. [1]

Yeknazarda devlet bütçesiyle alâkadar de-
ğil gibi görünen bu ihtiyaç fasılları ise dünya
iktisadiyatının bugünkü şekline ve milli ser-
mayenin bu günkü vaziyetine nazaran ancak
devlet maliyesinin resmi kudret veya kredisine
istinat edilerek yapılacak kombinezonlarla tee-
min edilebilir.

Esasen milli hayatın fevkalâde ihtiyaçla-
rını yalnız vatandaşların mütedavil sermayele-
rinden kapatmağa çalışmak modern iktisat
prensipleri önünde iflas etmiş krunuvustâî bir
usuldur. Binaenaleyh: *Milli hayatın fevkalâde*
ihtiyaçlarını Milli sermayeden değil, Milli Zi-
raat, Sanayi ve Ticaretihariciyenin rasyonali-
zasyonu sayesinde elde edilecek «Fazla kıymet»
lerden temin etmek, hem lâzım hem zaruridir.

[1] Bu hususta gerek tarafımızdan gerek Türk ve ecnebi
alâkadarlar tarafından yapılan hesapları ileride neşretmek fik-
rindeyim. Ş. S

Hellen Keller

HEM KÖR HEM SAĞIR DOĞAN BU ÂLİM KADIN DİYOR Kİ:

Körüm— Fakat görüyorum;

Sağırım— Fakat işitiyorum.

Nakleden: ŞEFİKA MUHSİN

Beni tabiatın güzelliklerinden mahrum kalmış bir insan gibi tasavvur edenler çok yanıtlıyorlar. Parmaklarımın uçlariyle dokunduğum eşyalar ve duyduğum kokular bana öyle geniş ve öyle nefis bir güzellik âlemi ifşa ediyor ki... Ben kuşların ötüşlerinden, güneş batarken semadaki muhteşem renklerden derin bir zevk duyuyorum.

Pek çok kimseler benim gibi kör ve sağır bir insanın en büyük zevkini açık havada bulmasına taaccüp ediyorlar. Onlara göre tabiatın harikaları benim atıl duygularımın erişemeyeceği şeylerdir. Halbuki tabiatın eserlerinin bir çoğu kabartma yazı ile yazılmıştır, ve dünyanın tatlı manzaraları ve sesleri bana göz ve kulak vasıtasıyla değilse de başka vasıtalarla gelir, onlardan mahrum kalmam. Büyük bir âlim diyor ki: "gördüğümüzü hissederiz., Halbuki ben, bilakis, "hissettiğimi görürüm.,"

Kokular ve temaslar bana geniş ve nefis bir güzellik âlemi ifşa eder: Güneş; serin gölgeler; sabahleyin çalılar üstündeki berrak çiy damlaları; akşamların sükûneti; çiçekler, yeşillikler — dünyanın güzel ve sevimli nesi varsa— hepsi benim, hepsinin maanası— elimin altında kabartma yazı ile yazılmış bir kitap gibi — bana derin zevkler veriyor. Benim için nefis renkler de mevcut. Kendime mahsus bir renk ailesi de yaptım. Bakın nasıl :

Pembe bana küçücük bir çocuğun yanaklarını, yahut da hafif açık bir rüzgârı andırıyor. Eflâtun, — hocamın en sevgili rengi— bana sevdiğim ve öptüğüm çehreleri hatırlatıyor,

Benim âlemimde iki cins kırmızı var: birisi sıhhatli vücutlardaki sıcak kanın kırmızısı; birisi de cehennem, nefretin kırmızısı. Kahve rengini de iki türlü bilirim: Birisi canlı, munis bir renk, yeni sürülmüş toprağın kahve rengi; diğeri de derin, koyu bir renk, kurtların delik deşik ettiği ağaç kütüklerinin yahut da buruşuk ihtiyar ellerin rengi.

Turuncu bana neş'eli bir hiss verir, çünkü hem parlaktır hem de bir çok başka renklerle iyi uyuşur. Sarı benim indimde feyz ve bereket demektir. Çünkü dünyanın üstüne akan sarı güneş ziyasını tasavvur ederim. Sarı hayat demektir, bolluk, zenginlik demektir. Siyah ise nevmidi ve inkisar demektir. Fakat kurşuni omuzların üstüne atılmış bir şal gibi vücudu kaplayan bir renktir.

İşte böyle benim karanlık âlemimde de büyük bir renk ailesi var.

Bu parmaklarım, benim için hem göz hem kulak vazifesini gören bu parmaklar, garip garip tecrübeler geçirdi. Bir gün parmaklarım bir kuşun şarkısını "dinlediler., Koleji bitirip çiflikte oturduğum sene idi. Hocamın benim için yaptırdığı balkonda parmaklığa dayanmış mor salkımların kokusunu ve rüzgârla yeşilliklerin musikisini dinliyordum. Zihnim çok uzaklarda idi. Birden, elimin altında parmaklık tuhaf bir tarzda ihtizaz etmeğe başladı. İhtizazlar muntazamdı ve tıpkı bir muganninin boğazına elimi koyduğum zaman olduğu gibi, tekrar tekrar tekerrür ediyordu. Birden ihtizazlar durdu; mor salkımın yanağıma sanki perili bir saat rakkası imiş gibi muntazam fasılalarla çarptığını duydum. Anladım ki sarmaşığı sarsan ya rüzgâr yahut da bir kuştur. Sonra ihtizazlar tekrar başladı. Arada bir, hiç bir yerde işitmediğim derin bir aks vardı. Kıvıldağa cesaret edemi-

yordum. Fakat hocam sesi işitmiş, pencereden elini uzatarak yavaşca bana dokunmuştu. Hareket etmemek lâzım geldiğini anladım.

Hocam elimin üstüne yaptığı işaretlerle bana kuşun hangi kuş olduğunu, dişisi için öttüğünü, nerede durduğunu anlattı.

Kuşun ötüşü parmaklarımın altında neş'eli, şakrak ihtizazlarla akıp duruyordu. Gittikçe sesin perde perde yükseldiğini, yükseldikçe şarkımın hızlandığını hissettim.

O gün o kuşun ötüşünü parmaklarım öğrendi, şimdi nerede işitem tanırım.

Bana geliyor ki insanlar ekseriyetle dokunma hissini ne muğlak bir mekanizma olduğunu takdir etmiyorlar, dokunmayı yalnız parmak uçlarına münhasir zann ediyorlar. Halbuki hakikatte, bu duygu bütün vücutta hakimdir ve ihtiyaç teesiriyle vücudun her tarafının derisi harikulâde bir anlayışa sahip olabilir. Cildin her zerresinin hisseden ve hissettiren bir kabiliyeti olduğunu söylersem mubalâğa etmiş olmam. Cildin her noktası ile dımağ arasında rabitalar var ve bu rabitaların uyanması dımağa muhtelif neticeler çıkartırıyor. Havadaki tahavülleri bütün vücudumla hissediyorum ve zannederim ki ben günlerin tenevvüünü her hangi başka insan kadar anlıyor ve biliyorum.

Biliyorum ki bazı günler gümüş bir sis üstüne yavaşca bırakılmış bir tül gibi esiri olur. Biliyorum ki bazı günler güneşin bahar vaadiyle neş'eli olur. Yine biliyorum ki bazan da insanı harekete, kalkıp çabalamağa daavet eden, gürültülü, haykıran, dalgalı, ruzgârlı günler olur.

Benim için tabiatın en büyük caziblerinden biri namütenahi hareketidir. Ruhun tahavülleri bir insanı

nasıl canlandırırorsa, hareket de tabiatın muazzam çehresini aydınlatır. Ve eğer bu dünyanın bir ruhu varsa, o da muhakkak ki rüzgârdır.

Rüzgâr tabiatın "yeşil saçları," olan yumuşak otları okşadığı, yahut da büyük, gürültülü kanatlarını yaparak ve yeşillik âleminde geçirdiği zaman, parmaklarının hissettiği raaşe bütün vücudumu sarsar ve kâlbim huşu, ile dolar. Ufuk gözleriyle görenlere ne ise, daha doğrusu ne olduğunu zannediyorsam — rüzgâr da benim için odur. Rüzgâr bana esrar ve ihtişam ve namütenahi mesafeler hissini verir.

Hayatımda en tatmin edici şahsi hürriyet hissinin kendimi rüzgârla hemvücut addettiğim gün tecrübe et-

tim. Kaliforniyada bir sinema filmi için çalışırken bir gün tayyare ile uçmuşum. Yükseldikçe havada kokular azaldı. Uçuşan tozun kokusu, olgun salkımlarıyla bağların kokusu, okalıptüslerin boğazı yakan kokusu, hepsi yok oldu. Rüzgârla yarışırken büyük dalgaların gürültüsünü, nihayetsiz ovalardan ve yuca dağlardan kopup gelen rüzgârların ihtizazını hissettim. Ve kâlbim derin bir huşu ile doldu.

**

Bir de su. Suda benim şahsiyetime benzeyen bir şey var. Daima değişen, canlı, mani, ve hudutlara isyan eden, de-

nizlerin geniş hürriyetine doğru sarsılmaz bir iymanla ilerleyen suda benim muztarip hislerimi dinlendiren bir hassa var, çünkü suyun mahiyeti içinde yükselmeğe çalışan ruh ile hemahenk...

Her nerede, her ne zaman su ile temas etsem vücudum raaşelerle, derin ihtisaslarla titrer. Bir göl kenarında yürüdüğüm zamanlar, yahut sarp bir dağa tırmanırken akan bir çay hissettiğim zamanlar, bazan da sakin bir nehrin akan, ebediyen akan hareketini duyduğum zamanlar.. hasılı her zaman, suların, gergin bir keman teli gibi saf bir musiki ile ihtizaz ettiğini duyarım ve içim onların serin, temiz ahengiyle dolar.

Halbuki büyük ummanlar bende bu munis hisleri

tevlit etmiyor. Onların vüs'ati kahhar bir kudretle beni eziyor. Belki, diyorum, hayatımın bitmez bir karanlık ve sükût ummaniyle daimî ülfeti, su ummanı karşısında tecrübe ettiğim ihtisaslara garip bir başkalık veriyor.. Her nefes alışımında göllerin dalgalanan güneşli güzelliği ile nasıl içimi dolduruyorsam, istiyorum ki ruhum da beni-beşerin gözlerle gördüğü aydınlığın nuru ile dolsun, Körlüğün ve karanlığın sessiz havasından kaçmak istiyorum.

Niyagara şelâlesini ilk ziyaret ettiğim zaman küçük bir kızdım. Bana refakat eden ahpabın yanında, nefes almadan durdum. Şelâlenin toprağı titreten gürlemesi vücudumun her zerresinde aksediyordu. Korkunç fakat bir nüvaziş kadar yumuşak; hain, fakat çirkin uçurumu, alâmisemanın rengârenk güzelliği ile örtecek kadar lütüfkâr; munis, fakat baazan da şikârını parçalayan kaplan gibi vahşi; Niyagara, tabiatın ihtişamına ve zalim kudretine lâyık bir timsal...

Beni uçurumun kenarında bir ses ummanında boğulur gibi oldum. Suyu her şekilde görmüştüm: sakin akan ırmakları, buzlarla hapsedilmiş nehirleri, bahar yağmurlarının, fırtınalı denizlerin dalgalarını, hepsini görmüştüm; fakat hiç bir zaman suların böyle coşgun gürlemelerle yuvarlanabileceğini tahmin etmemiştim.

* *

Epi seyahat ettim, fakat büyük şehirlerdeki hayatın garabetine kendimi alıştıramadım. Evimde daima ormanların kokuları ile dolu havayı teneffüs edebildim; geniş çayırlardan, nehirlerden geçerek gelen rüzgâr. Bana daima serazat ve hür bir hayat haberleri taşırdı.

Halbuki şehirde, bir trenin sarsan, hırpalayan gürültüsü içinde, yahut bir tramvayın çirkin tekerlek sesleri arasında, yahut da otelin kapalı mahdut hayatı içinde böyle sakin, geniş hissler yaşayamıyor. Şehirde şahsi hürriyetten mahrum olduğumu her seferinde zalim bir acı ile idrâk ediyorum, bu da, işsizlikten sonra, kör olmanın bana en güç gelen şeyi. Bütün tanıdığım körler — hayatımda çok kör tanıdım — yürümekten hoşlanırlar. Benim de en sevgili eğlencem yürümektir. Fakat büyük bir şehrin ortasında yürümekten hiç hoşlanmam. Kalabalık insan kütlelerinin sert kaldırımlar üstünde ayak sesleri; kamyon ve otomobillerin gürültüsüyle demir tarâkalariyle geçen trenlerin sarsıntısı.., her şey— acemi

ve düşüncesiz ellerin yanlış nağmelerle ağılattığı bir kanun gibi —beni ebedi bir gece içinde yaşayan ruhumu hırpalayarak, acıtır.

Açıklıkta, köylerde, sayfiyelerde sükûnet içinde yaşamım. Hangi saatte olursa olsun sabah vakti, serin saf havanın içinde hayat emareleri yeni doğarken; yahut öğle zamanları, güneşin kızgın ziyası her şeye şaaşaa verirken; yahut da sihirli akşam saatlerinde yolumun üstünde sessiz gölgeler uzanırken; her ne saatte olursa olsun, bahçeme çıktığım zaman kâlbim namütenahi bir şükranla dolar ve mes'ut olurum.

Bahçemde büyüyen şeyler içinde en çok çamları severim. Yeşil dallarının fısıltısına, o derin iniltisine bir daha nüfuz edebilsem, biliyorum ki varlıklarının sırrını keşfedeceğim. Bilmem, istikbalden bahsedebilirler mi, fakat eminim ki bana maziye, ebediyete kadar uzanan hayatlarının menşeyini işa edebilirler.

Çamlar beni tanırlar. Ne zaman yanlarından geçsem uzun yeşil parmaklarıyla uzanırlar; saçlarını eteklerimi, çekerler ve iyilip kulağıma fısıldarlar... "Sen her zaman mevcuttun ve her zaman da mevcut olacaksın. Senin her zerren bizimle ebediyette başladı ve bizimle beraber gene ebediyete avdet edecek.."

Dünyadaki elemelerin ve kederlerin düşüncesiyle kâlbim müztarip olduğu zamanlar, çamlarımın altında yürümekten teselli bulur, avunurum. O anlarda kendimi gecenin dondurucu kırağından kurtulmuş da yeni bir ümitle sabah güneşine boynunu uzatan çiçeklere benzetirim. Yeşil dalların altında yürüdükçe karanlıkta usanmadan çalışan köklerin teranesini iştir gibi olurum. Onlar vücuda getirdikleri nefis eseri hiç bir zaman göremiyorlar. Karanlıkta mahpus oldukları halde ziya dünyasına çiçek doğuruyorlar. Küçük hakir şeyler! Fakat ne kudretli ibda' kabiliyetleri var!

Baazan, sabahları daha herkes uykuda iken, güllerle zambakların yan yana yetiştiği sessiz ve boş bahçeye çıkarım. Sabahın sakin temiz havası içinde, çiçeklerin hayaletlerinin yanında yeni bir günün esrarengiz doğuşunu beklerim. Toprağın göğsü gizli menekşelerin koku ile muattardır. Sema aydınlanır; ve ben gök yüzüne çevrilmiş gözlerimle sevgilimi, güneşi, karşılarım. Güneş güzel yüzünü gümüş sisli bir denizin üstünden gösterir. O dakikada ben uzun senelerden beri aradığım ve ümit ettiğim şeye, nura karışıırım.

Terbiye Mes'eleleri :

Bedeni Esas Tutan bir P E D A G O J İ Terbiye Sistemi

Yazan : NEVZAT MAHMUT

«Fizyolojik Pedagoji» nedir ? — Çocuk Ruhıyatı çocuk dimağının fizyolojisinden başka bir şey değildir. — Çocuğu hareketsizliğe mahkûm eden her terbiye sistemi, tatbik etmek genç nesle karşı, ağır bir cinayet işlemektir.

Terbiye ve mektep işleriyle ve çocuklarla alâkadar olan herkes — muallim, mürebbi, sinir ve akıl hekimleri, hıfzıssıhacılar, anababalar — bilir ki, bûğünkü mektep çocuğu, taakibe mecbur olduğu *tedrisat programları* altında, ağır bir yük arabasını çekmeğe mahkûm cılız hayvanlara döndürmüştür !

Evet, yirminci asırda eskisine nazaran on misline çıkan, ve harpten sonra *meşbu'* bir hâle gelen *beşeri bilgiler*, çocuğu bir balmumu heykelin üstüne bırakılmış bir çeki taşı gibi eziyor.

İlmi taabiriyle buna «sürmenaj skoler» — mektep yorgunluğu — diyorlar.

Tedrisat metotları cazip değildir, yorucudur, zahmetlidir.

Bu gûnkü mektep rejimi maanasız ve harabedidir.

Ve her şeyden evel çocukların bedeni kabiliyetleriyle kendilerinden istenilen fikri cehitler arasında derin bir *ahensizlik* vardır.

Bu ahensizliği doğuran sebepler arasında terbiye işleriyle uğraşanların cehli büyük bir yer tutuyor.

Cocuk denilen genç varlığın teşekkülünü tanzim eden biyolojik [hayatiyat] kanunlarını iyiceni bilmeden terbiyede doğru yolu bulmanın imkânı yoktur.

Çocukların psikolojisini tenvir eden onların «fizyoloji» sidir. Esasen «çocuk psikolojisi», *çocuk dimağının fizyolojisinden* başka bir şey değildir.

İşte bunun için, *fizyolojik* bir terbiye sistemi tatbik etmek lüzumu çoktan anlaşılmiştir. Çocuğun fizyolojisini esas tutan bir terbiyeye şiddetle ihtiyaç hiss olunmuştur.

Hatta, çocuklarının kahhar bir ekseriyeti, gizli

ve ya aşikâr, çeşit çeşit hastalıklarla maalûl olan bir memleket için, daha müfrit ve göze çarpıcı bir tabirle, «terapötik», yaani tedavi esasına dayanan bir terbiye sistemi zaruridir.

Meseleyi izyah için, evelâ, biraz çocuğun uzviyetinden bahsedelim :

Her şeyden evel şunu bilmeliyiz ki çocuk, *her cihette*, yetişmiş adamdan ayırdır. Çocuk *minyatür halinde* bir erkek ve ya kadın değildir. Çocuk *cüceye* benzemez !

O, *nev'i şahsına münhasır* başka bir varlıktır. Kendine has kanunlar içinde inkişaf eden ayrı bir dünyadır.

Yaşlı insanın uzviyeti kemaline ermiştir. Böyle bir uzviyet tamamlanmış bir makinaya benzer. Bu makinaya bakmak ve işletmek kâfidir.

Halbuki çocuğun vücudu teşekkül hâlinde bir cihazdır. Bu cihaz yeni nesicleri yapmak için azim bir çalışma içindedir. İnsan vücudu denilen makina *sınai makinalar gibi değildir*: bil'âkis. İzyah edelim :

Sınai bir makina ancak ikmal edildikten sonra işler. Genç uzviyet ise bir taraftan kendisini meydana getirir, diğer taraftan enerji sarf ederek yaşar.

Bu uzviyetten istenilecek çalışmanın tabiat ve mîkdarını takdir edebilmek için terbiyecî *büyüme devresi esnasında* uzuvları teşkil eden hücrelerin fizyolojik vasıflarını bilmelidir.

Genç hücreler fevkalâde fa'al olurlar : hacimlerini artırırılar; içlerinden baazıları da çoğalır. Demek oluyor ki, hepsi de, bir taraftan bol

Çocuk için iyi gıda, bol hava ve kanın tam devranı fizyolojik bir zarurettir. Çocuğun bedenini ihmal ederek sadece kafasını bilgi deposu haline sokmağa çalışmak, mezara girecek bir adamı süslemeğe benzer !

ve besleyici maddeler almıya, diğer taraftan, uzviyetteki ihtirakları temin etmek için ehemiyetli hacımda okzijene muhtaçtırlar; bundan başka da bir çok faydasız maddeleri dışarıya atmak mecburiyetindedirler.

İşte bu sebeptendir ki, çocuk için *iyi bir te-gaddi, kâfi bir hava alma* ve *kanın tam bir devranı elzemdir*.

Bundan başka genç hüceyrelere hususi keyfiyetleri, vasıfları vardır. Bunlar, dahili ve harici, bütün amillere karşı pek fazla hassastırlar.

Bu suretle, meselâ hissettikleri intiba'ların izlerini muhafazaya çok müstaittirler: bu, bütün hayat kazançlarının temeli olan «hafıza»dır.

Aksül'amellerine gelince, bunlar şiddetli ve kesif olduğu nisbette muvakkattırlar.

Genç uzviyetin hüceyrelere, az mukavemetli oldukları için derhal *yorulurlar*. Bununla beraber sarf edilen *cehit* muayyen hudutları geçmezse taamirleri kolay ve çabuk olur.

Bu kanun, şüphesiz, adele hüceyrelere olduğu kadar dımağ hüceyrelere de tatbik edilebilir; ve gerek bedeni, gerek zihni sahada hükmü vardır.

Hülâsa: bütün *büyüme devresinde* müvazenede istikrar yoktur; ve bu müvazenenin bozulması pek kolaydır. Bu nazik vaziyet, çocuğun yaş ilerlediği nisbette, — yetişkinlik devresinde normal oluncuya kadar — ağır ağır salâh kesbeder.

Yukarki mefhumlar, görülüyor ki, fizyolojik bir terbiye sistemine götürüyor.

Böyle bir terbiye sisteminin belli başlı esasları, ana temelleri şunlardır:

1) Ön safta, çocukların hareket ihtiyacını hesaba katmak meselesi gelir.

Hareket çocuğun uzviyetindeki ihtirak faaliyetinin neticesidir.

Hareketsizlik, teneffüs ve deveranı ağırlaştırır.

Çocukta gördüğümüz *daimi* hareket ihtiyacının başka amilleri de yok değildir. Çocuklarımızın kıpırdak ve afacanlığına kızmamalıyız, uzviyetindeki amilleri düşünüp hareket ihtiyaçlarına serbest bir saha aramalıyız.

Bu amiller şunlardır:

Ruhi (*psychique*) ve hareki (*motrice*) istikrarsızlık; bundan başka da, inkişaf devirlerinde, kemiklerin, sinirlerin, damarların ve sairenin büyüüp uzamasından husule gelen ağrılar ve sızılar.»

Bu satırlar çocukları havası bozulmuş sınıflar ve pis mektep eşyası içinde yaşamağa mecbur tutmanın fecaatını canlandırabilir sanıyorum.

Çocuğu hareketsizliğe mahkûm etmek *tabiata zıt* bir iş yapmaktır. Çocuk için açık hava hayatı ve beden hareketleri mutlak bir zarurettir.

2) Çocuk bedeni veya zihni bir cehit yaparken büyük müşkülâta uğruyor. Zihni cehit yalnız dımağın cevherine değil, bütün uzviyete de teesir eder.

Dikkat hareketsizliktir. Binaenaleyh, uzun bir ders esnasında, dikkatsizliğin harici karakteristik alâmetlerinden başka [bakışlarda dalğınlık, fena cevap, hatalar, v.s. gibi] bazı fizyolojik faaliyetlerin tagayyürünü de görüyoruz.

Simdi bir de marazi «patolojik» amilleri göz önüne getirelim.

Çocuk terbiyesinde ciddi birer engel olarak önümüze çıkan bu amiller şunlardır:

Mektebe —devama mani' olan kendilerini açığa vurmuş hastalıklar müstesna— devam edebilenler arasında gizli hastalıklar vardır: Hazma ve karaciğere ait teşevvüşler, bademcik gibi bezlerin fazla büyümesi, müzmin boğaz iltihapları, «görme» ve «işitme» zayıflığı, v.s. gibi.

Bunların neticeleri ise vahimdir. Hastalığa muşap çocuğun dikkati, hafızası ve hattâ *karakteri* hastalıktan müteessir olur.

İstatistiklere göre, marazi teşevvüşler derslerde geri kalan çocuklarda daha fazladır. Anormaller hesaba dahil edilmediği halde bu kısım çocuklar tedrisattan aynı suretle istifade edememektedirler.

İşte bütün bunları göz önünde tutarak mantıkî bir netice çıkarmak istersek, bedeni esas tutan bir Pedagojinin lüzümünü kabul etmek mecburiyetinde kalırız.

Bu da, ancak, bugünün mektep ve terbiye sahasında *kökten* bir inkılâp yapmakla olur. [*]

[*] Bu makalenin tahririnde «Je sais tout», nun bir makalesinden istifade edilmiştir.

FRİEDRİH NİÇE

(Friedrich Nietzsche)

(1844—1900)

Yazan : NEVZAT MAHMUT

Eserinde müfrit bir nikbinlik görülen Niçe, geçen asrın (*Ideoloji-fikriyat*) sahasında yetmiş büyük ve hayırkâr bir mütefekkindir. Alman edebiyatının mislini görmediği taşkın bir lirizmle yazan bu mütefekkir aynı zamanda kuvvetli bir san'atkârdır.

Cihan mıkıyasında bir şahsiyet olan Niçenin felsefe ve edebiyat sahalarındaki teesiri pek derin oldu.

Niçede bedbinliği kucaklıyan ve aşan bir nikbinlik vardır.

Onun nikbinliği, (*Şopenhaver*)'in (*Layipniç*) te bulduğu kaba ve sathi bir nikbinlik, hayatın bataklığından ve çamurundan hoşnut aptalca bir nikbinlik değildir.

Onun nikbinliği, bataklığa, çamura ve ıztıraba rağmen, yıldızlara inanış şeklindedir.

Niçe, bedbinlik uçurumuna cesur bir gözle bakmış; ve fakat oradan aldığı acı hızla başını en yüksek, en uzak, en ideal yıldızlara çevirmesini bilmiştir.

Niçenin ilk büyük hocası, ağzı cehennem kapisına benzeyen bedbin filozof *Şopenhaver* olmuştu. Niçe onun elinden dünyanın bütün zehrini yedi. Niçe dünyanın bütün zehrini yiyen, ve sonra: «Cihan şarap denizi olacak!» diye bağırان adamdır.

Şopenhaver'in bir çok şakirtleri vardı. Bunların sisteminde esas ve müşterek nokta «*İrade*»dir. Lâkin «*Hartman*» da, «*Maynler*»

de bu iradeyi «*Ölmek iradesi*» suretinde görüyoruz.

Maynlender, *Halâs felsefesi* (*Filozofi der erlezung*) unvanlı iki ciltlik eserini yazıp bitirdikten sonra «*ölmek iradesi*» nin tatpikatına geçti. [1]

Maynlender üstadı *Şopenhaver*'in omuzlarına çıktığını ve oradan hiç kimsenin görmediği bir ufku temaşa ettiğini yazıyordu. Ölümün kollarına atıldığı zaman yıldızlara kadar bütün kâinatın: «*Halâs!*» diyen feryadını işitiyordu.

Niçe de ise «*Buda*» dan «*Maynlender*» e kadar uzanan bedbin hakimler silsilesindeki «*Ölmek iradesi*» ne mukabil «*Yaşamak iradesi*» ni buluyoruz.

O, kuvetli bir kanat darbesiyle en siyah bedbinlik bulutlarının üstüne çıkmış, orada nihayeti olmyan berrak bir nikbinlik hazinesi keşfetmiştir.

Niçe, örsünün üstünde, «*Olmek iradesi*» ni «*Yaşamak iradesi*» haline sokmuştur.

* * *

Fridrih Niçe 15 Teşrinievel 1884 te Saksonyada «*Roecken*» de doğdu. Rahiplik yapan babasının ecdadı Leh asilzadelerine mensuptur. Anası Almandı.

Babası öldüğü zaman Niçe henüz beş ya-

[1] O zaman, Almanyada aynı felsefeye bağlı bir çok gençler üstaflarının peşine takılıp aynı suretle intihar etmişlerdi.

şında bulunuyordu. 1850 de ailesiyle beraber «Maumburg»a taşındı. Bundan sonra genç Niçeyi eski ve meşhur bir mektep olan «Schuleforta» da leylî olarak görüyoruz. Altı sene orada kaldı. Yirmi yaşında Darülfununa geçti. Evvelâ «Bon» da, daha sonra «Laypzig»te «filoloji» tahsil etti. Bu müddet zarfında, büyük bir hararetle bir taraftan musikiye çalışıyor, diğer taraftan da Şopenhaverin felsefesini tetkik ve tettebbu ediyordu.

Tahsilini bitirir bitirmez mualliminin tavsiyesiyle, çok genç bir yaşta «Bal» darülfunununda bir kürsü işgal etti. Yirmi beş yaşında olduğu halde, Laypzig fakültesi, kendisine imtihansız ve tezsiz doktor unvanını vermişti.

Ertesi sene harp patlayınca, genç profesör, pekte ısınmadığı yeni vazifesini bırakarak orduda sıhhiye taburuna gönüllü yazıldı. «Erlazen»de dizanteriye tutuldu. Bu hastalığın akîbeti kendisi için çok vahim olmuştur.

Hastalığı biraz geçince 1870 te tekrar eski vazifesine döndü.

Niçe bu aralık en kıymetli dostlarıyla temas ediyordu. Bunlardan biri meşhur bir Yunanşinas olan İsviçreli müverrih «Jacob Burkhart», diğeri de bestekâr «Richard Wagner»dir.

Bu esnada Niçe ilk eserini neşretti.

* *

Niçenin daha sonraları neşrettiği eserlerin çoğu «Vecize»lerden mürekkeptir. Asıl felsefesini toplu olarak «Kudret iradesi» unvanlı eserinde vermiştir.

«Zaratustra» [1] ya gelince, «Herkes için ve hiç kimse için» yazılan bu eser, (1883—1886) Niçenin felsefi akîdelerini şiir kisvesine bürümüş olarak gösterir.

Her kısmı, zaman zaman, dağ başında kuvetli ve kesif bir ilham altında yazılan bu mi-

silsiz eserin her cümlesinde ahenktar bir pırlanta güzelliği vardır.

* *

Ne kadar yazık ki filozof eserlerine muntazam çalışmıyordu. Hastalığı devamlı mesaiye müsait değildi.

Niçe artık münezevi bir hayata girmişti. Tabiatın karşısında ruhiyle baş başa yaşıyordu.

1878 de profesörlükten çekildi; tekaüt oldu.

* *

Niçe, yuvasını istikbal ağacı üzerinde yapan muazzam bir kartala benziyordu. Hayatında, etrafına sükûttan kalın bir duvar örülen bu büyük mütefekkirin öldüğü zaman hemen hiç kariî yoktu. Bugün bütün eserleri elden ele dolmaktadır.

Son senelerinde darüşşifada yatmaya mecbur kalan Niçeyi en fazla teselli eden hemşiresi olmuş; ve dostu «Peter Gast» hasta günlerinde, başucunda yazılarını not etmiştir. Ni-

[1] Hailenin menşei (1872)

çenin bu son hastalığı on yıl kadar sürdü. Şimşekler ve yıldırımlar doğuran dımağı uzun seneler en feci bir karanlık içinde kaldı.

* * *

Niçenin felsefesini iyice anlamak için «Niçeanizm» in mübeşşirlerini bilmek, Niçenin dımağını besleyen unsurları tahlil etmek lâzımdır. [1]

Niçe bir yerde diyor ki:

«Eflatundan, Paskaldann, Spinozadan, Göteden bahs ederken biliyorum ki onların kanı damarlarımda dolaşiyor.»

Niçenin mübeşşirleri içinde Alman, Fransız, İsviçreli ve Amerikalı şair ve mütefekkirleri buluyoruz.

Alman mübeşşirler şunlardır:

Göte, Şiller, Helderlin, Klayst, Fihte, Şopenhaver.

Fransız moralistlerinden Monteny, Paskal, Roşfuko, Fontenel zikredilebilir. Bir de Niçenin «XVIII inci asrın daha asil ve daha filozof Roşfukosu» dediği Şanfor var. Bunlardan başka Stendal [2] da aynı seriye dahildir.

İsviçreli müverrih «Jakob Burkart» ta Niçeanizmin mübeşşirlerinden biri ve Niçenin dostu idi.

Niçenin dımağ teşekkülünde en derin ve devamlı te'sirlerden biri de Amerikanın en büyük filozoflarından olan «Ralf Valdo Emerson» dır.

Niçe gelmeden evel dağınık bir halde bulunan Alman, Fransız, İsviçreli ve Amerikan fi-

kirleri birleştirilirse takribi bir Niçeanizm hazırlanabilir.

İşte bütün bu dağınık ve parçalanmış fikirler Niçenin dımağında yeni baştan işlenmiş, teşekkül etmiş ve kat'i bir istikamet almıştır.

Niçe bütün bunları birleştirmek zaruretini duymuş; ve bize yep yeni ve serazat bir felsefi düşünüş tarzı getirmiştir.

Niçe felsefeni hayattan çıkarır. Onun akidesi muhtelif safhalardan geçmiştir. Fakat bu safhaların arasında insicam vardır. Niçenin muhtelif eserlerinde görülen bariz tezatların arkasında hayrete şayan bir vahdet mevcuttur. Niçenin mücadele ettiği ve geçtiğini iddia ettiği büyük rakip Eflatundur. O, Eflatundan beri felsefeyi berbat eden nakiselerden muarra yeni bir Platonizm te'sis etmek istiyordu.

Niçenin cehti evelâ Eflatun harsını klasik ve romantiklerden kurtarmak oldu. O, Şopenhaver ve Vagnerle diriltilmiş ve derinleştirilmiş bir «Göteizm» [1] den yeni bir rönesans fişkiracağına inanmıştı. İnsanı, insanın üstünde bir varlık, ya'ni «Fevkalbeşer» [2] yapmak istiyordu.

Niçenin felsefesine muhakkak bir isim vermek iycap ederse diyebiliriz ki, o yeni bir «Fenomenizm idealist» yapmak istemişti.

Dımağı kitaplar arasında seyahata çıkan bir genç için Niçe sıcak ellerin uzandığı bir pınardır. Buzlu şahikaların üstünde bir yaz bah-tiyarlığı da diyebiliriz.

[1] Niçe harsı «Vaymar», dan çıkar ve oraya müncer olur. Niçenin, kemâle geldikçe Göteye karşı hayret ve taktiri artmış.

[2] Almanca «Übermenş», ve «Übermenşlih», mukabilidir. Dil Encümeninden Ahmet Cevat B. buna «İnsandanüstün», diyor.

Übermenş (Übermensch) kelimesinin, Alman edebiyatında ilk defa olarak, «Faust», un birinci perdesinde kullanıldığını görüyoruz. İtalyanlar bu kelimeyi Superuomo, İngilizler «Superman», Fransızlar ise, «Surhomme», „Superhomme», ve «Surhumain», diye tercüme ediyorlar.

[1] Niçenin hayatı ve eseri hakkında (Niçe, hayatı ve düşüncesi) unvanlı altı büyük ciltlik kitabın müellifi profesör «Charles Andler», birinci cildini tamamen Niçenin mübeşşirlerine tahsis etmiştir.

[2] Niçe 35 yaşına doğru «Kırmızı ve Siyah»,ı okumuş, ve 1865 te Şopenhaveri, 1887 de Dostoyevskiye ilk okuduğu zaman his ettiği hayret ve heyecanı duymuştur.

“Niçe,,den en güzel sayfalar

“Zaratustra,,nın Proloğu

Vaktaki Zaratustra otuz yaşına girdi, vatanını ve vatanındaki gölü terketti ve dağa çekildi. Orada, inziva içinde ruhiyle baş başa kaldı, ve on yıl hiç usanç getirmedi. Lâkin nihayet kalbi değişti, —ve bir sabah, şafakla kalkarak güneşe doğru ilerledi ve ona şöyle dedi:

«Ey büyük sitare! Aydınlattığın kimseler olmasaydı saadetin ne olurdu?

On yıldır mağarama doğru geliyorsun: Nurdan ve bu yoldan usanacaktın, ben, kartalım ve yılanım olmasaydık.

Lâkin her sabah biz seni bekliyorduk, nurunun fazlasını alıyor ve sana hamededyorduk.

İşte! Fazla bal toplıyan arı gibi irfanımdan bıktım. Uzanan ellere muhtacım.

İnsanlar arasında hakimler çılgınlıklarından şad, ve fakîrler zenginliklerinden bahtiyar oluncaya kadar vermek ve dağıtmak isterdim.

İşte bunun için derinlere inmeliyim, nasıl sen akşam aydınlığımı dünyanın altına çekerek, denizlerin ardına gidiyorsan, ey zenginlikten taşan sitare! Ben de senin gibi zeval bulmalı; kendilerine doğru inmek istediğim insanların dediği gibi *batmalıyım*.

Haydi beni taktis et, ölçsüz bir saadeti bile kıskanmadan görebilen müsterih göz!

Ferahının şulesini her yere taşıyarak dökülen altın yaldızlı su ile dolu —taşmak isteyen— bardağı taktis et!

Gör! Bu bardak yeniden boşalmak istiyor, ve Zaratustra tekrar insan olmak istiyor.

Zaratustranın zevali böyle başladı.

* *

GECE ŞARKISI

Gecedir: işte fişkırın pınarların sesi daha yükseğe çıkıyor. Ve ruhum, o da, fişkırın bir pınardır.

Gecedir: işte bütün sevdahların şarkıları uyanıyor. Ve ruhum, o da, bir sevdalı şarkısıdır.

Bende sesini yükseltmek isteyen yatışmamış ve yatışamaz bir şey var. Bende, kendi de sevgi dilini söyleyen bir sevgi arzusu var.

Ben nurum: Ah! Keşke gece ölseydim! Lâkin nurla muhat olmak benim uzletimdir.

Heyhat! Neden gölge ve karanlık değilim! Öyle olsaydım nurun memelerinden emerek hararetimi söndürürdüm.

Ve sizleri taktis ederdim, kıvılcım saçan küçük sitareler, gök yüzünün ateş böcekleri! Ve bana vereceğiniz ışıkla sevinecektim.

Lâkin ben kendi ışığımla yaşıyorum, kendimden fişkırın alevleri gene kendi içime çekiyorum.

.....

Oh! Yalnız siz, karanlık ve geceye mensup varlıklar, nurla sıcaklık yaratıyorsunuz! Oh! Yalnız siz nurun memelerinden kuvetlendirici bir süt içiyorsunuz!

Heyhat buz beni kuşatıyor, elim buzlu temaslarla yamıyor! Heyhat!

Bende susayış var, susuzluğunuza susamış bir susayış!

Gecedir: Heyhat! Neden nur olayım! Ve karanlıklara susayış! Ve uzlet!

Gecedir: işte arzum bir kaynak gibi fişkırıyor; —arzum sesini yükseltmek istiyor.

Gecedir: işte fişkırın pınarların sesi daha yükseğe çıkıyor. Ve ruhum, o da, fişkırın bir pınardır.

Gecedir: işte bütün sevdahların şarkıları uyanıyor. Ve ruhum, o da, bir sevdalı şarkısıdır.

Zaratustra böyle terennüm ediyordu.

* *

«RAKS ŞARKISI» ndan

Bir akşam Zaratustra şakirtleriyle beraber ormanı geçti; ve bir pınar ararken, etrafı sakit çalılıklar ve ağaçlarla çevrilmiş yeşil bir çemenliğe vardı: burada genç kızlar kendi kendilerine raks ediyorlardı. Zaratustrayı tanır tanımaz rakslarını kestiler; lâkin Zaratustra dostça bir tavurla onlara yaklaştı ve şu sözleri söyledi:

«Rakslarınızı yarıda bırakmayınız, dilber genç kızlar! Aranıza gelen hiç te kötü gözlü bir meclisbozan değildir; hiç bir zaman genç kızların düşmanı değildir.

Hafif zarafetinizin nasıl düşmanı olabilirim? İlâhi raksın düşmanı, yahut da ince topuk kemikli mini mini ayakların?

Sahiden ben, karanlıklar ve büyük koyu ağaçlarla dolu bir ormanım; lâkin kim karanlıklarımın korkmazsa selvilerimin altında güllerle bezenmiş yollar bulacak.

Genç kızların çok sevdikleri küçük ilâhı da

bulacak: o, pınarın yanında, sükûn içinde ve gözleri kapalı dinleniyor.

Bak hele, güpe gündüz uyudu, tembel! Çok kelebek mi tutmak istedi?

*
* *

CESARETİNİZ VAR MI?

Cesaretiniz var mı, ey kardeşlerim? Karar verdiniz mi? Şahitler önünde gösterilen cesaret değil, lâkin münzevilerin cesareti, hiç bir ilâhın seyretmediği kartalların cesareti sizde var mı?

Soğuk ruhlarda, katırlarda, körlerde, meczuplarda benim «Yürek» dediğim şey yoktur. Korkuyu tanıyan, lâkin korkuyu cebreden yüreklidir; uçuşunu gören, lâkin azametle gören kimse yüreklidir.

Uçuşunu gören kimsede, lâkin Kartal gözleriyle gören kimsede, -uçurumu Kartal pençeleriyle yakalayan kimsede cesaret vardır.

*
* *

Yıldırımın bundan böyle zarar vermemesi bana kâfi gelmiyor. Hiç bir zaman onu yolundan saptırmak istemiyorum. İstiyorum ki o, benim için çalışmasını öğreysin.

Hikmetim çoktanberi bir bulut gibi yığılıyor, gittikçe daha sakin ve daha karanlık oluyor. Günün birinde yıldırım doğuracak olan her hikmet böyle yapar.

Bugünün insanları için ne nur olmak, ne de rur diye çağırılmak isterim. Onları kör etmek istiyorum. Hikmetimin yıldırımını! Onların gözlerini oy!

*
* *

DİĞER BİR RAKS ŞARKISI

Bir!

Ey insan sakın!

İki!

Derin yarıgece ne der?

Üç!

“Uyudum, uyudum —,

Dört!

“Derin bir uykudan uyandım:—

Beş!

“Dünya derindir,

Altı!

“Ve gündüzün düşünmediğinden daha derin.

Yedi!

“Acısı derindir—,

Sekiz!

“Ferah —tasadan daha derin.

Dokuz!

“Acı der: Geç ve sonuna er!

On!

“Lâkin her ferah ebediyet ister—

On bir!

“— Derin ebediyet ister!,”

«NİÇE»NİN VECİZELERİ

Hayat dini — Kadın, aşk ve izdivaç — İnsan ve cemiyet — Medeniyet — san'atkârlar — Yeni ideal.

HAYAT DİNİ

Bir gün gözlerini seyrettim, ey hayat! Ve derinliği ölçülemez bir uçuruma düşünüyorum, sandım!

Fakat sen beni yaldızlı olta iğneleriyle çektin; sana «derinliği ölçülemez» dediğim zaman alaycı bir gülüşün vardı.

Bütün balıklar böyle söyler, diyordun; onların derinliğini ölçemedikleri şey «derinliği ölçülemez» olur.

Yaşamak ne demektir. — Yaşamak şu demektir: muttasıl, ölmek isteyen bir şeyi zorla ileriyemek. Yaşamak bizde zaifliyen ve ihtiyarlıyan her şeye karşı amansız bir mücadele açmak demektir.

*
* *

Henüz yaşıyorum, henüz düşünüyorum: daha fazla yaşamam lâzım, çünkü daha çok düşünmem iycap ediyor.

*
* *

Hayır! Hayat beni aldatmadı, hayal inkisarına uğratmadı! Bilâkis onu seneden seneye daha arzuya şayan, daha esrarlı buluyorum.

*
* *

Hayat bilgi ve ma'rifet arıyan kimse için bir tecrübedir.

*
* *

«Hayat bilgi vasıtasıdır»: İnsan kalbine bu prensipi hâkkederse hem büyük bir cesaretle bir kahraman gibi yaşar, hem de fazla olarak *ferahla yaşamak*, ferahla gülmek imkânını bulur.

*
* *

Hayat maharebesi en mükemmel bir mekteptir.

*
* *

Beni öldürmiyen her şey beni daha kuvetli yapar.

*
* *

«Bir dimağ, bir kafa, bir zihin ne miktar ha-

kikata *tahammül edebiliyor*; ne miktar hakikatla karşı karşıya gelmeğe *cesaret edebiliyor*?» — İşte bu sorunun cevabı bana kıymetler hakkında en doğru bir ölçü kazandırmıştır. Hakikattan kaçmak bir *korkaklıktan* başka bir şey değildir.

* * *

Hayat karşısında kuvetle gülebilmeli, «*Diyniziyen*» olmalıdır.

* * *

Arzı, hayatı ve kuveti taktis ve tepcil edelim.

KADIN - AŞK - İZDİVAÇ

Yalnız sana, bir soru var, kardeşim. Bu soru, ruhunun derinliğini anlamak için, bir sonda gibi ruhuna indiriyorum.

Gençsin, evlenmek ve çocuk sahibi olmak istiyorsun. Fakat ben sana soruyorum. Çocuk istemeğe hak kazanmış bir insan mısın?

Muzaffer, kendini yenmiş, hislerine hâkim ve faziletlerinin efendisi misin? İşte senden bunları soruyorum.

Yoksa, gönlündeki bu istek hayvanın ve yoksulluğun feryadı mı? Yoksa, kendi kendinle geçimsizlik mi?

Ben isterim ki, zaferin ve hürriyetin çocuk vasıtasıyla devama iştiaç çeksin. Zaferine ve kurtuluşuna canlı âbideler inşa etmelisin.

Kendinden üstün, kendinden yüksek şeyler yapman lâzım. Fakat, evelâ tam manasile kendini bina etmiş olmalısın.

Sen neslini yalnız uzaklara değil, aynı zamanda yükseklere doğru da çoğaltmalısın. İzdivaç bahçesinin sana yapacağı yardım bu olmalı.

Sen bir *yaratıcı* yaratmalısın.

“*Zaratustra*”, dan

* * *

Tam ve mükemmel kadın, tam ve mükemmel erkekten daha ziyade beşeriye ait yüksek bir örnek teşkil eder: aynı zamanda bu örnek enderi-nadirattandır.

* * *

Öyle kadınlar vardır ki, ne kadar tetkik ve tadmik edilirse edilsin, içleri bulunamaz. Onlar, sadece maskeden ibarettirler. Böyle kadınlara düşen erkek acınacak vaziyette kalmış demektir. Bu çeşit kadınlar erkeği tatmin edemez. Böyle olduğu halde erkeğin arzusunu en çok kamçılayan gene bu kadın-

lardır: erkek maskede ruh arar; bulamaz; ve aramakta devam eder.

* * *

İzdivaç gençlikten ihtiyarlığa kadar süren fasılasız bir muhaveredir. Bunu hesaba katmadan evlenmeğe kalkışmamalı.

* * *

Bir kadının ne zaman ve nasıl güldüğüne dikkat ederseniz terbiyesi hakkında iyi bir fikir kazanmış olursunuz.

Kadının tabiatını sesinin tannanietinden anlamak kabildir.

* * *

Kadınlar, şimdiye kadar, erkekler tarafından garip bir kuş muamelesi görmüşlerdir. Erkekler, yüksekte inen ve yollarını sapıtan bu kuşları, — uçup kaçmasınlar diye— daima kafese hapsetmek lüzumuna kani, oldular.

* * *

Kadın, eskiden, erkekten korkardı. Şimdi bu korkuyu unutmış bulunuyor. Fakat kadın, erkek korkusunu unutmakla cinsine has gayelerin en ehemiyetlisini feda etmiş sayılabilir.

İNSAN VE CEMİYET

Bazı insanlar vardır ki, tefahür maksadiyle, şunun bunun önünde herkesin hatta dostlarının bile aleyhinde bulunurlar; onları küçük düşürürler.

Bazı insanlar da, düşmanlarını göklere çıkarmak suretiyle gururlarını tatmin ederler. Bunlar demek isterler ki: «Ben böyle düşmanlara lâyük olacak derecedeyim!»

* * *

İnsan bazan kabiliyet ve istidadiyle taban tabana zıt fikri bir yola düşer. Ve bir akıntıya ve rüzgâra karşı, yani kendi nefisle mücadele eder. Bu kahramanca bir mücadeledir. Fakat nihayet yorgunluğu intaç eder.

Nihayet *geriye* dönülür. O zaman rüzgârın yelkenlerimizi şişirdiğini ve pupa yelken uçtuğumuzu görürüz. Ne saadet! *Zaferden eminiz* demektir. Artık ne olduğumuzu, ne istediğimizi biliriz. Kendi nefsimize karşı bu yoldan dönmiyeceğimize yemin edebiliriz; ve bunu yapmak da hakkımızdır.

* * *

Hayvanlar gibi hareket etmesin diye, insan bir sürü zincirle bağlanmıştır.

Filhakika, bu zincirlerin altında insan hayvandan daha mülayim, daha halim, daha neş'eli, daha

spiritüel, ve daha muhakemeli oldu. Fakat şurası da muhakkak ki, bu zincirler altında, temiz havadan ve serbes hareketlerden de mahrum kaldı.

* * *

Büyük bir zaferin en iyi tarafı, bu zaferi kazanan kimsenin kalbinden mağlûbiyet ve hezimet korkusunun silinmesidir.

MEDENİYET VE HARS

Hars, her şeyden evel, san'at uslubunun bir kavmin bütün hayatı tezahuratındaki vahdetidir.

* * *

İnsanlara tapmaya başlanıldığı zaman «hars» için en büyük felâket, en büyük âfet gelmiş demektir: bu her zaman böyle olmuştur.

* * *

Deha ve kuvet dinine karşı hars dinini ileri sürmelidir. Hars dini diğerini tamamlar; ve onun açtığı yaralara merhem te'siri yapar.

* * *

Ben de, bir «tabiata dönüş» ten bahsediyorum. Fakat bu geriye dönüş değildir. Belki ileriye, *yük-seğe*, ulvî tabiata doğru gidiştir.

* * *

Harsın ve medeniyetin en sivri, en mütebariz noktaları yekdiğerinden ayrılmıştır: harsla medeniyet arasındaki derin tezat bizi şaşırtmamalı.

Büyük hars devirleri, daima, ahlâk noktainazarından, tefessuh devirlerine tekabül eder. Diğer taraftan insanın zorla ehlileşmesi devri (Medeniyet) en intellektüel ve en cesur tabiatlar için tahammül-fersa bir devre olmuştur.

Medeniyet, harsın istediği şeyden başka şey ister: ihtimâl ki harsla medeniyetin gayeleri de bütünü zıttır.

SAN'AT VE SAN'ATKÂRLAR

Ben eski ve yeni bütün şairlerden bıktım. Bana göre, onların hepsi sathidir; ve hepsinin kurumuş denizden farkı yoktur.

Biraz şehvet ve biraz cansıkıntısı: onların tehayyül ettikleri şeylerin içinde en iyisi bunlardır.

* * *

Her hangi bir san'at eseri san'atkârın dimağına, gökten bir anda inen bir ilham şeklinde nazil olmaz.

İyi bir san'atkâr ve ya mütefekkirin muhayyalesi mütemadiyen doğurur. Bu doğan şeylerin hepsi de, istisnasız, iyi ve mükemmel olamaz. Alelade ve

fena da olabilir. Fakat san'atkârın keskin ve işlek muhayyalesi bu mahsulâtı ayıklar, seçer ve tanzim eder.

Bugün, «Bethofen»in bıraktığı karnelere baktırsak anlarız ki, bu büyük bestekâr en güzel eserlerini azar azar, tedricen yaratmıştır. Bir çok taslakları yapıp bozduktan sonra meydana getirmiştir.

Bütün büyük adamlar yorulmak bilmiyen «büyük çalşıçılar»dır. Onlar yalnız yaratırken değil, yarattıklarını kalburdan geçirirken de yorulmak ve bıkmak nedir bilmezler.

* * *

San'atkârın en son ve en güç vazifesi *en büyük*, ya'ni *en sade* ve aynı zamanda *en tam* insanı tasvir etmektir. Şimdiye kadar hiç bir san'atkâr bunu yapacak seviyeye yükselemedi.

* * *

Benim kanaatıma göre san'atkârlar, ekseriya, tefahür hislerine kapılarak kendi kabiliyetlerini göremiyorlar. Bahçelerinde, bağlarında yetişen yeni, nadir ve güzel çiçekler oluyor ki onları merhametsizcesine ihmal ediyorlar.

* * *

«Güzellik» mefhumu kadar *nisbi* ve *mahtut* bir mefhum yoktur.

YENİ İDEAL

Size fevkalbeşeri ta'lim ediyorum. İnsanı aşmak, ondan üstün bir varlık meydana getirmek lâzım.

Her mevcut, şimdiye kadar kendinden üstünü nü yaratmıştır.

Size fevkalbeşeri öğretiyorum. Arzın ma'nası odur. İradeniz şöyle dimelidir: Fevkalbeşer arzın ma'nası olacak.

Sahiden insan murdar bir nehirdir. Murdar bir nehir kirlenmeden içine alabilmek için okyanus olmak lâzım.

İşte, ben size fevkalbeşeri ta'lim ediyorum: O, bu dediğim okyanustur.

İyi nedir?— İnsanda kuvet ve kudret hissini, kudret iradesini, ve bizzat kudreti artıran, çoğaltan, taşıran her şey iyidir.

Saadet nedir?— Kudretin *arttığını* hissetmek, ve bir mukavemeti yıkıp aşmaktır. Saadet, kudre iradesinin taşkınlığıdır.

Nevzat Mahmut

MUNIF
FERHİM

Munif

Tehlikeli Atlamalar

Kanadada Bobson dağının tepesinde bir buzlu geçitten geçerken.

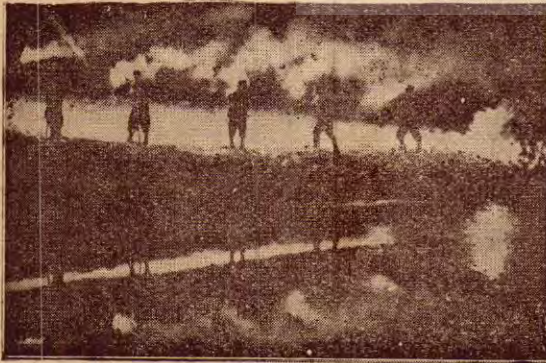
İsviçre Alplarında Eiger ve Yungfrau tepeleri.

Birbirine iple bağlanarak Alp kayalarına tırmananlar. Gırtlı ve çıkıntılar arıyorlar.

Güven tepelerinden geçmek için hakiki bir atlet olmak lazımdır

Matterhornun yüksekliklerinde bir yerde bir adam kaybolmuştur. Taharri için gece bir kaç kişi, tehlikeli buzların üzerinde yollarını görmek için ellerinde meş'alelerle yola çıkıyor.

Yukarda: Matterhorn üzerinde 4 metre derinliğinde bir boşluğu atlamaya teşebbüs.

Ortada ki resimde gördüğünüz adam İsviçre Alplarının bir tepesine çıkmağa muvaffak olmuştur.

Bir yanlış adım binlerce kadem derinlikte bir uçuruma yuvarlanmağa sebep olabilir. Burada iki kişi kenarda duruyor ve geçip geçmemek için karar veriyor.

Kimeli Muganni

ANATOL FRANS

(Geçen nushadan devam)

Bunlar da avlunuun bir direğine dayana-
rak ağlıyorlardı. Şarkıyı meşketiriyordu,
fakat asla kaide vermiyordu, çünkü, na-
zım kavaidinin çok eskiden ve insanların mü-
dahalesi haricinde tesis edilmiş olduğuna kani
bulunuyordu.

Onlara verdiği yegâne nasihat usul ve
adaba müteallikti. Onlara diyordu ki:

— Sair insanların fevkinde olan kırallara
ve kahramanlara hürmetkâr olunuz. Kahra-
manları isimlerle çağırınız ki bu isimler kayb-
olmasın. Meclislerde oturduğunuz zaman hal
ve tavurunuz zarafet ve hicap ifade etsin.

Daha bunları da söylüyordu: —Nehirlere
tükürmeyiniz, çünkü nehirler mukaddestir. Size
öğretmiş olduğum şarkılarda gerek unutmak
dolayısıyla ve gerekse kendi isteğinizle değişik-
lik yapmayınız; ve bir kırıl size: «Bu şarkı-
lar güzel. Sana bunları kim öğretti?» dediği
zaman «Ben onları Kimeli ihtiyardan öğren-
dim, o da babasından öğrenmişti. Babasına da
şüphesiz bir ilâh onları ilham etmiş olmalı»
diye cevap veriniz.

Akşam yemeği için ona sığır budundan ne-
fis, bir üstada lâyık parçalar kalmıştı. Ocağın
önünde bu parçaları yedikten ve o da onunla
beslenmek hakkını yalnız kendi haiz olduğu
iliği çıkarmak için tunç bir balta ile kemikleri
de kırdıktan sonra geri kalan etlerden kadınla-
rın ve çocukların iki günlük hisselerini ayırdı.

Bunun üzerine anladı ki artık iyi bir gı-
da kalmıyacaktı, ve düşündü: «Zenginler,
Zevsin sevdikleridir, fakirler ise sevmedikleri-
dir. Ben de şüphesiz, bilmeksizin ormanlarda
saklı yaşayan ilâhlardan birisini yahut da bun-
lardan birinin çocuğunu darıltmış olmamalı-
yım; ve bu gayrikasdı günahımın cezasını çek-
mek içindir ki ihtiyarlığım fakrusefalet içinde
geçiyor. Bazan insan fena maksadı olmaksızın
cezaya müstahak hareketlerde bulunabilir,

çünkü ilâhlar insanlara mubab ve memnu, olan
ef'ali sarahaten bildirmemişlerdir. Ve onların
arzusu kolay anlaşılabilir. Fikirlerini uzun
müddet aklında tahrik etti, ve, zalim açlığın
avdetinden korkarak geceleyin evde işsiz otur-
mamağa, fakat, bu sefer de Hemosun kayalar
arasından aktığı memalike doğru gitmeğe ka-
rar verdi. Buralarda Orueia, İzmir ve bir Fe-
nike gemisinin bastonu gibi denize dalmış olan
dağın üstünde yatan güzel Hissia görülüyor-
du. İşte bunun içindir ki soluk semada ilk yıl-
dızlar titrediği zaman rebabının kayışını boy-
nuna geçirdi ve sahil boyunca, uzun süren zi-
yafetler esnasında kahramanlara methiyeler ve
ilâhların silsileicdadını dinlemekten zevkalan
zenginlerin evlerine doğru yürümeğe başladı.

Adeti üzere bütün gece yürüdükten sonra
sabahın pembe ışıklarında yüksek bir burun
üzerinde kurulmuş bir şehir gördü, ve güver-
cinlerin sevdiği, bir kayanın yüksekliğinden
pırıldayan denizde deniz kızları tanıdı. Din-
lenmek ve gömleğinin bir katı arasında getir-
miş olduğu soğanlarla açlığı teskin etmek için
şehrin yakınında bir çeşmenin kenarına otur-
du. Yemeğini henüz bitirmişti ki çeşmeye ba-
şında bir sepetle bir genç kız çamaşırını yıka-
mıya geldi. Kız evvelâ ona çekinerek baktı,
fakat, yırtık gömleği üzerinde tahtadan bir re-
bap taşıdığını ve ihtiyar ve yorğunluktan bi-
tap bir halde olduğunu gördüğü zaman korku-
suzca yaklaştı ve birden merhamet ve hürmetle
heyecana gelerek iki elinin avucuna muganni-
nin dudaklarının hararetini alan suyu boşalttı.

Bunun üzerine ihtiyar, kıza kırıl kıza diye
hitap etti, uzun ömür diledi ve dedi ki:

«Genç kız, seni evine götürecek olan er-
keği bahtiyar addederim; ve ihtiyar ben senin
güzelliğini zevclerin damları üzerinde hakir
sesini yükselten bir gece küşu gibi senin gü-
zelliğine senahan olurum. Ben gezici bir mu-

ganniyim. Genç kız, bana güzel sözler söyle.»

Ve genç kız cevap verdi : «Sen, eğer söylediğin ve gördüğün gibi bir çalgıcı isen, senin meslekin bu şehirde fena bir iş değildir. Çünkü zengin Meges bu gün kendisi için çok aziz olan bir misafiri kabul ediyor ve bu misafir şerefine şehrin başlıca sakinlerine bir ziyafet veriyor. Şüphesiz onlara iyi bir muganni dinletmek isteyecektir. Git onu bul. Evi buradan gözükiyor. Eve deniz tarafından gitmek kabil değildir, çünkü o dalgaların arasına uzanan ve martılardan başka ziyaretçisi olmıyan yüksek burun üzerindedir. Fakat şehre kara tarafında kaya içinde yontulmuş olan merdivenden çıkacak olursan bağ dikilmiş yamaçlar üstünde bütün evler arasında Megesin evini kolayca tanıyacaksın. Ev kireçle yeni badana edilmiş olduğu gibi diğerlerinden de büyüktür.

İhtiyar buruşuk bacakları üzerinde kalkarak eski zamanların adamları tarafından kayalar içinde oyulmuş olan merdiveni çıktı, ve üzerinde Hissia şehrinin bina edilmiş olduğu yaylaya gelince zengin Megesin evini güçlük çekmeden tanıdı.

Evin, onun üzerinde yaptığı te'sir gayet iyi oldu, çünkü henüz boğazlanmış boğaların kanları dışarı akıyor, ve kızdırılan yağların kokusu uzaklara kadar yayılıyordu. Eşiği geçti, büyük ziyafet salonuna dahil oldu, ve elile masaya dokunarak, uşaklarına emirler veren ve etleri kesen Megese yaklaştı. Daha şimdiden davetliler ocağın etrafına dizilmişler ve mebzul yiyeceklere intizaren neşeleniyorlardı. Bunların arasında bir çok kıral ve kahramanlar vardı. Fakat Megesin bu ziyafeti şerefine verdiği Khiosun bir kıralı idi. Bu adam servet elde etmek için denizler üzerinde çok seyahat etmiş ve çok meşakkat çekmişti. Esmes Oineus idi. Bütün davetliler ona hayret ve takirle bakıyorlardı, çünkü o ilâhî Ulyse gibi sayısız deniz kazaları geçirmiş, sihirbazların ikametgâhı olan adalarda oturmuş ve hazineler getirmişti. Seyahatlerini, yorgunluklarını anlatıyor ve hilekâr bir ruha malik olduğu için de yalanlar ilâve ediyordu.

İhtiyarın, yanında asılı olarak taşıdığı re-

baptan bir muganni olduğunu anlıyarak Meges dedi ki : «Sefa geldin, ne gibi şarkılar biliyorsun?» İhtiyar cevap verdi : «Akhalılara büyük ıstırablar veren kıralların kavgasını biliyorum. Denizin hücumunu biliyorum, ve bu şarkı güzeldir. Zevsin aldanmasını, Elçiyi, ölümlerin çalgısını da biliyorum, bu şarkılar da güzeldir. Bunlardan başka çok güzel altı kere altmış şarkı biliyorum.»

Bu suretle çok şarkı bildiğini anlatmak istiyordu, fakat adedini kendisi de bilmiyordu.

Zengin Meges alaycı bir tavurla dedi ki : «Gezici muganniler her zaman iyi bir yemek ve zengin bir hediye ümidile çok şarkılar bildiklerini söylerler fakat tecrübe ile görülür ki tekrar ede ede kahramanların ve kıralların kulaklarını yordukları bir kaç mısradan başka bir şey hafızalarında kalmamıştır.

İhtiyar iyi bir cevap verdi : «Meges, dedi, sen servetinle meşhursun. Bil ki benim bildiğim şarkıların adedi senin çobanlarının dağlara otlatmağa götürdükleri boğalarının ve ineklerinin adedine müsavidir.»

Meges ihtiyarın zekâsını takdir ederek ona tatlılıkla dedi ki : «Bu kadar şarkıyı hatırlamak için küçük olmıyan bir zekâ lâzımdır. Fakat söyle bana : Achille ve Ulyse hakkında bildiklerin hakikaten doğru mudur? Çünkü bu kahramanların üzerine sayısız yalanlar serpilmektedirler.»

Muganni cevap verdi : «Ben bu kahramanlar hakkında bildiklerimi pederimden öğrendim, pederim de doğrudan doğruya Müz- (2) lerden öğrenmişti, çünkü eski zamanlarda lâ-yemut Müzler mağaralarda ve ormanlarda ilâhi mugannileri ziyaret ederlermiş. Bu kadim rivayetlere hiç bir yalan karıştırmıyacağım.

İhtiyat saikasile bu tarzda idareikelâm ediyordu. Yoksa, çocukluğunda öğrenmiş olduğu şarkılara başka şarkılardan alınmış ve ya kendi zihninden bulunmuş mısralar ilâve etmek adetiydi. Hemen tamamilen bütün şarkılar bile tertip ettiği vakıydı. İtiraz edilmek korkusu ile bunların kendi eseri olduğunu itiraf et-

[1] Yunankadimin bir kabilesi.

[2] Yunankadim efsanesinde şiir ve musiki perileri.

mezdi. Kahramanlar ondan bir ilâh tarafından öğretilmediğini zanettikleri eski şarkıları istiyorlar, yenilerini beğenmiyorlardı. O da kendi muhayyelesinden çıkma şarkılar söylediği zaman menşeyini itina ile saklıyordu. Ve kendisi çok iyi bir şair olduğu ve eski eşaslar ve usullere tamamiyle sadık kaldığı cihetle onun şiirleri ecdadıninkilerden farkedilmiyordu. Bunlar onlara şekil ve güzellik itibarıyla benziyorlar ve lâyemut bir zafere lâyık bulunuyorlardı.

Zengin Meges çok zeki bir adamdı. İhtiyarın iyi bir muganni olduğunu tahmin ederek ona ocak başında bir mevkiihtiram verdi, ve dedi ki: «İhtiyar, biz açlığımızı teskin ettiğimiz zaman sen bize Achille ve Ulysse hakkında bildiklerini taganni edeceksin. Misafirimin Oineusün kulaklarını telziz etmeğe gayret et, çünkü o çok akıllı bir kahramandır.

Ve denizler üzerinde çok gezmiş olan Oineus çalgıcıya «Ulysse»in seyahatlerini bilip bilmediğini sordu. Fakat Truva önünde harbetmiş olan kahramanların avdeti henüz müphemiyet içide idi; ve kimse «Ulysse»in akıtar deniz üzerinde dolaşırken neler çekmiş olduğunu bilmiyordu.

İhtiyar cevap verdi: «Biliyorum ki ilâhi Ulysse Sirseyi ziyaret etmişti ve Siklopu ince bir hile ile aldatmıştı. Kadınlar aralarında bundan hikâyeler çıkardılar. Fakat kahramanın «Ithaque»e avdeti mugannilere malûm değildir. Bazıları onu tekrar karısının ve servetinin tahakkümü altına girdiğini, diğerleri de aşıklarını kabul ettiği için Penelopeyi kovduğunu ve kendisinin ilâhlar tarafından tecziye edilerek omuzunda bir kürkle akvam arasında dolaştığını söylüyorlar.»

İhtiyar cevap verdi: «Ben seyahatlerim esnasında «Ulysse»in oğlunun elile katledilmiş olduğunu öğrendim.

Bu esnada Meges davetlilere sığır eti da-

ğıtıyordu ve her birisine minasip bir parça takdim ediyordu.

Oineus onun methinde bulundu: «Meges, dedi, senin ziyafet vermeğe alışkın olduğun görülüyor.»

Megesin sığırları dağların yamaçlarında biten kokulu otlarla besleniyordu. Etlerinde bu otların kokusu vardı ve kahramanlar doymak bilmiyorlardı. Ve Meges her dakika derin bir bardağı doldurup misafirlerine ikram ettikçe ziyafet bütün gün uzayıp gidiyordu. Hiç birisi bu kadar güzel bir ziyafet hatırlıyamıyorlardı.

Güneş denize inmek üzere idi, dağlarda Megesin sürülerini muhafaza eden çobanlar gelecek etlerden ve şaraplardan hisselerini aldılar, Meges bunlara itibar atfederdi, çünkü bunlar ovadaki çobanlar gibi sürüleri lâkaydi içinde

muhafaza değil fakat tunçtan mızraklar ve zırhlar kuşanmış olarak Asya kavımlarının hücumlarına karşı müdafaa ederlerdi. Onlar da cesaretle müsavî oldukları kahramanlara ve kiralara benzer idiler. Efendilerinin en cesur ve

zekileri olduğu cihetle amir yaptığı Peiros ve Thoas isminde iki reis onları sevkederdi. Ve hakikaten bunlardan daha güzel iki adam bulunamazdı. Meges bunları servet ve samanının meşhur muhafızları olarak evine kabul etti. Onlara istedikleri kadar et ve şarap verdi.

Oineus onları takdir ederek ev sahibine dedi ki: «Ben seyahatlerimde bu iki çoban başı kadar kuvvetli ve biçimli kol ve kalçalara malik adam görmedim.

Meges ihtiyatsız bir söz söyledi, dedi ki: «Peiros güreşte daha kuvvetlidir fakat Thoas yarışta onu geçer.»

Bu sözü işiden iki çoban birbirine hiddetle bakiştılar, ve Thoas Peirosa, dedi ki: «Sen efendiye şimdi senin güreşte bana faik olduğun-

Mangal

Bana tül gibi ince
Bir hulya verir mangal.
Ateşine değince
Yanar, ürperir mangal.

Eski aşıklar gibi,
Mercandan kızıl kalbi
Parıldar geceleri,
Sabaha erir mangar...

Necip Fazıl

Yıldızlı Bir Gecede

Sema bize seslenir
Kalma, gel, işkencede.
— Ruhumuz ebedidir —
Duyarız bir hecede.

Ömür ki bir kurak çöl,
Onu tek bir güne böl,
Şebnem gibi doğ ve öl
Yıldızlı bir gecede...

Necip Fazıl

nu söylemeyecek kadar aklını çececek bir içki içirmiş olmalısın.»

Kızan Peiros Thaosa cevap verdi: «Seni güreşte yenmekle iftihar ederim. Yarışa gelince efendinin sana vermiş olduğu mükâfatı bırakırım. Çünkü bir geyik yüreğine malik olduğun gibi giyiğin bacaklarına da sahip olman şayanı hayret değildir.

Fakat akıllı Oineus çobanların kavgasını yatıştırdı. Ziyafetlerde münazaanın tehlikelerini gösteren güzel hikâyeler anlattı. Ve sözleri doğru olduğu cihetle tasvip olundu. Sükûnun iade olunmas ile Meges ihtiyara dedi ki: «Dostumuz, bize «Achille»in hiddeti ve Kırallar Meclisini taganni et.»

Ve ihtiyar rebabını akord ederek salonun kesif havasında sesinin kuvvetli taninlerini aksettirdi.

Göğsünden kuvvetli bir nefes çıkıyor ve bütün davetliler hatırlamağa değer zamanları yaşatan mevzun sözleri dinlemek için susuyorlardı. Ve bir çokları düşünüyorlardı: Bu kadar ihtiyar ve ne meyvası ne de yaprağı olan bir asma çubuğu gibi kurumuş bir adamın göğsünden bu kadar kuvvetli bir nefes çıkarabilmesi şayanı hayrettir.

Çünkü bilmiyorlardı ki şarabın kuvveti ve taganni etmek itiyadı çalgıcıya adalâtinin ve zayıflamış olan asabının vermediği kuvvetleri bahsediyordu. Ormanlardaki kuvvetli ağaçlar gibi arada meclisten takdir mırıltılarını yükseliyordu. Fakat birdenbire muvakkaten teskin edilmiş olan çobanlar kavgası şiddetle alevlendi. Şarabın verdiği hararetle birbirlerini güreşe ve yarışa davet ediyorlardı. Vahşi bağırışları ağzının ve rebabının ahengisükûnunu meclis üzerine yaymağa boş yere çalışan muganninin sesini bastırıyordu. Peiros ve Thaos tarafından sevkolunan çobanlar ellerini vuruyorlar ve domuz gibi homurdanıyorlardı. Çoktanberidir bunlar da iki rakip kısım teşkil ve reislerinin düşmanlığına iştirak ediyorlardı.

«Köpek!» diye Thaos bağırdı.

Ve Peirosun suratına ağzından ve burnundan kan fişkirtan bir yumruk yapıştırdı; hiddetle körleşen Peiros kafasile «Thaos»un göğsüne vurunca o kaburğa kemikleri kırılarak sırtüstü düştü. Bunun üzerine rakip çobanlar küfürler ve darbeler teati ederek birbirlerine giriştiler.

Meges ve kırallar dövüşenleri ayırmağa boş yere uğraştılar. Hatta akıllı Oineus bile bir ilâhın aklını almış olduğu bir çoban tarafından itildi. Her tarafta tunç bardaklar uçuyordu. Büyük sığır kemikleri, tüten meş'aleler, tunçtan sehpa lar havaya kalkıyor ve dövüşenlerin üzerine iniyordu. Sarmaş dolaş olmuş insan vücutları sönen ocağın ve delinen tulumlardan akan şarabın içinde yuvarlanıyorlardı.

Salonu derin bir karanlık kapladı, ilâhlara lanetler ve ıstırap avazeleri yükseliyordu. Hiddetli kollar kızgın odunları yakalayıp karanlıklara savurtuyordu. Ayakta sessiz ve hareketsiz duran muganninin alınına ucu yanan bir odun isabet etti.

Bunun üzerine o, mücadelenin bütün gürültüsünün fevkinde bir sesle bu cezalı eve ve ahlaksız adamlarına lanet etti. Sonra, rebabını göğsüne yapıştırarak evden çıktı ve yüksek burunun boyunca denize doğru yürüdü. Hiddetini derin bir kesel ve insanlardan ve hayattan acı bir nefret takip etti.

İlâhlara kavuşmak arzusu göğsünü dolduruyordu. Tatlı bir karanlık, dostane bir sessizlik ve gece sükûnu her şeyi sarıyordu. Garpta, ölümlü gölgelerinin tayeran ettiği o memleketle doğru, ilâhî ay berrak semada asılı olduğu hâlele gülümsiyen denize gümüşlü çiçekler serpiyordu. Ve ihtiyar Homer kendisini bu kadar uzun müddet taşınmış olan toprak ayaklarının altından kesilinceye kadar yüksek burunun üzerinde ilerledi.

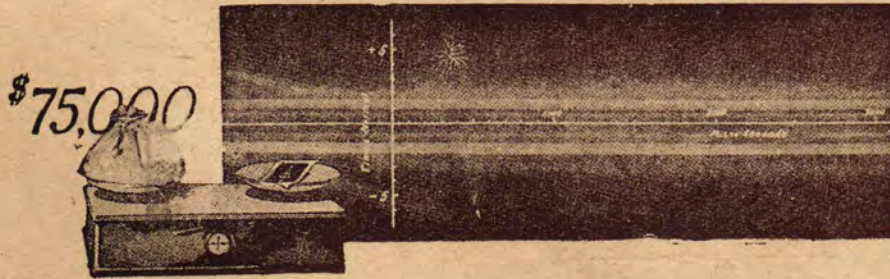
Newyorkta gece alınmış bir yıldırım fotoğrafı

[Bir tek yıldırımda bir milyar beygir kuvveti vardır! Bir saniyenin ancak milyonda birile ölçülebilen bir şimşek ile akıl ermez derecede büyük bir kuvvet gökten toprağa düşüp kayboluyor... Bu mekalede mühendislerin yıldırımı her günkü işlerimizde kullanmak için nasıl çalıştıklarını okuyacaksınız.]

A MERİKADA büyük bir elektrik şirketi tek bir fotoğraf almak için 150 bin Türk lirası sarfetmiş ve çok kârlı bir iş yaptığına kanaat eylemiştir! Bu büyük para tek bir yıldırım fotoğrafı almak için harcanmıştır. Herkesin gözüne bu resim kara zemin üzerinde çatalı beyaz bir takım çizgi-

lerden ibaret görünüyor; fakat fen adamları nazârında bu, hükümdarların taclarındaki en muhteşem elmasparelerden daha kıymetlidir. Bu resmi alabilmek için aylarca uğraşmış, ıssız bir dağın başına bir çok fen aletleri, makinalar götürölüp beklenmiştir. Bu fotoğraf ile birinci defa olarak bir yıldırımın —tabir caizse—adeta tercümeihali yazılmış bulunuyor. Ve yıldırımın nereye vurduğu, ne kadar devam ettiği, havi olduğu elektrik kuvveti ve yakındaki bir mürsile «transmisyon» hattı üzerinde icra ettiği teesir anlaşılıyor.

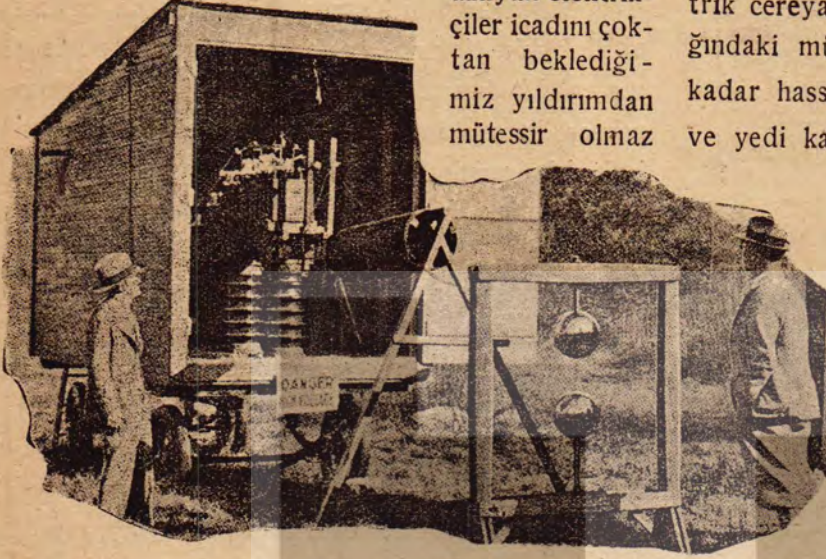
Bu son aylar zarfında yapılan bu nevi bir takım tecrübelerle havadaki elektrik kuvveti hakkında malûma-

150,000 lira masrafla alınmış bir fotoğraf

tımız fazlaştı ; artık bu kuvveti kendi hizmetimizde kullanabilmek için çalışmaya başlandı. Yıldırımın korkunç kuvvetini adeta bir dinamomunki derecesinde

tanyan elektrikçiler icadını çoktan beklediğimiz yıldırımdan mütesir olmaz

Sun'i yıldırım yapan seyyar makina (100,000 voltluk yıldırım yapan bu makine Amerikada elektrik kuvvet kablolarını tecrübede kullanılmaktadır)

mürsile, nakil hatlarını vücuda getirmek istiyorlar. Çünkü bu korkunç kuvveti kullanabilmek için evvela o işin yapılması lâzımdır.

Acaba bulutlu göklerin bu ateşli, çılgın kuvvetlerine gem vurup istedikleri gibi kullanmak insanlara nasip olacak mı? Fen adamları işte bu mühim işin imkânlarını arıyorlar. Bir takım cesur tecrübeciler İsviçre Alplarının tepesine çıkmışlar, karışık, akıl ermez antenlerle yıldırımı tuzaga düşürmeğe, ve onu bildiğimiz maddeleri, ihtimal fen için büsbütün yeni bir madde, bir unsur haline getirmekte kullanmaya çalışıyorlar. Amelî fen adamları, gördüğümüz şimşekler ve yıldırımlarla milyarlarca beygir kuvvetinin boş yere akıp gittiğini görünce bütün sabırlarını kaybedip büyük gayretlerle uğraşıyorlar. Bu adamların hesabına göre yer yüzünde ve gökler altında senenin her anında 1800 gök gürültülü fırtına vuku bulmakta ve bunlardan saniyede bir yıldırım düşmektedir.

Gecen yaz iki Amerikalı elektrik mühendisi bir takım yeni aletlerle yıldırımın kuvvetini ölçmeğe kalkıştılar; 220 bin voltluk bir mürsile hattı civarında tarassut istasyonları kurdular. Başka bir mühendisler grubu da 140 voltluk bir hat yakınında mevki aldı; bunların yanında yeni aletler ; bir

saniyenin milyonda biri kadar bir müddette vakı olacak bir hadiseyi alabilecek fotoğraf makinaları vardı. Maksatları tabii yıldırımla vurulmuş bir elektrik cereyanının fotoğrafını almaktı. Cilhway dağındaki mühendis grubunun fotoğraf makinası o kadar hassas idi ki, yüz kilometre çok fazla ağır ve yedi kadem yüksek olduğu halde saniyenin on milyonda biri kadar bir zamanda resim alabiliyordu! Bu müddetin azlığını aklımızda tasavvur edebilmeniz için şöyle diyelim: Bugünkü mükemmel tüfeklerden çıkan bir merminin iki kıl kalınlığını geçeceği kadar bir zaman!

Mühendisler başlarının üzerinden müthiş bir gürültü ile yıldırımın bir havaifişegi gibi elektrik hattına doğru indiğini gördüler. Fotoğraf makinası

vızıldadı; makinadan nihayet fen âleminde birinci feda olarak bir resim çıktı ki: Elektrik hattı üzerinde yıldırımla hasıl olan 650 bin voltluk bir şarj gösteriyordu. Bu resim dediğimiz gibi 150,000 Türk lirasına mal olmuştu ve bütün bir mevsim zamanında sarfolunan çalışmanın mükâfâtı idi.

İkinci istasyondaki elektrik mühendisleri de

Bir tecrübe: 20 kadem yüksek bir ağaç direk 3 milyon voltluk bir sun'i yıldırıma hedef oluyor.

fevkalâde bir hadise ile karşılaştılar: Müthiş bir yıldırım ta elektrik hattı üzerine de düştü; fotoğraf makinası gene fen ve tecrübe âleminde birinci ola-

rak bu hadiseyi zaptetti. Resim develope edilince 2.500.000 voltu gösteriyordu!

Yapılan hesap gösteriyor ki: Bir yıldırımdan yüz milyon volt alınabilir; halbuki, bu miktar insanların yapabildiği en kuvvetli elektrik makinası hasılatından yirmi kat fazladır. 100 bin amper! halbuki, adi bir elektrik lambasını yakmak için yarım amper yeter.

1000 milyar beygir kuvveti! halbuki, Müttehidei Amerika hudutları içindeki bütün makinalar, türbinler, otomobiller, elektrik motorları, lokomotifler bir milyar beygir kuvvetinden az kuvvet sarfediyorlar...

İşte size saniyenin milyonda birinden on milyonda birine kadar devam eden bir yıldırımın resmi!

Yıldırımın harap olmayacak bir elektrik kablosu tesis edebilmek için böyle sarı malûmata ihtiyac vardır. Böyle bir hat yapılıncaya bütün Müttehidei Amerika toprakları tek bir elektrik kuvveti sistemi ile tehz olunabilecektir.

Senelerden beri elektrik mühendisleri tabii yıldırımın taklide çalışıyorlardı; 1921 de General Elektrik Kompany nam Amerika şirketi birinci olarak bir milyon voltluk bir sun'i yıldırım meydana getirmişti. İki sene sonra iki milyon volt, 1928 de 3.500.000 volt oldu. Geçen Kânunusani'de beş milyon volta çıktı.

Şimdi Amerikada, General Elektrik Kompani ismindeki şirket bir sun'i yıldırım makinası yapmış-

Bir tecrübe': 20 kadem yüksek bir ağaç direk 3.000.000 voltluk bir "sun'i," yıldırıma hedef oluyor.

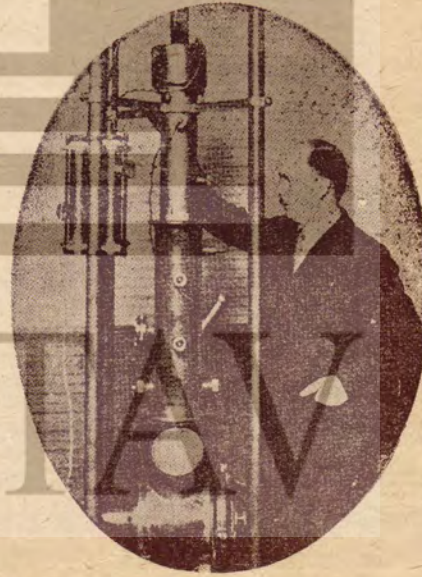
tır ki: Bir araba içinde istenilen tarafa götürülüyor ve bununla elektrik nakil hatlarının tahammül kuvvetleri tecrübe ediliyor.

Vaşingtondaki Karneci müessesesi de beş milyon voltluk bir elektrik makinası yapmıştır; bu makinanın müthiş kuvvetile mütenasip Vakum boruları yapılıncaya bu makina atomları tahlil edecek ve madenlerin hüviyetini değiştirecektir.

Bununla beraber insan elile yapılan makinaların tabiatın elektrik makinesine yetişmesi için arada epeyce mesafe vardır.

Su makalemiz münasebetile biraz yıldırımdan bahsedelim: Eskiden beri bir söz vardır; bazı ağaçlara çok yıldırım düşer derler; bu sözü fen de tasdik ediyor; mesela meşe ağaçlarına çok düşüyor; bunun da sebebi meşede kolalı mevat vardır ve eyi nakildirler; halbuki, bazı ağaçlar yağlı olduklarından eyi nakil değildirler. Bunlara yıldırım sık vurmaz.

Yıldırıma karşı ağaçlar altına değil, mağaramsı bir yere ve yarların dibine çekilmek emniyetlidir. Evde olanlar yıldırımdan çok emindirler. Dama vursa

Harikulâde bir fotoğraf makinası (Tabii yıldırımın kuvvetini ölçmek üzere Amerikada kullanılmıştır)

üzerine düşünce elektrik hararetinin şiddeti kumu hemen cam haline getirir.

bile maden borularından kolayca toprağa gider. Amerikanın «gök süpüren» denen muazzam binaları yükseltirler; fakat çelikten yapıldıkları için yıldırımdan korkmazlar. Böyle binalar etrafına siper saikalık bile etmektedirler.

Yıldırım doğrudan doğruya ıslak kumsallar

KÜÇÜK HİKÂYE

Tanınmış ve Uzaklaşmış

Yazan : HİKMET ŞEVKİ

Karanlık bir köşe.. uyku zamanı.. uyumayanlar gönülleri boş olmyanlar.. rüyada bir sevginin verdiği neşe ile mestolmak, aşkın derinliklerine dalanlar için derhal kabul edilecek bir hal değildir. Seven istirahatten uzaktır. Sevilenin iztiraptan, daha doğrusu, hayatın zevkinden uzak bulunmadığı gibi...

Güzel kız yatağından doğruldu. Yanan, tutuşan bir kâlp, onun gözlerinin etrafını da yakmış, kirpiklerini dökmüş, gözlerini kanlara bulamış, uykuyu oradan uzaklaştırmıştı. Hatırlıyordu.. Harmanlar kaldırılmış, sıcak her tarafa fazla hakim olmağa başlamıştı.

Göl kenarında balık avlarken onunla tanışmıştı. Küçük bir sandal «Azgın göl» ün kenarında boş dururken, hırçın Lamia atlamış küçük balıkçıları alarak akşama kendine bir ziyafet hazırlamak istemişti. Ne mümkün. Dursun köyündeki bu büyük göl, fırtınalar koparır, çok zaman balıkçıları bile korkuturdu. Bu göl sakin insanların hiddeti gibi köpürdüğüce, isyan ettikçe herkes bunun köye getirilmiş azgın bir deniz parçası olduğu kanaatını hasıl ediyordu. Fırtına azmış, sandal hırçın suların elinde, aşkın elinde hırpalanan bir yavru gibi oynamağa başlamıştı.. Ne yapacaktı? Yüzmek bilmiyordu.. sahilden uzaklaşmamış olsaydı belki kurtulurdu. Sahilde iken ona tebessümler yollıyan, gözlerinin içinde hoşlanan bir kalbin izlerini taşıyan gencin, uzaktan gölgesini farkediyordu. Acaba onun telâşını sezmiş mi idi? Zavallı genç kız bilmiyordu ki seven insanlar sevdiklerinin felâket ve saadetini uzaklardan da hissediler... Ağzın sularla boğuşan bir vücut.. aşkın harareti ile tehlikeyi hiçe indiren bir insan.. İlerliyor, koşuyor... Nihayet sandalı tutuyor.. boğulmak tehlikesinden kurtulan Lamia heyecanının azaldığını hissediyordu. Fakat bu azalan heyecanın yerine daha kuvvetli ve daha müthiş bir heyecan hakim olmuştu.. Hem öyle bir heyecan ki.. azgın bir dalganın, müthiş bir ölümün kolaylıkla veremeyeceği tatlı ve zevkli bir heyecan...

Kurtulmuş ve yakalanmıştı... kurtulmuştu, ölümden... yakalanmıştı, inleten bir hayata...

— Seviyor musun ?

— Evet...

— Fakat onun olmayacağını...

— Niçin ?

— Benim arzum...

Rasin, dakikalar geçtikçe köpüren ve kızgınlığını yenemiyen bir baba ; Lamia aşkın elinde her şeye isyan etmeğe hazır fakat duygusunu bildirmiyen bir yavru... Rasim kızının üzerindeki hakimiyetini kalbe de teşmil ediyor... ne hata... seven bir kalbi susturmak... arzu eden bir gönlü başka emeller peşinde koşturmak...

Bir köy odası... mütevazı bir yatak... uyuyan bir Berkek var... Lamianın kalbine ve ruhuna hakim olan bir erkek... Lamia, babasından kaçmış, ve kalbinin sahibinin olmuş... Gece yarısı uyandı... ayrıldığı baba ve annesini düşünüyor... onlardan ayrılırken küçük bir resimlerini de beraber almağı unutmamış... titrek mum, bu fotoğrafı aydınlatıyor, Lamia resme bakıyor, dudakları oynuyor... gözlerinde toplanan yaşlar hafifçe yanaklarına akıyor... Ona aşkına kavuşmak ne kadar zevkli gelmiş ise, baba ocağından, ana dizinden ayrılmak da o kadar müşkül olmuş... Yanındaki erkeği unutuyor, yavaşca konuşuyor:

«Baba, anne... bana hayatı tanıtan sevgili insanlar... siz olmasaydınız ben hayatın acılarını, zevklerini bilmiyecektim. Bir aşk bana hayatı tanıttı... o sizin aşkımanız... Bugün de iztirabımı kalbimin istediği aşk öğretiyor... Sevdiniz, seveni hırpaladınız... sonra hayatın güzelliğini istediniz... kalbi boş insanları isteyenlerin, hayattan zevk ve sevgi istemeğe hakları var mıydı?»

Bu devam ediyor... saatlerce, günlerce küçük bir fotoğrafın önünde gözyaşları dökülüyor...

Birgün Lamianın ölümü duyuldu... Onu «Azgın göl»ün dalgaları arasında cansız olarak buldular... Rasim bu felakete acı bir tebessüm hediye etti. Annesi kızaran ve yaşlarını döken gözlerini «Azgıngöl»e dikti. Bütün köy bu ölümü binbir mübalâğa ile süsledi... herkes kararını vermişti. Lamia fazla saadetin taşkınlıkları arasında hayattan uzaklaşmıştı... Hakikat bu muydu? Hayatı tanyarak, onunla vedalaşmamış mıydı ?

İki mektepli kız arasında bir mektup

Kopyacı : NEZİHE MUHİTTİN

... Kız Muallim mektebinde Süheyla Hanım,

Çok sevgili kardeşim Süheyla!...

Sana bu mektubu derin bir içacısıyla yazıyorum... Pek küçük yaşımızdan beri oyunlarımızda ayrılmadığımız gibi, büyüdükçe de fikirlerimizde, emellerimizde ayrılmadık... onun için sevincimi, ıstırabımı seninle paylaşamazsam içime sindiremiyorum... Bir kaç günden beri pek acı ve pek acıklı bir vakanın içinde yaşadım... bu elim hayat hikâyesini, sana anlatmak istiyorum: bizim Sişli'deki evin bahçesine bitişik küçük bir baraka vardır... hatırlarsın, değil mi? Orada, kızı ve yaşlı zevcesiyle ihtiyar bir amele otururdu... Bizim yaşımızda olan küçük solgun yüzlü, sarı saçlı Zehrayı unutmama imkân var mı?... ekseriyya bahçe duvarından onu da aramıza alır, hep beraber köşe kapmaca oynardık... hattâ küçük Zehrannın yüzünden, caddedeki muhteşem apartmanın zengin kızı Feride ile bir gün darılmıştık... O ipek fistanlı ipek çoraplı. — Ah! o ipek çoraplar! — fakat hayin kalpli Feride, zavallı Zehracığın yamalı basma entarisine bir türlü tahammül edemezdi... Bir gün,

onun, fakir ve cömert kalple bize verdiği akide şekerine, gurur ve tikslenme ile dudak bükerek yavrucağı nasıl içli içli ağlatmıştı!... biz de o günden sonra ipek fistanlı, hissiz kalpli Ferideye hep dudak bükerek, süslü elbiselerini tenkit ederek Zehracığın intikamını almıştık... Bizimle beraber koşan, fakat çok çabuk yorulan, sararan, ara sıra hazin hazin öksüren Zehra iki gün evel öldü!... hem ne acıklı bir ölüm! Gözlerin yazardı, sen de ağlıyorsun değil mi? Ben iki gündür ağlıyorum!... Zavallı Zehrannın ihtiyar babası bu seneki büyük kış afetinde ölmüştü... annesi de hastalandı... küçük kulübenin yükü hep biçare Zehrannın çelimsiz omuzlarına yüklendi... Bilirmisin, Zehraya muavenet etmek dünyanın en müşkül bir işidir... Annem Bayramlarda, ona yaptığı elbiseleri kabul ettirmek için bin dereden su getirdiği halde gene onun mahzûn gözlerinin yaşarmasına, küçük dudaklarının titremesine mani olamazdı... O nahif ve solgun vücutte erişilmez bir vakar, şahane bir izzeti nefis saltanat sürerdi, hele ben, onun ince kalbinden, zarif, sanatkâr bir biblo gibi korkardım!..

Sen, onu, tam dört senedir görmedin, iptidai tahsilini bitirdikten sonra çok hisli ve sevimli bir genç kız olmuştu. Bu kış babası ölünce Zehra her gün sokağa çıkmağa başladı, bir türlü kendisine soramadım, fakat öğrendik ki, Zehra bir tütün deposunda altmış kuruş gündelikle çalışıyormuş... ona tesadüf ettiğim zaman içimde bir şeyler kopuyordu... Zehra günden güne sararıp soluyor, adeta eriyordu!... bağızı sessiz gecelerde kesik kesik öksürüklerini duyardım... Zehranın altmış kuruş gündelikle temiz ve hattâ şık giyindiğini söylersem bana inanırmısın? Evet Zehranın yamalı bir çorapla çıktığına, eski ve soluk bir elbise giydiğine aslâ tesadüf etmedim!.. Fakat nasıl yaşıyorlardı? ne yiyip ne içiyorlardı? bunu değıl kendilerine sormak, hattâ fazla düşünmekle bile o vakur kalbi inciteceğim diye korkuyordum...

Buna rağmen, insan bilmiyerek ne cürümler, ne günahlar işleyor!... Ah kardeşim sana, bir mücrim gibi kasitsiz günahlarımı iğtiraf edeceğim: Acaba o kadar sevdiğim Zehracığın mağsum ölümünde benim de bilmiyerek yaptığım bir teğsir var mı? Ah bilsen!... Zavallı Zehra, beş liralık bir çift çorapla bir saten iskarpine kurban gitti! Sakın teessüre kapılıp mubalağa ettiğime hükmetme!... Emin ol!...o, bir çift ten rengi ipek çorapla, siyah saten iskarpinin derdinden öldü!...

Zehra bir aydan beri bir mektebin son sınıf talebesinden olan kendi gibi fakir, amcasının oğlu ile nişanlanmıştı. Bağızı cumaları onlara tesadüf ediyordum, bir defasında, ayaklarımda ten rengi parlak bir ipek çorapla gayet güzel saten iskarpinler vardı... ten rengi ipek çoraplarla, siyah saten iskarpinlerin, fukara fakat ince duygulu, bilhassa nişanlı bir genç kız kalbine ne onulmaz, arzular ve emeller nakşettigine şahit oldum, ve o kadar sevdiğim ipek çoraplardan nefret ediyorum! Zehra son günlerde artık sokağa çıkamıyordu, yağmurlu bir gün üşümüş ve yatağa düşmüştü...her gün kendisini yokliyordum... birdenbire genç çehresine ölümün gamlı gölgesi çökmüştü. Beraber götürdüğüm doktor pek ümitsizdi... Onun mutavazi yatağından ayrılıp dışarı çıktığımız zaman:

— Ah, gıdasızlık, bakımsızlık, sefalet! daha

ne genç kurbanlar verecek? İşte bir açlık kurbanı daha! diyerek başını sallıyordu...

İki gün evel, akşam üstü Zehranın kulübesinden acı ve korkunç bir çığlık koptu. Hemen koştuk... Talisiz ihtiyar anne, genç yavrusunun sap sarı cenazesine kapanmış yürekler paralıyan feryatlarla inliyordu! Bir de ne göreyim, Süheyla? Zehranın kaskatı ayaklarında, benim, bir buçuk ay evel giyip, eskitip attığım ten rengi ipek çoraplarla, siyah saten iskarpinlerin tıpkısı giyilmişti! fakat bunlar henüz mağazadan alınmış gibi pırlırlı yepyenyeydi! belli idi ki, belki onları ancak bir saat evel giymişti...

İhtiyar ana, göz yaşları içinde boğularak anlatıyordu:

— Ah benim zavallı evlâdım! bu ipekli çorapların kurbanı oldu!

Meğerse bunları almak için günlerce öğle vakitleri depoda bir simit bile yemezmiş! Akşamları, onun gündeliğinden yaptığım yemeklere de sanki, el uzatmaktan korkardı! benim karnım tok.. sen ye.. anne diye çoğunu bana bırakırdı... nihayet on beş gün evvel biriktirdiği paralarla bu iskarpinlerle çorapları nişanlısıyla beraber gidip aldıkları gün, iki genç nasıl sevinerek eve dönmüşlerdi!... Ah yavrucuğum!.. bir kere olsun giyipte hevesini alamadı!.. havalar hep yağmurlu gitti!.. bu gün.. daha iki saat evvel, yanaklarına güzel bir renk.. vücudüne bir kuvvet geldi!.. Ölüm iyiliği imiş!.. kalktı, ben giyineceğim, anne, dedi... hava çok güzel, nişanım gelince biraz dolaşırız diye... kıymetli ayak kabıllarını seve seve giydi!.. başım tararken birden sarardı!.. mindere düşüverdi!.. bir kuş gibi uçtu gitti, yavrum!..

Süheyla! yazacak kudretim kalmadı!.. Solgun yüzlü genç amele kızların ayaklarındaki ipek çorapların ne pahasına olduğunu anlıyorsun ya?!..

Daha bir iki saat evvel bütün mektepliler büyük bir miting yaptık.. Darülfunun ilim ve şuur mağkesi olan ülvi kubbesi, genç gönüllerin temiz ve candan ahtını kucaklarken benim kalbimden ipekli çorap ve lüks iskarpinler giymemek için fıskıran yemin de titrek bir hıçkırığa sarılarak yükseldi.

— Necla.

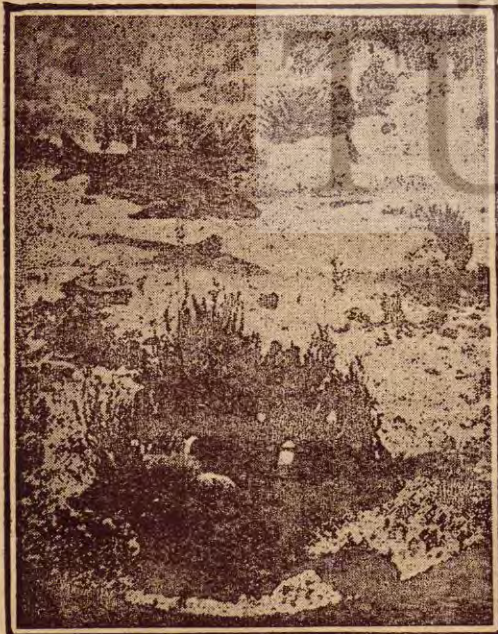
Mrs. Williamson, denizin dibindeki hücreye uzanan bükülgen çelik hortuma girerken.

Kalın cam pencerenin arkasında, üstleri sarı ve siyah çizgili bir çok balıklar oynar.

Mrs. Williamson tahtemniyette bulunduğu hücrenin pencersinden bir dalğıcın dantel gibi güzel bir deniz fidanı kopardığını seyrede

Mercan kayasında av arıyan bir köpek balığını gösteren bu fotoğrafı Williamson hüccresinden çekmiştir.

Fotografçı ile zevcesi rahat hüccrelerinde. Dalğıçlar sol taraftaki kapudan da girip çıkarlar. Bu kapıdan su geçmez. Kulaklarında ki telefon ahizeleri sayanidikkatdir.

Denizaltı Harikaları

Azgın bir köpekbalığı av aramak niyetile denizin dibine dalıyor. Bu denizaltı muhripinin izini, onun artıklarından çöplenecek emelile, bir tulumba balığı takip ediyor. Bu ve bunun gibi bir çok müheyyic Bahama denizaltı dramlarının resimleri denizaltı fotoğrafçısı J. E. Williamson ve zevcesi Mrs. Williamson tarafından çekilmiştir.

Okianos mahzenlerindeki atöliyeleri küre şeklinde yekpare cam pendereli çelik bir hücredir. Bu hücre bükülgen içi boş çelik bir hortumla bir gemiye bağlıdır, akordiyon gibi uzanır ve denizde hakikî bir delik açar.

Bu garip pilan, bir çok sene evel. Şimdiki fotoğrafçının babası Charles Williamson tarafından düşünülmüş ve hücre yapılmıştır. Genç Williamson ve zevcesi bu hücreyi atöliye olarak kullanmağa karar vermişlerdir. Buradan fotoğraf da çekilir.

Fevkelâde büyük bir tulumbabalığı. Bu balık dünya köpekbalığını takip ederek ondan çaldığı yemle yaşar.

P İ Y A N O

M U A L L İ M E S İ

Nakili: Y. N.

— **K**IZINIZ ne mükemmel çalıyor, Necip bey. Eğer Adada oturmasaydım, sizden, kızlarım için, mualliminin adresini soracaktım.

— Ben de size, maalesef bu muallimin artık ders vermediğini bildirmek mecburiyetinde kalacaktım.

— Ne yazık! Fakat bunu bir üstat gibi çalan kızınız hakkında söylemiyorum, ondan istifade edebilecek diğer istiyatlar için...

— Kim olduğunu öğrenebilir miyim?

— Size onun hakkında istediğinizden fazla maalûmat vereceğim. Doktor Cemal ancak saat yedi buçukta geleceği için o vakte kadar bu muallimin, daha doğrusu muallimenin çok garip sergüzeştini anlatayım.

Davetliler ev sahibinin etrafında halka oldular.

— Melâhat Sörleri bitirdiği zaman, epiyce ilerlemiş olan musiki tahsilini daha kuvvetlendirmek için bir muallim aradım. Hararetli tavsiyeler üzerine, nihayet, bir İngiliz kızını in-tihap ettim. Onun için «bir harikadır» diyorlardı. Babası, meşhur piyanistlerden Baldvin, maalûl bir adamdı. Bütün musikişinaslar gibi, tasarruf denilen şeye ömründe riayet etmiş bir adam olmadığı için kendisine nüzûl isabet edince çok büyük bir müzayakaya düşmüş. Kızı Jan bu vaziyet karşısında betbinliğe kapılı-yarak, genç yaşında, hayatla mücadeleye karar vermiş. O zamana kadar tenis ve diğer spor-lardan başka yoracak bir iş görmemiş olan Mis gururunu ve bütün eski iytiyatlarını bir kenara bırakarak, çok sevdiği babasına yardım için musiki dersleri vermeğe başlamış. Babasından esaslı bir musiki terbiyesi almış olan Jan bu yeni vaziyetine alışıncaya kadar çok sıkıntı çekmiş. Bana prezante ettikleri zaman kendisi-ne ancak beş on talebe bulabilmişti.

Bu suretle kızıma ders vermeğe başladı ve netice bütün tahminlerimi geçti. O zamana kadar Melâhat az çok çalıyordu, fakat Mis Janın dersleri onda ne mükemmel bir istiydat olduğunu meydana çıkardı.

Derslerine bu kadar iytina gösterecek bir muallime daha tasavvur edemiyorum.

Melâhate ders vermeğe başladıktan iki se-ne sonra Janın hallerinde bir değişiklik fark-etmeğe başladım. O zamana kadar onda hiç görmediğim bir nevi tereddüt, talebesinin mu-vaffakiyetlerine karşı gösterdiği emniyetsizlik beni hayretlere düşürüyordu. Bahusus ki Me-lâhati dinleyenler bana her gün tebrik üstüne tebrik yağdırıyorlardı.

Ekseriya bana «Artık bir işe yaramadı-ğımından korkuyorum.» diyordu.

— Ne söylüyorsunuz Mis, Melâhat sizden iyi muallim mi bulacak?

— Öyle mi zannediyorsunuz?

— Buna tamamiyle eminim. Zaten herkes bu fikirde.

Onu bilhassa kederlendiren gözleriydi. Mi-yop olduğu için vapur dumanı gözlüklerini gözlerinden hiç ayırmazdı. Tanımadığı bir no-tayı ilk görüşte çalamıyordu. Evvelâ evine gö-türüyor, orada kendi kendine çalışıyor, sonra ertesi gün, notaya bakmağa bile lüzum gör-medem mükemmelen çalıyordu. Ve ezberden çaldığı bu parçalarda en küçük bir hata bile yaptığı görülüyordu.

Bir gün Melâhat, köşede durması daha moda-ya muvafık olduğunu söyleyerek, piyanonun yerini değiştirmeye kalktı. Koca piyanoyu oda-nın her tarafında gezdirerek tecrübe etti ve nihayet köşeye koydurdu.

Mis Jan derse geldiği zaman «bonjur» di-yerek, piyanonun her zamanki yerine doğru ilerledi. Bunun üzerine odada bir kakkahadır koptu. Zavallı kız şaşırды, kızardı, bir pot kır-mış olmaktan korktu. Nihayet Melâhat onu, koluna girerek, piyanonun köşede durduğu ye-re götürdü :

— Bakınız, Mis, diyordu, böyle daha iyi değil mi, bunu babama anlatıncaya kadar ne-ler çektim.

— Çok iyi, diyordu Jan, çok iyi. Mazur görünüz, birden bire yeri değiştirdiğini farkedeme-miştim.

Ders bittiği zaman Melâhat: Zavallı Mis, diyordu, miyopluğu pek kuvvetli olmalı. Kim bilir bu yüzden ne kadar sıkıntı çekiyordu?

Bu esnada pencerenin önündeydik. Jan evin kapısından çıkmış, karşı kaldırıma geçmek istiyordu. Birden bire köşeyi dönen bir araba genç kızı ürküttü, ve Jan inanılmaz bir beceriksizlikle karşı taraftan gelen diğer bir arabanın beygirleri önüne düştü.

Derhal sokağa fırladık, kendisini baygın bir halde kaldırarak köşe başındaki eczaneye götürdük.

Bütün meslektaşlarının hilâfına arabacı hadiseden çok müteessirdi:

— Benim kabahatim yok, beyefendi, diyordu. Matmazel doğrudan doğruya beygirlerinin üstüne atıldı... Hızlı gitmediğim için nasıl oldu da görmediğine hayret ediyorum.

Kazadan sonra eczanenin kapısına toplanan meraklı kitleleri arasından bir genç, kalabalığı yarararak Misin imdadına koşmuştu. Bu şimdi gelmesini beklediğiniz doktor Cemaldı.

Derhal Janı muayene etti ve:

— Elhamdülillâh ehemmiyetli bir şey değil, dedi.

Ben ona hadiseyi anlatır ve nasıl vukua geldiğini izzah ederken o dikkatle kıza bakıyordu.

Biraz sonra Jan gözlerini açtı. Gözlükleri düşmüş olduğu için Melâhate baktığını fark ediyorduk. Fakat tuhafı şurası ki onu tanıyamıyordu sanki.

Kızım: «Ah! Doktor bey, bizi tanımıyor,» dedi. Çok yavaş söylemişti, fakat Jan işitti.

— Sizi görmüyordum, Melâhat, dedi. O kadar şaşkınlıktım ki!... Sizi ne kadar korkutmuş olmalıyım, çocuğum!

Kucaklaştılar. Jan tereddütle: Necip bey de burada mı, diye sordu.

— Geçmiş olsun! dedim, fenalığınız geçti ya?

— Evet biraz geçti, yalnız halâ kendimi toplıyamadım.

Arabacı öteden merhametli bir tavurla atıldı:

— Bir yeriniz yaralanmadı mı matmazel?

Jan başını ona doğru çevirerek: «Hayır, efendim», diye cevap verdi. Öteki geniş bir nefes aldı:

— Beni büyük bir azaptan kurtardınız. Kabahat bende değildi ama ne olsa... Hemen hemen kendinizi hayvanlarımın ayakları altına attınız.

— Hakkınız var. Kabahat sizde değil bende.. Gözlerim biraz miyoptur.

Doktor Cemal garip bir eda ile :

— Bu sizi her halde çok rahatsız ediyor, değil mi , Mis ? dedi.

— Mis, dedim, Bey, arkadaşlarımdan bir doktordur, diye prezante ettim. Hem de meşhur bir göz hastalıkları mütahassısı. Gözlerinizi bir muayene ettirseniz fena olmaz.

Birdenbire kızarak cevap verdi:

— Teşekkür ederim beyefendi, fakat hacet yok.. yalnız bir arabaya binmem için yardımınızı rica edeceğim. Babam meraklanacak.

Doktor ısrarla sordu:

— Demek kendinizi tamamen iyi hissediyorsunuz ? Etrafınızı görebiliyor musunuz ?

Doktora sakın ve elâ gözlerinizi çevirerek :

— Evet efendim, cevabını verdi.

Bir şey söylemeden Cemal cebinden bir neşter çıkarmıştı. Düşünceden daha seri bir hareketle aleti Janın gözlerine götürdü.

Çelik alet gözkapacağına hafifçe temas etti. Jan titrememişti bile... Hayretle :

— Ne var ? diye sordu.

Doktor ciddiyetle cevap verdi :

— Şu var ki siz körsünüz.

Kızcağızın yüzüne bir ölüm sarılığı yayıldı ve iki iri damla yaş sönmüş gözlerinden yavaşça yanaklarına kaydı.

Ancak işidilebilir bir sesle :

— Affedin!.. diye inledi..

— Demek ki söylediği doğru!.. diye haykırdım.

— Evet, beyefendi, dedi. Sizi aldatmakla büyük bir günah işledim.. Fakat her zaman bana, kızınızın derslerinden istifade ettiğini söylüyordunuz.. Buna rağmen gene kabahatli olduğumu anlıyorum. Tekrar affinizi rica ederim.

Hakikat de körmüş.

Bu hadiseden altı ay evvel ilk alâmetler baş göstermiş. Gizlice müracaat ettiği bir doktor gözlerinin sönmeye mahkûm olduğunu kendisine söylemiş, ve yapılacak hiç bir şey olmadığını ilâve etmiş. Genç kız büyük bir soğukkanlılıkla iradesine hakim olmuş. Müt-hiş hakikati herkesten, hatta babasından bile saklamağa karar vermiş. Gözlerinin ışıktan tamamiyle mahrum olacağı zaman hayatını ka-

zanmakta müşkülât çekmemek için derhal bir takım tedabir almış, hayatını ona göre tanzim etmiş.

Vapur dumanı gözlükleri altında gözlerini kapayarak sokakta yürümeğe, derslere devama kendini alıştırmaya çalışmış, Böylece bir müddet sonra oynamaya mecbur olacağı gören-insan rolüne hazırlanmak için önceden bir kör rölü yapmış.

Beklenen felâket nihayet gelip çattığı zaman ne babası, ne talebesi, ne komşuları, kimse acı hakikatten şüphe etmeyi hatırına getirmemiş.

Musiki şaheserleri ezberinde olduğundan ders vermek için kuvvetli hafızasından çok istifade ediyormuş. Yeni bir eseri çalmak iycap ettiği zaman, notayı evine götürerek evvelâ, babasına çalmasını rica ediyormuş. Bu suretle bestenin güzelliğini daha iyi anladığını vesile ediyormuş.

Bu medihten gururu okşanan ihtiyar artist derhal piyanonun başına kadar sürüklenecek istenilen parçayı çalıyormuş.

Kim bilir zavallı bu yüzden ne sıkıntılara, ne ıztıraplara göğüs germiştir.

Büyük bir teessürle saçlarını okşadım :

— Zavallı kızım. Nasıl bir delilik yaptığınızın farkında değil miydiniz. Her gün hayatınızı bin türlü tehlikeye maaruz bırakıyorsunuz. Bugün başınıza gelen her gün gelebilirdi. Kazayı zararsız atlatmış olmanıza teşekkür etmeliyiz..

Acı bir tebessümle cevap verdi :

— Açlıktan ölmekle ezilerek ölmek arasında ne fark vardır... Bu suretle babamın sıkıntı çekmemesine muvaffak oluyordum. Şimdi bu ümidim de mahvoldu.

— Düşündükleriniz hiç doğru değil, dedim. Fakat cesaretinize hayranım. Eyer kabul ederseniz, kızıma ders vermeğe devam etmenizi rica edeceğim. Hiç sıkılmayınız. Bir talebenizi bile kaybetmezsiniz. Herkesin benim gibi hareket edeceğine eminim.

— Ah, beyefendi, ne iyi kalplisiniz. Bu kadar lütuf, bu kadar lütufkârlık...

Ve zavallı kız dermansız bir hareketle yüzünü elleriyle örttü.

Doktor Cemal :

— Beni affediniz, Mis, dedi. Demin mukaddes sırrınızı faşetmiş olduğum için çok mü-

“Halkîyat,, Tetkîklerinden :

Sinop ve Muhitinde Aya dair Telâkkiler

Yazan : MEHMET ŞAKİR

Sinobun zengin bir teşebbus ahası teşkil eden halkiyatına dair, uzunca zamanlardan beri, muhtelif tetkiklerde bulunmuş ve “halk adet ve iytikatları, lehçe ve lisanı; türkî, mani, masal, destan... v.s.,leri üzerinde pek çok malzeme toplamağa muvaffak olmuşuk. Bu gün de aynı sahadaki araştırmalarımıza devam ediyoruz. Halkiyata ait bu tetkiklerimizden bazılarını kıymetli “Muhit,,in lütfkâr sahifele- rinde muntazaman neşredeceğiz. Bu vadide ilk makale olarak “ay, hakkında halk arasında yaşıyan telâkkilere dair son zamanlarda yaptığımız şayanı dikkat bir tetkiki neşrediyoruz.

Ay Allahın bir kuludur, ve gene Allahın emrile şarktan doğar, garpta dulunur. Halk ay’a çok hürmet eder. İsmi anıldığı zaman muhakkak «mubarek» sıfatı terdif olunur. Ay erkek, güneş ise kadın telâkki edilmektedir. Ay’a layikile bakılabildiği için erkek, güneş ise gözleri kamaştırdığından dolayı mahrem ve bu iyitibarla kadındır. Bu, aynı zamanda ay’ın erkek olması dolayısıyla geceleri, halbuki güneşin kadın bulunması hasebile ancak gündüzleri meydana çıkabildiği şekilde de izzah olunacaktır.

Ay, birinden onbeşine kadar «genç» ve onbeşinden otuzuna kadar da «ihtiyar» addedilir.

Kamerin bekâr, evli olduğu hakkında iki telâkkiye tesadüf edilmiştir :

1) ay, evlidir ve güneş karısıdır.

2) Ay bekârdır, ve güneşin aşıkıdır. Güneş de ayı sever. «Aklın erişemeyeceği kadar uzak» bir mazide birbirinden uzaklaştırılmış —Ademle Havva gibi— iki maşuktur. Şu kadar ki ay ve güneş kavuşmak için o vakîttanberi de mütemadiyen uğraşmışlar.

Anneler, çocuklarına kameri «aydede» diye gösterir ve tanırlar. Çocuk her görüşünde, aya, öğrendiği bu isimle hitap eder. Nazarında ay insanlar ve bilhassa küçük çocuklar için müşfik bir «ihtiyar dede»dir.

Ay; yarım ay (hilâl), kalın ay (bedir), bütün ay (bedritam) halinde bulunuşuna göre beyaz, sarı ve kırmızımtırak bir renkle süslenir. Bununla beraber, ay tombul bir insanın bilhassa genç ve parlak bir erkeğin yüzü gibi telâkki edilmektedir; şu kadar ki pek güzel bir çehreye malik bir kız da ayın parlaklığı ile tavsif olunur. Meselâ, falân delikanlı «maşallah ay veya ay parçası gibidir». Ve gene falân kız aya «ya sen doğ ya ben doğayım diyor» derler.

Ayın ölümle münasebeti hakkında maalûmata tesadüf olunamamıştır. Yalnız, (Aybastı) denilen bir hastalıkla alâkası mevzuubahstır. Bu da, bir ay içinde bir çocuk doğar; kezalik aynı ay ve gün içinde başka bir çocuk doğar ve bu iki çocuktan birisi hastalanırsa bu takdirde hasta çocuk, öteki çocuğa nazaran «aydaşık» olur. İşte fevkalâde bir zafiyetle muttasıf olan bu hali marazi ayla münasebete konulmakta ve hususî tarzı tedaviye de tabi bulundurulmaktadır. Bu tarztedavi de :

1.— Çocuk, ayın, sıra ile, üç çarşamba akşamlarında kollarından tutularak —aya kar-

teessirim. Fakat gözlerinizin görmediğini söyledimse yakında göreceğini de ilâve edebilirim. Bana doktorunuz olmak şerefini bahşederseniz, bir seneye kalmadan, gözlerlinizin tamamile göreceğini size vaadediyorum.

Doktor Cemal sözünde durdu. Altı ay sonra Janın güzel gözleri tekrar ışığa kavuştu.

— Demek ki, geçen sene doktorun tedaviye muvaffak olduğu sonra evlendiği genç kız.

— Evet Mis Jandır. Ve işte bundan do-

layıdır ki, bütün arzuma rağmen, size kızımın muallimesini tavsiye etmek şerefinden mahrumum

Bu sırada bir hizmetçi doktor Cemal bey- le karısının geldiğini haber verdi.

Doktor telâşlıydı:

— Sizi çok beklettik, Necip bey. Fakat biliyorsunuz ki meslekî vazife ihmale gelmez.

— Müsterih olunuz, doktor, davetlilerim hiç de sıkılmadılar. Sizin tedavilerinizden birini, hem de en parlağını ve mukabilinde nail olduğunuz kıymetli mükâfatı anlatıyordum.

şı— «ya al, ya ver» diye üç defa sallanır, ve üç «Kulhüvallah» bir «Elhamdü» suresi okunur.

Bu suretle çocuk iyi olmazsa değirmenden yeni alınan bir un çuvalı üstünde, evin önüne gelen atlı bir misafirin at izinden alınan toprakla, sabahleyin erken değirmen dönerken bunun ilk suyunda çocuğu yıkarlar. Çocuk, şayet bunlarla da iyi olmazsa o zaman seher vakti yeni bir mezarın üstünde yıkar ve arkalarına bakmadan eve avdet ederek beşiğine belerler.

Aydaşık bir çocuk için alessabah hama ma giderken yedi kurnadan birer tas «ilkinti su» alınır ve çocuk bu suyle yıkanır. Şayet bu suretle iyi olmazsa o zaman bensiz (düz beyaz veya siyah) bir köpekyavrusu bulunur, bu yavru bir küfe altına konulur. Kibleye karşı yedi pınardan —güneş doğmadan— birer parça su alınır. Çeşme başından ayrıca birer tane de, tuğla ve kiremit gibi, yedi kırmızı küçük taş parçası alınarak suyun içine atılır ve çocuk bu su ile küfe üstünde yıkanır. Çocuk yıkandıktan sonra yatağa yatırılır ve ancak uyandıktan sonra da giydirilir. Eğer çocuk iyi olacaksa köpek yavrusu üç gün içinde ölür, şayet yavru ölmezse çocuk ölmüş.

«Ay»a bakmak umumiyetle iyi telâkk olunur. Aydan bazı tefeüllerde bulunulur.

Ezcümle: «3—5» günlük yeni ay bir «dımışk aynası» niniçine alınır, ya'ni hayali aksettirilir. Kısmeti çıkmamış bir kız aynadaki hayali alınan aya mütemadiyen bakar. Kızın yanında ap-tesli yaşlıca bir hanım bulunur. Kız aynaya bakmaya devam ederken bu hanım da bir buçuk «Ya-sin» suresi okur. Kızın eğer Kısmeti çıkacaksa aynadaki ayın yanından erkek simalı bir gölge geçermiş. O zaman kızın kısmeti çıkacağına hüküm olunur. Şayet kız —mahalli tabirle— kalık olacaksa, ya'ni kısmeti çık-gibi bir hayal geçermiş.

«Ay»ın lekeleri de şu suretle iyzah olunmak-tadır: bir gün ay güneşe takılmak istemiş. Güneş de ekmek hamuru yoğuru-yormuş. Güneş kadın, ayın bu mevsimsiz takıl-masına kızmış, yüzüne hamurlu ellerile vurmuş ve hamurlu ellerinin par-mak izleri ayın yüzünde leke olarak kalmıştır.

«Ay tutulması»nın hususî bir tarzı iyzahı ol-

DENİZ FENERİ

Vasfi Mahir

*Bir canavar sesiyle coştukca fırtınalar
Mermerden dizlerini aşındırır denizler.
Dalgaların önüne attığı her günahkâr
Yalçın sahillerinde vicdanını temizler...*

*İçinde hapsolunan gizli bir ruh mu nedir :
Her gece bir yalvarış kubbesinden yükselir.
Ufka böyle bakınır menfada bir cihangir,
Her gün böyle yalvarır Allaha kimsesizler...*

*Kimsesiz, yalıtız, garip, yarsız deniz feneri !
Ellere yol gösteren gözünün sönsün ferî.
Mademki yol verdiğin sevgili dönmez geri,
Mademki eteklerin binlerce kalbi gizler...*

*Garip bir benzeyişin var şairin bağrına :
Harcadı göz nurunu o da yar yollarına.
Göğsünü gerdi gamın ruzgârına, karına,
En nihayet bağrında kaldı simsiyah izler..*

PENCERE CAMLARINDA AKŞAM

*Siyah bir şerit gibi uzuyor içimde gam !..
Aman.. Bir ateşten el dolaşıyor derimi..
Aman.. Kimse duymasın bu akşam kederimi..*

*Bu yerin manzarası ne kadar da muazzam ;
Hem kuşlar ağır ağır yuvaya döndü, hem de
Kıpkızıl bir gül açtı bir saksı penceremde...*

*Kaparken perdeleri bu akşam, ah bu akşam,
İkimiz de bir başka cihetten olmuşuz kor :
Senin dışın yakıyor, benim içim yaniyor...*

*Daha büyük düşüyor gölgede, neye baksam :
Gittikçe genişliyor odamızın duvarı ;
Pek parlıyor bu akşam karyola topuzları...*

*Çiziyor, ağır ağır, dışarda hangi ressam
Perdemin üzerine uçan kuş resimleri ?..
Aman.. Beş on dakika bakmayınız içeri...*

CEVDET KUDRET

duğu gibi bu esnada yapılan ba'zı ayinlerde mevcuttur.

İsveçte Güzel San'atlar

Yazan : NAHİT SİRRI

Danimarkada kısa bir seyahat esnasında, Kopenhak civarında dolaşırken, her evde piyano ve kütüphane görmüş ve bunu sırf payitaht civarındaki köylere has bir imtiyaz sanınca, aynı refah ve münevverlik eserlerinin memleketin her tarafında mevcut olduğu cevabile karşılaştım. İsveç ise, İskandinav devletleri arasında en müterakkisi sayılmaktadır. Ve bu defa Fransız lisanile ve pek nefis resimlerle bu memleket hakkında vücade getirilmiş olan bir eser, İsveçin hakikaten ne kadar ileriye gitmiş olduğunu büyük bir vesika zenginliğile göstermektedir..

Mülki idare maalmatından turistler için lâzım bilgilere kadar, her bahis en salahiyet sahibi kalem tarafından teşrih, ve meselâ edebiyat, tiyatro, musiki, resim, heykeltraşlık, miymarî, halk san'atleri ve yeni tezyini san'atler ayrı ayrı ma-

kalelerde tetkik olunmuştur. Ve bunları okuyacak adamın ilk düşüncesi, İsveçteki medeniyetin (faraza Fransa, İtalya, İngiltere ve Almanya'da olduğu kadar eski bir maziye malik bulunmamakla beraber) alehusus bir asırdan beri mutlak bir sulh içinde yaşamak sayesinde bu milletin pek çok çalışmış ve en ön saf-taki milletlerle bir hizaya gelmiş olduğudur.

Eski mazinin düne ve bu güne nisbetle fakri, güzel san'atlerin bütün diğer kısımları kadar edebiyatta da bariz bulunuyor. Filhaki-ka, İsveç edebiyatında miylâttan üç asır sonradan beri yazılmağa başlanmış masallar ve eserler tanımakla beraber, 1718 den iytibaren ehem-

miyetli bir safhaya, ve on sekizinci asır iptidalarında Alman romantizminin teesiriyle yeni bir şekle giriyor. Fakat bu edebiyatın beynelmilel bir mahiyet alması ve büyük ediplerinin şöhreti memleket dahiline mahsur kalmıyarak bütün cihanca bilinmesi, ancak otuz kırk senelik bir mes'ele oluyor. Bu hususta, tâ bize kadar gelmiş iki isim olarak August Ştrindberg ile Selma Lagerlofu hassaten zikretmek iycap eder. Bir iki eseri türk sahnesinde de oynanan Ştrindberg, İsvecin en kuvvetli piyes ve romanlarını yazmış, ruhu gayet ateşin ve muhakemesi daima âsi, hiç bir şeyden memnun ola-

Selma Lâgerlof (Büst)

mıyan ve hiç bir şeyle sukûn bulamıyan, ve bu kararsız ruhunu tahlil ederken hayret verici derinliklere erişen bir adamdır. İlk eserini 1880 de yazmış ve 1912 de vefatına kadar edebiyatta en baştaki yerini muhafaza etmiştir. Selma Lagerlof ise, muhayyelesinin zenginliği ve tahkiyesinin kudretiyle, hemen kırk sene evvel ilk eserini neşreder etmez herkesi hayranı

August Strindberg

kılmış olan bir kadındır. Çocuklara 'ait yazdığı masallarda en kudretli ve derin tahliller bulunan Lagerlofun eserleri, her lisana naklolunmuştur ve türkçede de bazı tercemeleri vardır. Büyük birer şair olan Verner von Heidenotam ile Gustaf Frodingin isimlerini de bu âlemşumul şöhretlerden sonra zikretmek lâzım gelmektedir.

Edebiyattan musikiye gelirse, bunun da son zamanlarda beynelmilel bir mahiyet kazanmış olduğunu göreceğiz. Christine Nilsonun, dünya muganniyelerinin en meşhurlarından biri bulunan kadının vatani olması, musiki bahislerinde isminin zikrinde uzun zamanlar yegâne sebep teşkil etmiş olan bu memleket, 1888 den beri verdiği büyük konserlerin muvaffakiyetile bu sahadaki kudretlerini meydana çıkarmıştır. Fakat tâ kurunuvustadan beri İsveç halkı musikiyi sevmiş ve bir çok şarkılar dilden dile asırlarca gezmiştir. Son bir iki asırda Alman bestekârlarının ve hususile Wagnerin tesiri altında kalan İsveç bestekârları içinde, 1918 de

ölen Emil Sjogren şarkıları, 1927 de ölen Wilhelm Stenhammar operaları ve sinni altmışa yaklaşan Hugo Alfrén senfonileri ile en meşhur kıymetleri teşkil etmektedirler. Memleketteki iktisadî refah musiki zevklerinin tatmin ve tenmiyesi için geniş imkânlar vermiş, her tarafta konser salonları ve tiyatrolar kurulmuş ve bunlara artist yetiştirmek için lâzım gelen konservatvarlar vücude getirilmiştir. Stokholmdaki büyük opera ise, san'atkârlarının kudreti, musikisinin kıymeti ve mizanseninin serveti iytibariyle dünyanın her tarafında meşhurdur.

Asıl tiyatroya, ya'ni musiki ile münasebeti bulunmayan dram ve komedi sahnelerine gelince, bu sahada ilk millî eserleri yazan August Şrindberg olmuştur, ve kendisinden sonra yetişen rakipleri daha şöhretlerini İsveç haricine çıkarmamışlardır. Fransız aktörlerinin hayli teesiri altında vaktile kalmış olan İsveç sahnesi artistleri içinde, bugün Saro Hansson,

Stockholm Belediye binası

Gösta Ekman

Gösta Ekman ve Tora Teje isminde bir kadın en kuvvetli addolunuyorlar. Ekmanın geçen sene İstanbulda gösterilmiş bir filmde bir soyтары rolünü yaparken eriştiği zaferi, bu filmi görenler elbette unutmamışlardır.

Güzel san'atlerin resim, heykeltraşlık ve miymarî kısımlarına gelince, bunlardan resim ilk ve mühim inkişafına üçüncü Gustafın zamanından ve on sekizinci asırdan evvel almıştır. Fakat en eski zamanlardan kalmış eserler içinde de resme ait âsar mevcut bulunmakta, ve otuz sene harbile Avropanın umumî hayatına karışan İsvece, Fransa ve İngiltere ve hele Almanyadan bir çok ressamlar gelip yerleşmişlerdir. Bunların en muhimmi, kendisine zadedânlıkla Von Ekrenotrahl ismi verilen bir ressam olmuştur. İsvecin ilk büyük ressamı, Alexandre Roslindir ki, pek çok zaman Fransada yaşyarak oranın teesiri altında kalmış, on yedinci asır sonlarında ölmüş ve bilhassa portreler yapmıştır. Kendisiyle aynı sene içinde

vefat eden Karl Gustave Pilo da muteaddit ve uzun seyahatler icra etmiş ve renklerinin servet kudretiyle Rembranda benzemeğe çalışmıştır. Bu iki ressamdan hayli genç olan Elias Martin ise, İngilterede ressamlık san'atini öğrenmiş ve memleketinin peyizajdaki ilk muvaffak ressamı olmuştur.

1923 de seksenlik olarak ölen Georg von Rosen de bilhassa mevzuunu tarihten alan tablolarının tersiminde pek büyük bir kudret göstermiştir, ve bu tarihî tablolarının içinde, Kral Erih'in bir iydam kararını imzalamaktaki tereddüt ve iztiraplarını göstereni çok meşhurdur. Hemen bir asırlık ve halâ berhayat bulunan Gustave Rydberg ise, en realist ressamlardan biridir. 1919 da vefat eden Anders Zorn, portreleri ile monden hayatı gibi, Dalekarle eyaletinin köylülerini tersimde aynı muvaffakiyeti göstermiş, İsveç ressamlarının en meşhuru olmuştur. 1915 de ölen peyizaj ressamı Yanosonla, 1919 da ölen ev hayatı ressamı

İ. T. Sergel-Mars ve Venüs

Larssonu zikirten sonra, henüz berhayat resamlara dönersek, bunların içinde en kuvvetli san'atkâr olarak şimdiki kralın küçük biraderi prens Eugene'yi göreceğiz. Hayli yaşlı olan bu prens, bütün hayatını bu san'ate vakfetmiş ve peyizaj sahasında haklı bir şöhret kazandığı gibi, Stokholmdaki yeni şehremanetinin divarlarına yaptığı resimlerde büyük bir kudret göstermiştir.

Heykeltraşlık sahasında ise, 1740 da doğup 1814 de ölmüş olan Sergel bilhassa maaruftur. İlimlerin ve güzel san'atların hamisi olan kral üçüncü Gustav ile (Mars ve Venus) grupunu tasvir eden heykelleri, en değerli eserleridir. Muasır heykeltraşlar içinde en büyüğü ise Karl Milles'tir ki, bugün bir küçük adada en mutlak bir inziva hayatı geçiren bu san'atkâr, yirmi seneden beri yaşadığı bu adada tulû'dan guruba kadar hemen her gün çalışmakta, bir danesi bir san'atkârı maaruf edecek eserler vücade getirmektedir. Bu memlekette Milles'ten başka daha bir çok liyakatlı heykeltraşlar mevcuttur.

Baştan başa zengin ve her tarafı maamurelerle kaplı olan İsveçte, pek uzun zamanlar başka miymarilerin uslubu hüküm sürmüş ve tamamıyla millî bir miymari uslubu ancak son asır iptidasında hüküm sürmeğe artık muvafak olmuştur. Bu yeni miymariyi kurmak şerefi, Karl Westmana mal edilmekte ve Ragnar Ostberg de rakiplerinin en kıymetlisi sayılmak-

tadır. Ostbergin yapmış olduğu Stokholm şehremaneti binası, her hususça bir şaheser telâkki olunuyor.

Nüfusu çok olmamakla beraber arazisinin genişliği iytibariyle bir kaç memleketin hususiyetini sinesinde cem'eden, ve cenubunda orta

Avropa iklimi hüküm sürerken şimalinde kutup kışları hükmüran olan İsveç, hiç bitmeyen geceleriyle, hudutsuz karlar altında uyuyan köyleri ve karlar yaza doğru kalkınca yerden fıskıran ekinleri ile, ve bu nazirsiz diyarın asırlardan beri muhayyeleler üzerinde icra ettiği bir az muztarip ve marazî nüfuz ile şiir için en feyyaz saha idi. Binaenaley, memleket dahilî ve haricî gailelerden kurtularak 1815 ten sonra her sarsıntıdan masun bir faaliyet ve ya terakki yoluna girer girmez, bu şiirin tebliğ vasıtası olan her sahada azim bir inkişaf hasıl olmuş, kıymetli edipler, musikişinaslar, aktörler, heykeltraşlar, resamlar ve miymarlar pek çoğalmıştır. Bütün bu san'at hamlelerini hem de asırlardan gelen mazileriyle beraber kısa bir makalede hulâsâyı iddia, sadece gülünçtür. Fa-

kat bu makale, bir asırlık saayın, Avropanın bir küçük milletini de, büyük devletlerin hiç birinin medeniyetini kıskanmıyacak bir payeye mazhar etmeğe kifayet edebildiğini göstermiş oluyor ki, yazılması da ancak bunun içindir.

K O R K U

Yalnızsın.. odan boş.. kimse yok evde..

Duvarlar bu gece ne kadar sarı!

Vurulan bir kuşun çırpıntıları

Hasta bir göz gibi bakan alevde...

Uçan bir sinekten ürktüyor için,

Bir canavar sesi işitmiş gibi.

Perdeler, karşında, iki diş gibi,

Bilenmiş, etine saplanmak için...

Lamban, bir hançerin sivri ucunda

Toplanmış kan gibi kızartıyor, bak.

Bir kaplan ağzına benzerse ocak

Korkma, hem korkacak ne var ki bunda?

Başına deyecek nerdeyse tavan.

Kulakların durma ötüyor: çın.. çın..

Seddini zorlayan sel gibi hurçın

Nabzında gütgide hızlanıyor kan..

Ölü bir yüz gibi tavan kararmış.

Odanda sessizlik ne kadar derin?..

Derler ki —laf bu ya— hepsi cinlerin

Güya sessizlikten hoşlanırlarmış..

Sakin kımıldama.. Bir köşeye sin.

Odanda ne varsa yükle sırtına.

Sus.. Bir nefes burda olur fırtına.

Sus.. Kapında sızan dev işitmesin..

Sabaha kaç yıl var kim bilir daha?

Saatle beraber zaman da durmuş.

Uzakta çığlıklar fırlatan bu kuş

Söyle, bir baykuşa benziyor mu, ha?

Boğuyor yolcunun adımlarını,

Taze bir mezarıdır bu gece yollar.

Dışarda gittikçe derinleşen kar

Gömüyor, gömüyor şimdi yarını..

YAŞAR NABİ

Hayatta Muvaffak Olmuş Adamlardan :

Edvard Bok'un Hayatı

III

İlk İş

Yeni geldikleri bu memlekette ailenin erkekleri iyi işler bulamamışlardı. Alışmamış olduğu ev işlerinin annelerinin üzerinde çok büyük bir yük teşkil ettiğini gören Edward ve biraderi sabahları erken kalkarak mektebe gitmeden evvel annelerine ateş yakmak ve bulaşık yıkamak suretile yardım etmeğe karar verdiler. Azattan sonra da oyundan vaz geçerek ortalık süpürüyorlar, tahta siliyorlar ve yemek hazırlıyorlardı.

Edwardın bilahire yaptığı kadın mecmuacılığında pek çok işine yaramış olan ev kadınlığı bilgisini böyle amelî olarak öğrenmesi garip bir tesadüftü.

Bir zaman geldi ki iki kardeş sabahleyin ateş yakmak için evde tahta parçası ve kömür bulamaz oldular, ve arsalardan tahta parçası, kömür arabalarının geçtiği sokaklardan kömür kırıntıları topladılar.

Bütün bu tarzda fedakârlıklar ve gayretler aileyi sıkıntıdan kurtaramıyordu. Edward kendisi için artık, yaşı küçük olmasına rağmen, para kazanmak zamanı gelmiş olduğunu hissetti. Fakat nasıl ve nerede? Bir gün civardaki börekçinin camekânına bakkarken bu sorunun cevabını buldu. Börekçi çörek ve tatlı tepsilerle süslemiş olduğu camekânının nasıl durduğunu görmek için dışarı çıkmıştı.

Çörekçi iştahlı gözlerle camekândakileri seyreten aç çocuğa dönerek sordu :

— İyi duruyor, değil mi?

Çocuk cevap verdi :

— Eğer cam temiz olsa daha iyi dururdu.

Fırıncı :

— Doğru, sen camı temizler misin?

— Temizlerim.

Hemen o dakika Edward Bok işine başladı. İçeri girerek bir merdiven aldı ve camı temizledi;

öyle temizledi ki her cuma ve salı günleri mektepten sonra gelip camı temizlemesi kararlaştırıldı. Maaş ise haftada on iki buçuk kuruş idi!

Bir gün camı temizlemeği bitirmişti, fırıncı da dükkânın arka tarafında bir işle meşguldu, bir müşteri geldi, Edward müşteriye istediğini verdi. Dükkân sahibi Edwardın müşteriye güler yüzle ve büyük bir beceriklilikle hizmet ettiğine dikkat etmişti; Edwardda öğleden sonraları satışta kendisine yardım etmesi için ayrıca haftada yirmi beş kuruş teklif etti. Edward haftalığından başka her hafta sonunda dükkândaki satılmamış şeylerden annesine ufak bir de hediye götürmek şartıyla teklifi kabul etti, ve cumartesinden maada her gün öğleden sonra gelebileceğini söyledi.

Çörekçi sordu :

— O gün top mı oynamak istiyorsun?

Edward «evet,» diye cevap verdi. Maamafi, o günlerde top oynamayacak değildi.

Edward cumartesi günleri öğleden evvel-bittabi mektep olmadığı zamanlar— bulunduğu Bruklin şehrinde intişar etmekte olan mecmuayı kendi oturduğu mıntika dahilinde tevziy etmeyi deruhte etmişti. Bu işten aldığı yirmi beş kuruşla haftalık kazancı altmış iki buçuk kuruşa baliğ oluyordu.

Otarihlerde Bruklin'de nakliyat büyük atlı arabalarla yapılmakta idi, ve bu arabaların durak yeri Edward'ın oturduğu yere pek yakın bir köşeydi. Arabalar burada durduğu zaman, yaz günleri yolcular hemen arabadan çıkıp su içmek için karşıda buzlu su satan bir sucuya koşuyorlardı. Bu, yolcular ve bilhassa kadınlarla çocuklar için pek güçtü. Bu yüzden bir çok yolcu susuz kalıyorlardı. İşte Edward cumartesi günleri öğleden sonrayı top oynamaya değil bu işe hasretmek istiyordu.

Parlak bir güğüm alarak kenarına üç kanca takip temiz maşrapalar astı, ve bir cumartesi günü öğleden sonra geçen ilk arabanın içine atladı ve evvelâ kondoktora bir bardak ikram ettikten sonra buzlu suyunu bardağı yirmi paraya yolculara satmağa başladı. İki arabada güğüm boşalıyor ve ona on beş kuruş kadar bırakıyordu. Bittabi pazarlar en kârlı günlerdi.

Bu kârlı iş başka çocukların da nazarıdikkatını celbetti, ve bir cumartesi günü küçük sucu karşısında evvela bir rakip buldu, daha sonra rakipler iki ve üç oldu. Edward rakiplerine sattığı suyu limonataya kalbilmekle mukabele etti ve ticareti gene inhasarı altına aldı.

Bir akşam gençlerin bir toplanmasına gitti. İçinde meknuz olan gazetecilik ruhu ona genç ev sahibinin davetini gazetede görmekle pek memnun olacağını ilham etti. Eve gider gitmez daveti [bulunmuş olan bütün gençlerin ve kızların ismini ihtiva eden] bir kaç satırda yazarak ertesi sabah Bruklin gazetesinin tahrir müdürüne götürdü, ve bu gibi haberlerin gazetenin satışını arttırmakta faydalı olabileceğini söylemeyi de unutmadı. Müdür Edward'a bu gibi haberler için sütün başına yetmiş beş kuruş teklif etti. Edward eve giderken bir sütün doldurabilmek için her hafta kaç davetten bahsetmek lâzım geldiğini düşünüyordu; bir muhpir teşkilatı yapmağa karar verdi. Derhal tanıdığı bütün gençleri göreyerek gerek verdikleri, gerekse buldukları bütün davetler hakkında bütün bulunanları isimlerini ihtiva eden bir kaç satır yazmalarını rica etti. Bir iki hafta zarfında Edward gazeteye haftada iki ila üç sütün teemin ediyordu; ücreti sütün başına bir liraya çıkarıldı. Gazete sahibi «Davetliler arasında» diye diğer gazetelerde bulunmayan bir sütün teesis edilmiş olmasından pek memnundu. Davetlere giden herkes gazeteyi alıyordu.

Edward Bok gazetecilik mesleğine başlamıştı.

Edward birgün, devam etmekte olduğu Pazar mektebinin müdürü M. Elkins'in Harper ve Birader-

leri neşriyat evile münasebettar olduğunu işitti. Edward babasından Harper'in haftalık gazetesinden ve bu gazetenin Amerika muharebei dahiliyesinde oynadığı mühim roldan bahsettiğini işitmişti; babası ara sıra eve bu gazeteden ve aynı neşriyat evinin aylık mecmuasından birer nusha getiriyordu. Edward Harper ismini mektep kitaplarının üzerinde de görmüştü. Bir çok gazete ve kitaplar neşreden bir evle münasebettar olmak ne harikulade bir şeydi! Pazar mektebi müdürü Edward'ın nazarında fevkalade ehemmiyet kazanmıştı. Bir çok günler Edward sabahleyin mektep zamanından çok evel çıkardı. Elkins'in evinin kapısında M. Elkins'i görmek ümidi ve M. Elkins'in oğlu ile beraber mektebe gitmek behanesile beklerdi. M. Elkins'in arkasından içini çekerek uzun uzun bakardı.

Edward az sonra babası «New York Wekly» mecmuasının naşiri olan bir kızla ve onun vasıtasıyla da adamları tanıştı.

TAS

*Çekerek imbiğimden,
Yeşeren, filizlenen
İçimin baharını
Bu tasta topladım ben.*

*Eriyen bir alendir
İçinde, sanki, fecir;
Buharında bir ılık
Gülkokuşu yükselir.*

*Madem gelmiyen yazın
Hasretile hastasın
Yudumla kenserinden
Bu iri gümüş tasın.*

Hâmit Macit

Edward, annesine yardım, fırında bizmet, gazete tevzii, limonata satışı, ve gazete muhbirliğinden sonra derslerine çalışmağa vakti kalmadığını görüyordu. Sınıfta mevkiini muhafaza edebilmek için fevkalade bir gayret sarfediyordu. Mektepten aazami istifadeyi elde edemediğini hissediyordu; eve yardım etmek lüzumu ise gün geçtikçe büyüyordu. Mektebi terketmesi fikri annesine çitlatıldı, anne buna şiddetli iytiraz etti.

Fakat hayata atılmak arzusu bir kesre Edward'ın fikrine girmişti. Ağabeyi bir sene evel mektebi terkederek bir avukatın yanına seyyar olarak girmişti. Bir akşam babası mütercim olarak yeni girmiş olduğu telgraf şirketinde kendi kaleminde seyyarlık yapan çocuğun, çıktığını söylediği zaman Edward mektebi terkederek buraya girmesine müsaade edilmesini rica etti. Anababa için küçük çocuklarının bu kadar küçük bir yaşta mektebi terkederek hayata atılmasını terviç etmek pek güçtü, fakat çocuğun ısrarı galip geldi.

Ve böylece onüç yaşında Edward Bok mektebi terkederek telgraf şirketinde 160 kuruş haftalıkla seyyar oldu (Ağustos 1876).

Anne Shriber

Yeni Tarz Bir San'at

Roman, hikâye ve iylan için resim yapan- lara yeni ve parlak bir fikir

Bu parlak fikir sayesinde bundan beş on sen evel, oda kirası ile kahvaltısına mukabil bir pansyonda yatakları düzeltmek hizmetini kabule mecbur olan Anne Shriber isminde bir kızın şimdi Amerikann en pahalı caddesi olan Beşinci Avenüde işlek bir yazıhanesi ve müreffeh bir evi olmuştur.

Küçük çocukken bile Annenin resime merakı o kadar çokmuş ki sert ve mütaassıp babasının mümanaatına rağmen eline geçen beş on parayı

şekere, oyuncuğa değil, güzel resimlerin ucuz kopyalarını almağa sarfeder ve gizli yerlerde açıp açıp seyrine doyamazmış.

Matmazel Shriberin yazıhanesi vakta resmen

Beşinci Avenüdedir ama onun asıl atelyesi sokaklar, trenler, vapurlar velhasıl içinde insan olan her yerdir.

Anne Shriberi bana anlatan zat bir gün onu *iş başında* görmüş. Modelleri çilli, saç başı karma karışık küçük bir oğlanla onun mavi gözlü lüle lüle saçlı küçük hemşiresiymiş. Matmazel Shriber onlarla konuşuyormuş.

— Çocuklar, size bir hikâye anlatacağım ama üzüleceksiniz diye korkuyorum, pek acıklıdır. Söylemesem daha iyi ederim galiba.

— Hayır, hayır, biz ağlamayız. Hem ağlasak da ne çıkar? Kuzum Matmazel Shriber, ne olursunuz, söyleyin.

— Peki öyle ise, dinleyin:

Vaktiyle gayet gaddar, taş yürekli bir kapıcı, bir de onun kedisi vardı. Kedinin sık sık yavrulmasına bu adam çok hiddetlenirdi. Bir gün gene ne görsün! kedi bodrumda kıvrılmış yatıyor, ayakları arasında da dört mini

mini kedi yavrusu yere serilmiş, meme emiyorlar.

O yavruları görseydiniz, bayılırdınız. İpek gibi, yumuk yumuk şeyler! Fakat o hain adam, vay! bu hayvan yene mi yavrulamış diyerek ne yapsa beyenrisiniz? Kedcikleri aldı, kocaman bir odunla başlarına vura vura öldürdü! Sonra da tutup çöp tenekesine fırlattı!

Ben öyle fena oldum ki yerimden kımlıdayamadım. Onun umuru bile olmadı. Sigarasını yakıp çıktı gitti.

O gittikten sonra zavallı aneleri yüzüme öyle mazhun mazhun baktı ki! sonra gitti, çöplükten yavrucuklarını birer birer getirdi, benim önüme bırak-

Çekirdekten Yetişme Gazeteci

Muharriri : ŞEFİKA MUHSİN

«Hocaanım, inekleri varmış bu karıncaların! Sağarlar sütünü içerlermiş!»,

Ismailin bugün Tabiat dersinde iylân ettiği son malûmat işte böyle bütün arkadaşlarını hayrete düşüren bir cümle oldu.

Fakat Ahmet kat'i bir surette bu havadisi tekzip etti:

— Hocaanım! Karıncalar inek sağarlarmış! Bu olamaz!

Ahmedin babası sütçü idi. İneklerin ne boyda şeyler olduklarını ondan iyi kim bilecekti?

(Ismail muarızına döndü. Tavru çok nazikti fakat sesinde emin bir muzafferiyetin verdiği metanet vardı.)

— Doğrudur hocaanım, ben bunu "Köyümüz," gazetesinde gördüm.

Bu, tabii, meseleyi halletti. Üçüncü sınıfın, kız, erkek bütün talebesi yekvücut olarak "gazetenin," malûmat ve sıhhatından bir dakika için bile olsa, şüphe etmek küstahlığında bulunan Ahmede döndüler. Tavurlarında merhametle karışık istihza seziliyordu.

Ismailin bu kadar emniyet ve iytimatla işhat ettiği gazete altıncı sınıfın, hocaları ile birlikte, her onbeş günde bir onbeş nusha olarak neşrettikleri gazete idi. Altıncı sınıf, kendi aralarından müntahap muhabirler va-

ti. Gözümün ta içine bakıyordu. Sanki, bak! evlatlarıma nasıl kıydı, sen bari benim halime acı da bir çare bul, diyor gibi idi.

Hikayenin sonunda, Matmazel Shriberin gözleri yaşarmış, çocuklar dudakları titreyerek hıçkırıklarını tutmağa çalışıyorlarmış. Derken, usulcacık oğlan kolunu kardeşinin omuzuna koymuş. Tam o aralık fotoğraf makinası kimse hissetmeden «trak» etmiş ve Anne Shriberin meşhur temsili fotoğraflarından bir tanesi daha vücuda gelmişti.

Bu yeni tarz artistin sokaklarda, yollarda rast geldiği modelleri de vardır. Bunlardan en meşhuru küçük Anita isminde bir kızdır. Bu kız Matmazel Shriberin telkînine gayet iyi aksülamel yapıyor, yüzünün çizgileri de ruhi haletini iyi aksettiriyor.

İşte, bizim bir çok ilânlarda görüp bayıldığımız resimler bu suretle vücuda geliyor, Matmazel Shriberle küçücük Anita da bir çok para kazanıyorlar.

Bu nüshada Anne Shriberin bir kaç temsili

sıtasıyla havadisler toplar, sonra yazı makineleriyle dört sahifelik gazetelerini basar, dağıtır.

Bundan iki sene evvel mektebe geldiği günden beri, altıncı sınıfın genç muallimi garip garipye nilikleriyle bütün mektebi, hattâ bütün köy halkını hayretten hayrete düşürmüştü. Yeni hurufatın kabulünden sonra gene kendisinin bin zorla mektebe ithal ettirdiği yazı makinesi derslerinin yardımıyla, lisan derslerini bu gazete çıkarmak şekline dökmüştü. Bu hadise, mektebin küçüklü büyüklü her ferdini derin derin sarsmış, haftalarca meşgul etmişti. Küçük sınıflar, mütalaa odasına okumaları için konulan beş nushayı paylaşamazlar, bu kadar mükemmel bir şey yapabildiklerinden dolayı altıncı sınıfın talebelerine hayran kalırlardı. Onların indinde "gazetenin," yazdığı her şey aynen kerametti.

Ismail, galibiyetin verdiği telâşla, devam etti:

—Daha bir çok şeyler yazıyor, gazete, Hocaanım. Diyor ki, bir çocuk çok hastaymış; sonra diyor ki bir kız çok iyi numara almış...

Pencerenin yanındaki sırada yan yana oturan Cemile ile Pakizenin gözleri aynı parlak fikrin verdiği heyecanla birbirine döndü: Gazetecilikte şahsiyattan bahsedilebilirdi! İlk defa olarak, üçüncü sınıfın maasum zihnine gazeteciliğin ne eğlenceli, ne zevkli bir şey olabileceği doğuyordu.

Nihayet, Nadide, herkesin dimağında belirmeğe

fotoğrafını dercediyoruz. Bu resimlerde istihdaf edilen mana o kadar muvaffakiyetle telkîn ve sonra temsil edilmiş ki biz de dikkatla bakarsak temsil ettikleri sahnenin hikayesini tasavvur edebiliriz.

Anne Shriberin işini bizde de bu yolda istiyadı olan insanlar yaparlarsa kendilerine yeni, istifadeli ve enteresan bir iş iycat etmiş olurlar.

Bizim şehirlerimizin sokaklarında muhtelif mevzulara muvafık tipler yakalamak çok kolaydır; hele kenar mahallelerde sokağın evle ünsiyeti pek sıkıdır. Komşu hanımlar sokakta dertleşirler, dedi kodu yaparlar. Çocuklar sokakta oynar, efendi akşam işten gelince kapının önüne iskemle atıp oturur. vs. vs.

Tipleri orijinal fertleri derhal teşhis, veya istediği haletiruhiyeyi karşısındakine telkîn edebilen müteşebbis bir kimse için bu yeni tarz artistlik büyük bir servet kazandırmasa da onu müreffeh bir hayata nail edebilir. Bizde de resimli iylancılık, ve resimli romancılık inkişaf etmek için böyle bir teşebbüse muhtaçtır, zannediyoruz.

başlıyan arzuya tercüman oldu. Dayanamıyıp, tiz sesile avazı çıktığı kadar bağırdı:

— Hocânım, ne olur, biz de gazete çıkaralım!

Üçüncü sınıfın her talebesinin gözleri ümitle Hocânıma dikildi. Hocânımın gözleri en evvelâ ürker gibi oldu; sonra, güldüğü zamanlar gibi bir çok ışıklarla parladı; en sonra da düşünceli, ciddi bir hal aldı.

Çocuklara bitmiyecek gibi uzun gelen bir sükûtta sonra dedi ki:

— Peki, bir defa tecrübe edelim. Biz, zannedersem, yazı makinelerini kullanamıyoruz; fakat aranızdan birisini baş muharrir intihap edersiniz, o da en iyi havadisleri seçer, kara tahtaya yazar. Bunu yapabiliriz; her halde bir defa tecrübe ederiz, yapıp yapamadığımızı görürüz. Kimi baş muharrir yapalım dersiniz?

Hocânım sınıfı gözden geçirdi. Namzetlerin sayılmasını bekliyordu. Çocuklar altıncı sınıfın en kabiliyetli, mektebin en sevgili talebesini ismini “köyümüz,” gazetesinin ilk sahifesinde görmeye alışmışlar, başmuharrirlik san’atı ile az çok ünsiyet peyda etmişlerdi. Aralarından kimi seçip o büyük mevkiye çıkarabilirlerdi? Nadide, ayağa kalktı. İçindeki telâşı gizlemek için omuzlarını lâkayt olmağa çalışan bir tavurla silkerek dedi ki:

— Hocânım, ne dersiniz? belki ben olabilirim. Ben her zaman söyleyecek meraklı şeyler bulabilirim...

Hocânım düşünceli gözlerle kendi kendisini irae eden namzedi süzüyordu. Nadidenin havadis toplamak hususunda ne büyük bir meleke sahibi olduğunu Hocânımdan iyi kim bilebilirdi? Hem de Nadidenin üslubunda öyle hoş giden bir çeşni, hikâye anlatışının tarzında müheyyiç noktaları öyle yanılmadan keşfetmek hasası vardı ki, bunlar işte her muvafakiyetli gazetecinin şöhretini üstüne bina ettiği hasletler değil mi idi? Daha bugün Nadide nefes nefese sabah jimnastik dersine yetişmiş, Osmanın eşekten düşmesinin çok canlı ve çok hararetle bir tasvirle bütün sınıfı işgal etmişti.

İşte şimdi de bu eşek vak’ası Nadidenin hezimetine

sebepe oldu: Böyle arkadaşlarının içinde teşhir edilmenin acısı hâlâ Osmanın içinde idi. Ayağa kalkıp dedi ki:

— Hocânım! Bence Sami baş muharrir olsun, o çok büyük sözler biliyor. Gazete yazmak için de çok güzel sözler lâzım.

Gene Hocânımın gözlerini düşünceli bir maana kapladı. Osmanın söylediği hiç de yalan değildi. Fakat Hocânım bu işte çocuklara gayret telkin etmek fırsatını sezdi, ve bu fırsatı kaçırmadı:

— Bakın, çocuklar — dedi — benim hatırıma ne geldi: Şimdi kimseyi intihap etmiyelim; hepiniz bulabildiğiniz en meraklı havadisleri toplayıp getiriniz. Üç gün böyle devam edelim. Sonra kimin en iyi havadis bulduğunu görür, onu intihap ederiz. Ne dersiniz?

Bütün sınıf teklifi kabul etti. Nadide bile inkisarını mahirane saklıyarak yapma bir hararetle sınıfın fikrine iştirak etti.

Sami, oturduğu yerde heyecandan titriyordu. Çünkü Sami, sözü bol bir çocuk değildi ama, eline bir kalem alıp kâğıdın önüne oturdu mu! Ah, işte o zaman içinde kaynaşıp duran fakat bir türlü ağzından çıkamayan o kelimeler kâğıt üstünde şekil alır, sıralanır, ne maanalar ifade ederdi! Sami biliyordu ki yazdığı şeyler baazen o kadar eğlenceli olurdu ki Hocânım bile dayan-

amıyıp mendilini gözlerine kapatır, yüzü sevinçten kıp kırmızı kesilir, sonra da Sami’ye memnuniyetle bakar gülerdi.

Akşam tatilinden sonra Sami mütalaa odasına kapandı. Ateşli ateşli çalışmağa koyuldu. Sık sık etrafındaki yığınlardan bir kitap çekiyor, karıştırıyor, sonra tekrar yazısına devam ediyordu. En güzel yazılmış havadisi götürüp sınıf gazetesinin baş muharrirliğini elde etmeğe ahtetmişti.

Ogünden iytibaren her sabah ilk yirmi dakika havadisleri dinlemeğe tahsis edildi. İstiyenler yazdıklarını yüksek sesle kendileri okuyor; daha çekingen olanlar ise yazılarını bu maksatla Hocânımın masasının üstüne

konulan bir kutuya atıyor, Hocânım da sıra ile hepsini birer birer okuyordu.

— “Hasanın babası dün Efe İsmail ile kavga etti. Şimdi karakolda biraz meşgul oluyor..”

Osman bu hâvadisi yüksek ve metin bir sesle okudu. Üçüncü sınıf gazetecilikte kullanılan “Mevsuk menbalardan işittiğimize nazaren...”, yahut “Musirren devran eden bir şaiya bakılırsa...”, gibi küçük ve korkak girizgâhlara tenezzül etmiyordu. Mertçe, etrafında dolaşmadan, söylemek istediğini söylüyor ve bitiriyordu.

Osmandan sonra Mazlûm kalktı:

— “Dün İsmail her dersinde on yıldız aldı..”

Mazlûmun bir köpeğinkiler kadar sadık ve müşfik gözleri İsmaille döndü; bir köpek efendisinden nasıl ekmek dilenirse, o da kalbinin kahramanından bir memnuniyet imaresi, bir taktir eseri dileniyordu.

İsmail bu aleni sitayişini mukabelesiz brakmadı. Yüksek bir minettarlığın sevkile bin zahmetle hazırladığı havadisı yırttı, kalkıp okumazdan evvel kâğıdına acele ile bir kaç satır karaladı.

— “Mazlûm imlayı iyi öğrendi. Şimdi hem imlâ biliyor, hem çok kuvvetli, herkesi yeniyor..”

Fakat hasut gözlerle seyreden Fevzi bu işte mürettep bir hareket sezdi; ve herkesin görebileceği bir surette şiddetle omuzlarını silkerek güldü. O kadar ki, Hocânım dönüp ona bakmaya mecbur oldu.

Hakikaten Fevzi de bakılmağa deyer bir kıyafette idi:

Babasından kalma poturlardan annesinin bin zorla çıkardığı pantolonlar; bayramda yeni dikildiğinden beri bir defa bile üstünden çıkıp yıkanmıyan kırmızı yollu basma mintan; en garibi, yaz kiracılarından birisinin eski diye attığı parça parça kırmızı bir boyunbağı. Bunu Fevzi babasından annesinden gizli yalnız mektep saatlerine mahsus takar süslenirdi. Hocânım kaç defa Fevziyi bir tarafa çekip bu paçavrayı boynundan çıkarmasını tenbih etmeğe niyet etmişti, fakat bir türlü çocukta ki derin kanaati yıkıp gülünç olduğunu söyleyerek üzmeğe cesaret edememişti.

Şimdi, bu meydan okurcasına arkadaşları ile alay etmesi üzerine Hocânım ona dönerek dedi ki:

— Fevzi, madâm ki bu kadar alay ediyorsun, sen ne havadis getirdin, onu söyle de dinliyelim.

Fevzi kendisinden emin bir tavurla bacıklarını ayırıp kollarını bağladı ve çok mühim bir şey söylüyormuş gibi kat’i bir sesle dedi ki:

— “Refik çok iyi bir çocuktur.

Üçüncü sınıf bu haberi derin bir sükûtle karşıladı. Zavallı Refik, kendisine dönen bütün bu gözlerin manasını pek anlayamadı. Şaşkın, şaşkın, bir az da kinli gözlerle Fevziye bakakaldı. Biçare çocuk, gizli bir tarzda kendisile alay edildiğine emindi.

Fevzi ümitle Refik’in sırasını bekledi; fakat böyle kalın kafalı bir çocuğa ümit bağlanır mı? Sıra ona gelince, Fevzi hakkında mukabeleten bir şey söyleyeceğine, Refik, bacak kadar boylu Süleymanın dışının düştüğünü haber verdi!

Bütün bu hengâmede Sami mütemadiyen ter döküyordu. Tabii biliyordu ki asıl mücadele onunla Nadide arasında olacaktı, çünkü kendisine rakip olabilecek bir tek Nadideyi görüyordu. Rahlesinin kenarını tutarak yarı ayağa kalkıp uzanırsa Nadideyi görebiliyordu. Nadienin yanakları kıp kırmızı olmuş, eğilmiş, önündeki kâğıda mütemadiyen bir şeyler yazıp çiziyor, bozuyor, baştan yazıyordu. Sıra ona gelince heyecandan parlıyan gözlerle okudu:

— Gelecek sene beşinci sınıfa yeni hoca gelecek. Çünkü Kadriye Hanım evlenecek.

(Üçüncü sınıf alâkadar olduğunu, her küçük göğsten kopan derin bir nefesle gösterdi.

Nadide devam etti:

— Fethinin annesi artık beyaz köşke çamaşır yıkamıyor, çünkü sepette çok şeyler eksik çıkıyormuş. (Burada, maalesef, Nadide hakiki baş muharrir uslûbu takınarak ilâve etti:) Bence bir insan bir başkasının eşyasını almamalı.

Hocânım telâşla müdahale etti:

— Yo! Nadide! arkadaşlarımızı gücendirecek şeyler söylememeliyiz. Bugünlük bu kadar yetişir. Yarın her birinizden ancak bir tek havadis dinlemeğe vaktimiz olacak.

— Hocânım! fakat bende daha çok havadis var! Cemilenin annesi...

— Bugünlük bu kadar yetişir dedim.

(Hocânımın sesi adeta sertti.) Bir defa da Samiyi dinlemeliyiz. Vakit kalmadı.

Nihayet, dünden beri Saminin ipe çektiği dakika geldi. Heyecandan titreyen bir sesle okumağa başladı:

— Yorgun argın gidiyorlardı. (Okudukça telâş artıyor, telâş arttıkça kulaklarının ucuna kadar kızarıyordu, kızardıkça kekeleyordu).

Yorgun argın gidiyorlardı. Askerler yorulduk gayri, bu kıyıya yerleşelim dediler. Fakat kahraman serdar gazup baktı: İleri! dedi. Daha yürüdüler. Birdenbire karşılarına döğüşen iki takım asker müvacehe etti. Döğüşenler kimdi? Kahraman serdarla askerleri bilmiyordu. (Üçüncü sınıfın yüzü eski bir aşmayı yeniden görmüş gibi aydımlandı: hikâyeyi tanımağa başlamışlardı. Sami devam etti:) Serdar dedi ki: Rahat bize haram! Zayıflara muavin olmak gerek! (Saminin meyhazlarından birisi eski bir tarih kitabı, birisi de genç bir muallimin eseri idi.) Allah! Allah! diyip kılıçları çektiler, düşecek tarafa yardım ettiler, kuvvetli tarafı kaçırdılar!

Bu kahraman serdar Ertoğrul, kurtardıkları zayıf taraf da Selçukiler imiş!

Saminin uzun çalışma saatlerinin mahsulü bu eserinin en can alıcı noktası okunduktan sonra üçüncü sınıf inkisara uğramış gibi sustu kaldı.

Nihayet İsmail kalkıp dedi ki:

— Hocânım! Sami çok güzel yazmış, çok güzel sözler bulmuş söylemiş. (İsmail zamanının çocuğu idi: asri münekkittler gibi vuracağı darbeyi evvelâ tahfif etmek için çareler arıyordu.) Fakat, Hocânım, verdiği havadis taze değil!

Üçüncü sınıf yekvücut olarak bu itiraza iştirak etti. Hocânım Saminin zayıf vücudunun meyyusiyetle eğildiğini gördü, hemen imdadına koştu:

— Hakikaten Sami pek güzel yazmışsın. Hem de belli ki pek çok çalışmışsın. Fakat havadis diye bugün yahut dün, yahut da bir hafta evvel olan şeylere derler. Altı yüz sene evvel olan şeylere havadis denilmez. Bugün kimi baş muharrir intihap edelim dersiniz?

Pakize atıldı:

— Ah! Hocânım!

Nadideyi yapalım!

Ne güzel meraklı şeyler söyledi!

Sami kösesindehiddetten köpürüyordu. Demek ki bu cins havadis isteniyordu öyle mi? Böylelerini Nadide bulur da Sami bulamaz mı idi?

Tam o sırada eline kaçırılmaz bir fırsat düştü: Hocânımın tatlı sesi diyordu ki:

— Ne yazık ki Ferit burada değil! O kadar da uzakta oturuyor ki zannedersem kimse ne için gelmediğini...

Sami Hocânımın sözünü keserek atıldı:

— Ben biliyorum Hocânım! (Sami koşmuş gibi nefes nefese soluyordu). Ben biliyorum, Ferit gelmedi çünkü çok hasta!

Üçüncü sınıfın her kösesinden ah! vah! vah! sedaları işitildi. Hocânım da tamamen inanmıştı:

— Ya, öyle mi! Vah zavallı çocuk! Nesi varmış biliyor musun?

Sami gözlerini kara tahtaya dikmiş, sanki ondan imdat umuyordu. Feridin hastalığı ne olsun? Öyle müthiş bir şey olmalı idi ki, Nadidenin müheyyiç havadislerini gölgede bırakmalı idi. Birden Saminin içine su serpildi, fena bir hastalık bulmuştu:

— Kemik veremi! (Arkadaşlarının hayret ve dehşet nidaları kulaklarına bülbül ötüşü gibi geldi.)

— Ya! öyle mi? Vah zavallı Ferit!

Daima Hakkı görüp işaret etmeği bir vazife bilen İsmail şimdi kalkıp Hakkı teslim etti.

— Bu, işte, -dedi- havadis, taze havadis. Yep yeni olmuş bir şey.

Bu havadis ne kadar yep yeni olduğunu Samiden iyi kim bilebilirdi?

O gün sabah derslerinin hepsinde Sami dalgın dalgın oturdu. Böyle mucize denecek bir kolaylıkla elde ettiği şöhret ve ehemmiyeti nasıl idame edeceğini düşünüyordu. Oh! Ferit iki gün daha mektebe gelmese!

Ertesi gün Feridin yeri gene boştu.

Zil çaldıktan sonra Hocânım elini masasının üstündeki kutuya uzattı. Orada üç kâğıt parçası vardı.

Birinci kâğıdı açıp okudu:

— “Dün gece Fevzi bir sansar vurdu. Çok güzel, köpek kadar büyük bir sansar!,”

Hocânım bu vak'anın kahramanına döndü. Fevzi işitmemiş gibi gözlerini tavana dikmiş, kollarını kavuşturmuş oturuyordu. Hocânım dedi ki:

— Bu kâğıtta imza yok. Getirdiğiniz havadisleri daima imzalıyınız demiştim. Bir daha unutmayınız.

Hocânım ikinci kâğıdı açarken garip bir tarzda Fevziye bakıyor ve gülüyordu. İkinci havadis şu idi:

— Annem bana iki yeni ayakkabı aldı.

Hocânım bu havadisın muharriri Nazife dönüp dedi ki:

— Annen ne iyi etmiş de bir tek almamış değil mi Nazif?

Sonra Hocânım üçüncü kâğıda uzandı ve açar açmaz kaşları çatıldı.

— Ne o -dedi- bir imzasız havadis daha mı var? Sonra okudu:

— “Fevzi dün Ankaradaki amcasından mektup aldı. Belki tatillerde Ankaraya gidecek..”

Odanın şurasında burasında kıs kıs gülümler başladı. Hasan elini kaldırdı. Hocânım bu müşkül mevkii kurtaracak bir hadiseyi sevinçle karşılayacaktı.

— Peki, Hasan, -dedi-, şimdi sen mi okumak istiyorsun?

Hasan yüksek sesle sınıfa şunu bildirdi:

— Fevzi dün yolda kuduz bir köpek görü. Fakat Fevzi kaçtı mı! Hayır! Fevzi köpeği korkuttu, köpek kaçtı.

Bu sefer sınıfta öyle bir gürültü koptu ki Hocânım asayişini bin zorla te'min edebildi. Sıra Nadideye gelmişti. Nadidenin ilk havadis şu oldu:

— Sütçü Halim ağının çocuğunun bir dişi çıktı.

Üçüncü sınıf alâkadar olmadığını ağır bir sükûtle ifade etti. Havadaki memnuniyetsizliği sezen Nadide hemen vaziyeti kurtarmağa kalkıştı:

— Oh! Hocânım! Yanlış okudum, bunu okumak istemiyordum, başka bir şey okuyacaktım.

Hocânım metin davranmanın sırası geldiğini anladı. Sert bir sesle:

— Hayır, Nadide, yalnız bir tek havadis getirin. Şimdi sıra Saminin.

Sami ferah bir nefes aldı. Rakibi bugün kolay mağlup olacaktı. Sami havadisini okudu:

— “Ferit halâ çok hasta. Diz kapakları şişmiş şişmiş (Sami elindeki mevbu hakkında epi tetkikat yapmıştı.) Dün gece, Ferit o kadar hasta idi ki yataktan kavi bir surette düştü.. düştü ve ayağını kırdı.

Üçüncü sınıf dehşetle ürperdi. Hocânım dikkatle dinliyordu; gözlerini garip bir mana kaplamıştı.

Sami bir defa hızını aldıktan sonra kendilerini tutamayan koşucular gibi, nefes ne-

fese devam etti:

— Hayır, iki ayağını birden kırdı. Sonra (Hocânım bu sonu gelmeyen felâket silsilesini durdurmak için elini kaldırdı, fakat Saminin gözleri bir şey görmiyordu. Arkadaşlarını hayret içinde brakmak hırsile ilâve etti.) Sonra, Feridi öyle yerde buldukları zaman bir de bakmışlar ki ölü çocuk!

Sami fazla ileri gitmişti. Yazdığından çok daha fazla söylemişti. Fakat ne zararı vardı? Odanın her tarafından kopan hayret ve dehşet nidaları, Samiye her kabahatı unutturacak mükâfatlardı. İşte gayesine de

vasıl olmuştu; çünkü Pakize telâştan titreyen bir sesle Hocânıma yalvarıyordu:

— Hocânım! bugün Sami gazeteyi tahtaya yazsın!

Fakat Hocânım anlaşılmaz bir tebessümle Samiyi süzüyor, bir şey söylemiyordu.

Sami, vaziyeti kurtarmak için bir çare araştırırken, Fethi ile Cemile kapıyı göstererek avazları çıktığı kadar feryat etmeğe başladılar. Üçüncü sınıfın her talebesi şimdi korku ile büyümüş gözlerle kapıya bakıyordu. Karşıdan gelen bu çocuk hiç şüphesiz ki Ferite benziyordu. Fakât eğer Fethi bir hortlak ise, Arabacı Muhsin, babası, onu kulağından çekip sürüklemeye nasıl cesaret ediyordu.

Muhsin Ağa oğlu ile cenkleşmekten kan ter içinde kalmıştı. Fethiyi sınıfın ortasına sürükleyip Hocânıma döndü:

— Hocânım, uslanmaz yumurcağı dere başında buluverdim. Mektep yok diye beni aldatacaktı. Al Hocânım, eti senin kemiği benim, al şunu adam et.

Küçük hortlak kendisini kısıvrak tutan elden sıyrılıverdi, lisana geldi:

— Sen, Sami, sen yok musun? -diyerek heykel gibi donup kalan Samiye döndü- asıl sen dayak istersin? Hocânım! git balık tut diye beni gezmeye gönderdi o dayak ister değil mi?

Hocânım uzun bir sükûttan sonra girecek bir delik arayan Samiye döndü:

— Sami bu doğru mu?

Sami yapacak başka bir şey kalmadığını anlayınca itiraf etti:

— Hocânım, evet efendim.

— Fakat oğlum -Hocânımın sesi adeta sert ve hiddetli idi- fakat oğlum Feirt hakkında bize söylediklerinin hepsi demek ki yalandı ha?

O zaman Sami binlerce bezgin baş muharririn fikrine tercüman oldu:

— Ama Hocânım -dedi- hep doğruyu söylersem, nasıl meraklı havadis bulabilirim?

— Doğru ve meraklı havadis bulamazsan hiç bulma daha iyi. Hiç kimse yalandan bacağına kırıldığını ve öldüğünü iştirmek istemez. Hattâ gazetelere yazılmak için bile istemez. Şimdi seni bugünlük baş muharrir yaparsak, bir daha yanlış havadis vermeyeceğine söz verir misin?

Fevzi, kat'iyen Hocânımın fikrine iştirak etmiyordu. O, gazeteye girmek için bir bacağına sahiden kırılmasına razı idi. Sabahtan beri mahzun bir çehre ile birbirini takip eden havadisleri dinlemişti. Hiç birinde de kendisine ait bir tek söz geçmemişti. Böyle muzlim, şöretsiz hayat da çekilir mi idi?

Ertesi gün o kadar bezgin bir hal ile mektebe gitmeğe hazırlandı ki, bu zaman herkesin dikkatini celbeden kırmızı boyun bağında bile teselli bulamadı. Postanenin önünden geçerken mektebi asıvermek, hep başkaları hakkında havadis işiteceğine hiç görünmemek nasıl olur acaba diye düşünmeğe başladı. Postanede o sırada hararetili bir faaliyet vardı. Demek ki posta yeni gelmiş tevzi ediliyordu. Fevzi dalgın dalgın yaklaşıyordu. Karşıdan dördüncü sınıfın hocası Meveddet Hanım gözüktü. Bereket versin ki Meveddet Hanım çantasında bir şeyler araştırıyordu da Fevziyi görmedi. Fevzi, gözünü Meveddet Hanımdan ayırmadan geri geri postanenin arka kapısına doğru geriledi. Fakat aksilik bu ya, tam kaçacağı sırada arka tarafa dönmüş uzun boylu bir adamla çarpıştılar. Fevzi dönüp Arabacı Muhsin Ağayı görünce, Fethinin daha dün başına gelen felâket gözünün önünde canlandı, tabana kuvvet kaçmağa başladı.

Fakat ne oldu bilinmez. Ayağı merdivene mi takıldı, yoksa yakalanmak korkusu Fevzinin gözlerini mi karattı. Fevzi Fevzisini boylu boyunca yere uzanmış buldu. Arkada, postanede koşuşan ayak sesleri işitiliyordu, demek ki Muhsin Ağa onu koğalıyordu. Fevzi neye uğradığını anlamadan, kısa boylu esmer bir adamın koşarken kendisine çarpıp yere yuvarlandığını rüyada görür gibi gördü. O sırada Polis İhsan Efendinin sesini işitti. İhsan Efendi de çok koşmuş bir adam gibi soluyarak diyordu ki:

— Ya! kaçırım sandın, öyle mi? ver bakalım...

Fakat Fevzi ne verilip ne alınacağını dinlemeden kaçtı. Soluğu dört sokak ileride aldı, ve mektep kaçak cılığından vaz geçerek mektebin yolunu tutturdu.

Sami meeyus, mahzun bir hal ile mektebe girerken dalgın gözlerle etrafına bakındı ve dördüncünün hocası Müveddet Hanımın halinde her zamankinden farklı bir telâş vardı fakat Sami kimsenin halini görecektir halde değildi. Sabah erkenden havadis avına çıkmıştı ve işte boş dönüyordu. Bu kupkuru, تنها köyde de şöyle sahiden meraklı bir şey olmuyordu ki. Ancak üç tane küçük havadis bulmuştu onların hiç biri de sınıfı alâkadar edip kendisine şan şeref getirecek şeyler değildi.

Demin Postanenin önünden geçerken, Fevzi ile bir adamın yere yuvarlandıklarını görmüştü fakat bu, Nadidenin bulduğu o cins cins meraklı şeylerle boy ölçüşebilir mi idi? Ne yapsın, bu havadis kıtlığında işte böyle ehemmiyetsiz şeylerle iktifa etmeğe mecbur oluyordu.

Hiç olmazsa bari mektebin kampanası o dakikada çalmasaydı da Sami Fevzi ile o yabancı adamın düşmesini sonuna kadar seyredebilseydi. Bugün talii hiç ona yaver olmuyordu.

Sami, sınıfta Nadidenin getirdiği havadisi işitince zafer ümidi büsbütün söndü. Nadide, alâka uyandıracığından emin, her kelimeyi tarta tarta söylüyordu:

— Gelecek hafta köye aslanlı kaplanlı bir cambaz takımı gelecek.

Üçüncü sınıf sevinçten ne yapacağını şaşırıldı.

Saminin sırası gelince mahzun bir sesle başladı:

— Bugün Fevzi postaneden çıkarken merdivende yabancı bir adamla çarpıştı düştüler yere her ikisi.

Hocânımın gözleri büyüdü:

— Ne diyorsun, Sami, demek Postanede hırsızın yakalanmasına yardım eden çocuk Fevzi idi, öyle mi?

Hakikati olduğu gibi söylemek lâzım gelirse, teslim etmeliyiz ki Sami cevap vermezden evel bir saniye kadar tereddüt etti. Yanlış havadis vak'ası daha aklından çıkmıştı. Fakat etrafında ona hayran hayran bakan çehrelerdeki taktir ve alâkanın cazibesine dayanamadı.

— Evet, Hocânım, diyiverdi.

Hocânım bütün sınıfa hitap ederek anlattı:

— Müveddet Hanım şimdi bana anlatıyordu. Fakat hırsız düşüren çocuğun kim olduğunu görememiş. Hırsız, meşhur Mekik Hamdi postadan kaçmak üzere imiş, fakat o sırada bir çocuk hırsız görmüş ve koşup üstüne atılarak yere yuvarlamış.. değil mi, Sami?

— Evet Hocânım.

Ve, birgün gelir de geçenlerde olduğu gibi havadisinin doğruluğu hakkında hesap vermek icap ederse, Hocânım bütün bunları kendisinin Samiye söylediğini hatırlıyacak mı idi? Sami içinden dua ediyordu: Yarabbi, diyordu, bunları kendisi söylediğini Hocânım unutmaz inşallah!

Pakize helecanla yalvarıyordu:

— Hocânım, Sami bunları çabuk büyük, güzel kelimelerle yazsın, çabuk, ne olur Hocânım!

Hocânım devam etti:

— Sami, belki işitmemişsindir ki Fevzinin atikliği sayesinde bütün paraları geri almışlar Mekik Hamdiyi de hapse atmışlar.

Kapıda, hayretten donup kalan vak'anın kahramanı da sevinçten içeriye girmeğe kuvvet bulamıyordu.

Hocânım onu görünce çağırdı:

— Gel, Fevzi, hepimiz seninle itihah ediyoruz. Bir yerin acımadı ya inşallah?

Fevzi topallıya topallıya içeriye girdi. Şu anda Bahri-muhiti geçen tayyareci ile bile yerini kolay kolay değiştirmezdi. Âlicenap bir tavurla:

— Birşey değil, Hocânım, dedi, yalnız arkam bacaklarım, kollarım, başım...

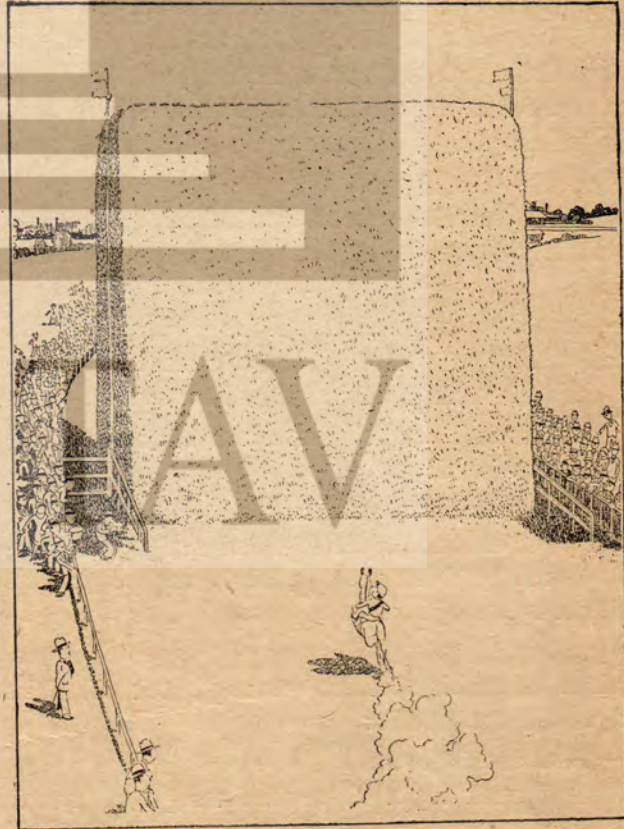
Cemile sabırsızlanıyordu:

— Hocânım —dedi— şimdi baş muharrir intihap etmeyecek miyiz?

Fevzi elini kaldırarak dedi ki:

— Hocânım, bence Sami baş muharrir olmalı. Her zaman öyle güzel meraklı şeyler buluyor ki...

Nadide bile rakibinin intihabı için seve seve reyini ilâve etti.

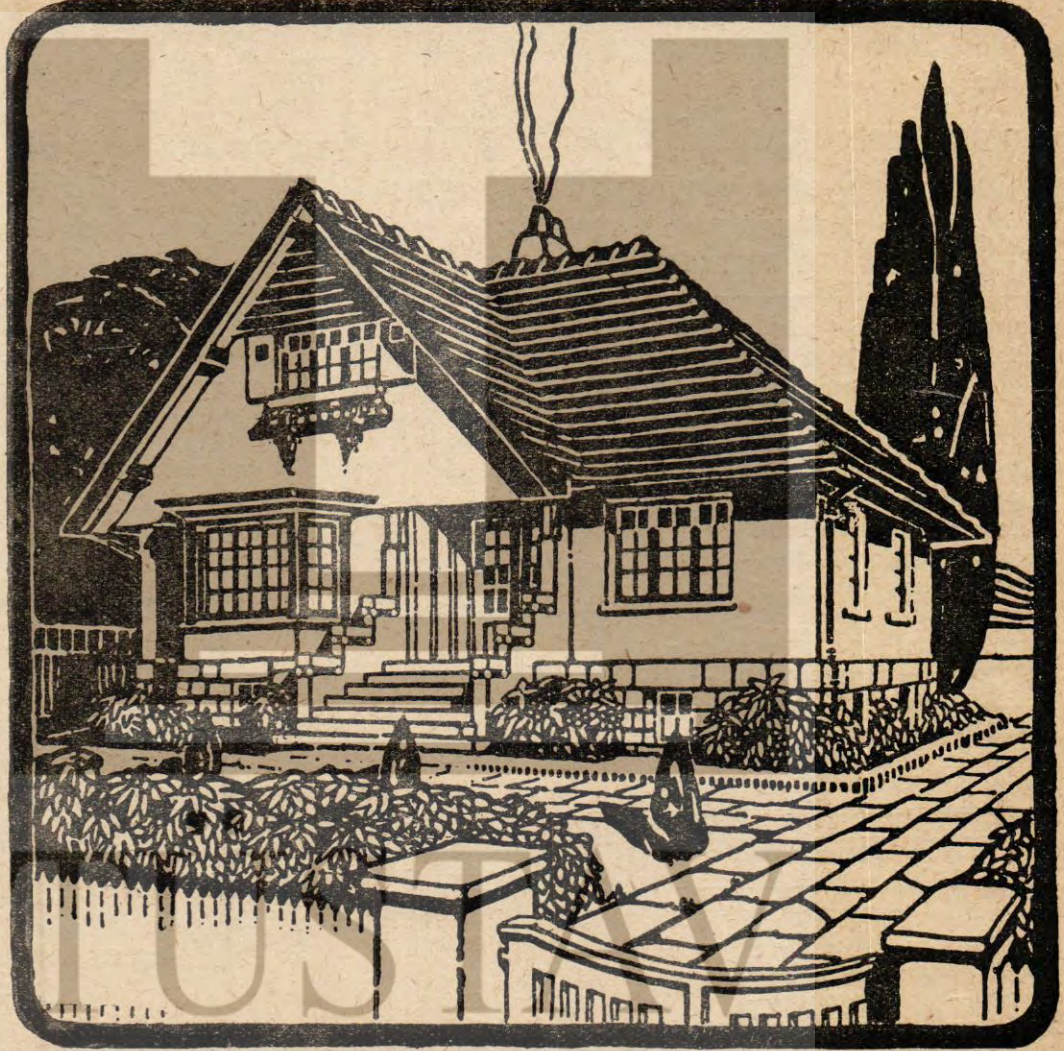

Müptedi cokeyin ilk manialı yarışı

Binanızın kaç çıkacağını nasıl hesap edebilirsiniz?

Yazan : Mıymar SAMİH SALİM

Bir yapının fiyatı iki şeye tabi'dir: biri, o yapıyı vucuda getirmek için lâzım olan iptidai maddelere, diğeri de o iptidai maddeleri işleyerek ev haline getiren işçi kuvvetine... Bu itibarla bir yapının fiyatını hesap etmek için ona sarf edilen malzeme ile işçilik miktarını bulmak lazımdır. Malzeme miktarını ölçmek için kıyasi vahit hacim ve satıhtır. İşçilik miktarı da yevmiye ile ölçülür. Yapının hacmini ölçmekle ona sarf edeceğimiz malzeme miktarını bulmuş oluruz ve sonra da bu miktar malzemeyi bir amelenin kaç günde bina şekline sokacağı hesap edilir ve bu iki neticenin yekûnü bize binanın umumi fiyatını verir. İşte bir binanın fenni olarak keşfinde istinat edilen prensip budur.

sine lüzum yoktur; bu miymarının ihtisası dahilinde olan bir iştir.

Yapı sahibi bir metro mik'abı tuğla duvarın nakadar harç, nakadar tuğla ve nakadar işçilik ile vucuda geldiğini bilmesinden ziyade bü-

Bu esas dahilinde bir keşif yapabilmek için bir takım mâlûmatların bilinmesine lüzum vardır. Meselâ, bir binanın nasıl yapılabileceğini ve bu yapıda kullanılacak olan bütün malzemenin cinsini; bu malzemeyi bir işçinin kaç günde bina şekline sokacağı bilinmelidir. Bundan sonra o cins malzemenin piyasadaki fiyatları, işçinin bir günde alacağı çalışma ücreti tahkik olunur.

Bir yapı sahibinin bunları öğrenip bilme-

tün bunların neticesi olan bir metro mik'abı tuğla duvarın kaç mal olduğunu bilmesi oldukça doğru bir keşif yapabilmek için kâfidir.

İstanbul ve Ankara piyasalarına göre bu fiyatları aşağıda veriyoruz. Hangi cins malzeme ve ne şekilde yapılacağı miymarı tarafından tâyin edilen bir projenin buçet vellerin yardımı ile kolayca hesap olunur. Yalnız projeyi iyi bir şekilde ölçmek lazımdır. Bu cet-

velde hangi cins malzemenin metro murabbaı ve hangi cins malzemenin metro mik'abı üzerinden ölçüldüğü işaret edilmiştir. Meselâ her okuyucumuz aşağıda verdiğimiz «Bengalov» projesini bu esas dahilinde ölçerek onun mal olma fiyatını doğru olarak bulabilir. -Oda-ların, pencere ve kapıların yükseklikleri proje üstünde tâyin edilmemiştir. Normal bir kat yüksekliği: 3.00, kapı: 2.00—2.20, pencere: 1.80 dir. Bü ölçüler, projeye, güzelliğe, hava ve ziyaya göre değişir bunların da miyimar tarafından tâyin edilmesine ayrıca dikkat edil-melidir.

Ankara ve İstanbul Piyasalarına göre yapı nevelerinin vahit fiyatları:

YAPI NEVİLERİ	Ankara'da	İstanbul'da
Metro mik'ap veya metro murabbaı	Lira	Lira
Toprağın kazılması (metro mik'abı)	1.00	1.00
Taşduvar (metro mik'abı)		
Temelduvarı	10.00	7.70
Zeminkatı duvarı	12.00	8.00
Birinci kat duvarı	15.00	10.00
Tuğla duvar —metro mik'abı—	25.00	17.00
Gro Beton —metro mik'abı—	15—25	16.50
Betonarme — metro mik'abı —	60—70	40.00
Doğrama —metro murabbaı—		
“Camı, menteşesi, ispanyoleti v.s.”	12—15	9.00
Doğrama meşe — metro murabbaı —	35—45	25—30
Ahşap döşeme — metro murabbaı —	4.50	2.70
Meşe parke — Metro murabbaı —	12—15	8.00
Xilolit döşeme üstü — metro 2 — Ah-	4.00	3.40
şap çatı —metro murabbaı—		
Kiremit altı tahtaları, kiremidi (v.s.)	10.00	6.50

YAPI NEVİLERİ	Ankara'da	İstanbul'da
	Lira	Lira
Dahili sıva —metro murabbaı—	1.00	0.65
Harici sıva — metro murabbaı —	2.00	1.30
Çimento sıva — metro murabbaı —	3.00	1.60
Badana — metro murabbaı —	0.15	0.12
Yağlı boya — metro murabbaı —	1.00	0.80
Mermer prineli çimento sıva		
—metro murabbaı—	4.00	2.20
Mozayık merdiven — metro tuli —	7.00	6.00
Ahşap merdiven — metro tuli —	3.00	
Fayans kaplama — metro murabbaı —	11.12	9.00
Seramik kaplama —metro murabbaı—	12.13	9.00
Karo siman — metro murabbaı —	4.00	3.40
Mozayık döşeme — metro murabbaı —	4.5	3.40
Demir parmaklık —kilosu—	0.60	0.30

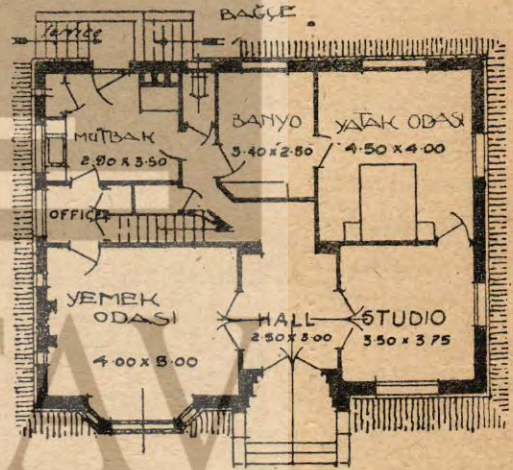
(Boyası ile beraber)

Bu fiyatlarda iymali ile beraber mâmul eşyanın mahalline konması, havi olduğu teferüat, nakliye masrafları ve muteahhidinin kârı dahildir.

Kullanışlı bir Kır Evi

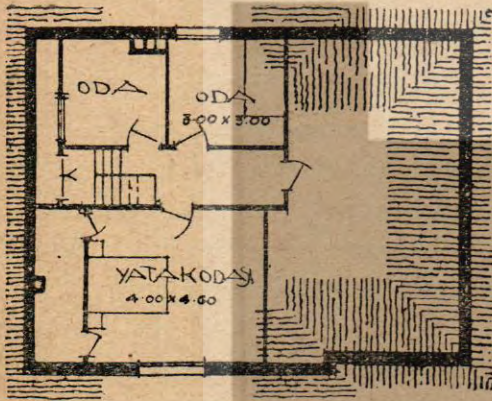
Bugün okuyucularına Amerikalıların «Bungalov» dedikleri tipte bir kır evi projesi veriyorum.

Bu evlerin hususiyetleri: an'anevi zevkle-
rimizle asri ihtiyaçlarımızı tatmin edecek bir
şekilde tertip edilmiş olmasıdır. Yaz tâtillerini
geçirmek için dağlık ve çayırılık yerlere çekilen
aileler açık hava zevkini ve kır aleminin man-
zaralarını ihlal etmeyecek yuvalar ararlar. Şe-
hirlerin hendesi güzelliğinden bıkan bir dımağ
için tabiatın mülayim ve sükûnet verici têsiri
bir ihtiyaçtır. Böyle bir yerde daima an'anevi
ve iptidai olan «Köy evi» aranır; insan tabiat-
ta mevcut bütün nüansları oturduğu yuvasında
görmek ister. Şüphesiz ki iptidai ve basit olan
köylünün evi, şehirde medeni vasıtalarından isti-
fade etmeğe alışmış şehirli için pek vahşidir.

İşte bu ihtiyacı tatmin için garp memle-
ketlerindeki miyमारlar köy bediiyatı ile medeni
konforu birleştirerek bir tip kır evi modeli vü-
cud getirmişlerdir. Bugün bu tip kır evlerine
beynelmilleleşen İngilizce tabirile «Bungalov»
diycrlar. Umumiyetle bir tek zemin katından
ibaret olan bu evler, yeşilliklerin hudutsuz vü-
s'atı içinde âdeta kaybolmuş gibidir. Dikçe
olan çatılarının rengi ve bacalarından tüten dü-
manlar ancak bunları farkettiler. Binayı
terkip eden bütün parçaların bir tek kat üye-

rinde bulunması iytibariyle hizmet de fevkalâde kolaydır. Evin dahili ile haricin yeşilliği arasında hiç bir hail yoktur. Yaz tâtillerini geçiren çocuklar bu suretle büyük bir serbestiye malik olurlar. Evden bahçeye, bahçeden eve girip çıkarlar, kovalarını, arabalarını, oyuncaklarını alırlar ve tekrar kolayca eve girerek yerlerine bırakabilirler; ve bütün bunlardan dolayı kat'iyen hiç bir yorgunluk hissetmezler.

Verdiğimiz plana dikkatli bakacak olursanız yemek odası, yatak odası, çalışma odası, banyo, w. c. (aptesane) ve mutpağın bir tek katta yâni zemin katında toplanmış olduğunu görürsünüz. Kapıdan girildiği zaman 3.00x2.50 eb'asında bir holda bulunulur. Bir tarafında stüdyo yâni çalışma odası, diğer tarafında hem yemek odası hem de salon vazifesini gören büyük bir oda mevcuttur.

Yatak odasına stüdyodan bir kapı ile geçilir. Banyo yatak odasının yanındadır, yatak odasından doğrudan doğruya banyoya geçilir. Hizmet koridoruna açılan diğer bir kapı vasıtası ile hizmetçi tarafından banyonun hazırlanması kolayca tēmin olunur. İçmek odası ile mutpak arasında vücudu lâzım olan «Ofis» çatı arasına çıkılacak olan merdivenin altına konmuştur. Mutpak bir kapı vasıtasıyla hariçle münasebet tēmin eder.

Çatı arasında bir kat teşkil eden üç odası daha vardır ki, biri misafire, biri hizmetçiye, biri de çamaşır ve sair eşyaların konmasına tahsis edilebilir.

Piyeslere verilecek olan en rahat eb'at plan

üzerinde tâyin edilmiştir. Temel ve bodrum katı taş, beden duvarları «0.35» ve bölme duvarları «0.15» metro eninde tuğla duvar, harici mermer dahili âdi kireç harçlı sıva ve üzerine mermer kireci ile badanalıdır. Döşemeler Betonarme veya Voltolu putrel olarak yapılabilir.

Döşeme üstü ahşap parke, veya âdi ahşap döşeme üstüne linolyum, pencere doğramaları çıralı çam, sokak kapısı meşe, dahili kapılar karaağaç veya kestane, merdiven karaağaç veya meşe olmak üzere ahşap, mutpak zemini ve «1.40» metro irtifasına kadar duvarları mozaik çini, w. c. alaturka veya alafranga ve bir lavaboyu havi olmak üzere zemini ve duvarları fayanstır. Binada su, elektrik ve kalorifer mevcuttur. Beş oda, bir mutpak, bir banyo, bir sandık odası, «w. c.» ve ayrıca da bir bodrumu ihtiva eden bu bina «140» metro mu-rabbat bir saha işgal eder.

Yukarda mevcut inşa şartlarını haiz olmak üzere bu binanın maliyet fiyatı «6600» türk lirasıdır.

Kimyager

Hasan Behçet B. in

İymâl ettiği

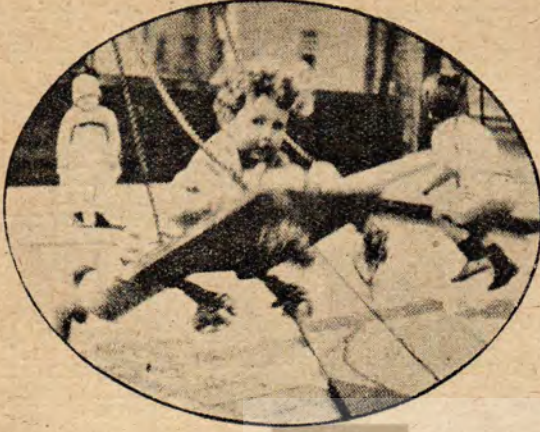
Perçin

Mürekkebi

Bütün dünya mürekkeplerinin

En Ücuzu ve

En Nefisidir.

ÇOCUK BAKIMI

Yaz oyunları -
Yaz elbiseleri

Şefika Muhsin

Cocuklar arasında en çok acınacak bir tip vardır: üstü başı kirlenmesin diye istediği gibi oynamaktan korkmağa alıştıran çocuk tipi. Asıl fena cihet şu ki bu gibi çocuklar ekseriya rahat, paraca vaziyeti çok iyi olan, ve binaenaleyh küçük âleminde güzel, eğlenceli ne varsa çocuğa verebilecek ailelerde tesadüf ediliyor. Cemiyetimizin sun'î servet taksimine karşı tabiatın bir isyanı mıdır, umumiyetle, seciyeyi, muhayyeleyi, sıhhatî tenmiye edecek olan oyunları fakir ailelerin çocukları oynuyor ve muhayyeleye yapacak hiç bir şey bırakmayan pahalı oyuncaklarla yahut da bir dadının, bir mürebbiyenin gözü önünden ayrılmayan oyunları zengin ailelerin çocuklarına kalıyor.

Hakikati teslim etmek ekseriya güç bir şeydir. Bahusus, izzetinefsimize, dokunan çirkin hakikatları görebilmek bile âdeta büyük

bir meziyettir. Çocuklarımızı süslü giydirmek arzusunu bitarafane tahlil edersek görürüz ki bu arzu sırf kendi zevkimizi tatmin eder; eşe dosta karşı «çocuğunu iyi giydirmiyor, çocuğuna iyi bakmıyor» şöhretini kazanmak korkusunun telkîn ettiği bir arzudur. Yoksa, hisleri sun'î ve yanlış telkînlerle bozulmamış hiç bir çocuk rahatı bahasına süsü tercih etmez.

Bu sözlerden «çocuğu temiz giydirmeye çalışmamalıyız» gibi bir mâna çıkarmamalı; temizlik, tabii esas addedilmelidir. Hatta, güzellik de gayelerden biri olmalıdır. Fakat göz önünde tutulacak asıl maksat, çocuğun rahatı, serbestçe oynıyabilmesi ve neşvüneması olmalıdır. Şimdi yaz günlerinde açık havada oyunların elzem olduğunda hepimiz müttehidiz. Fakat, açık hava oyunlarının ekserisi elbiseyi kirletir; bahçivanlık, kumla oynamak, marangozluk, vs. bunların hepsi iki dakikanın içinde

çocuğu su yüzü görmemiş bir hale sokar. Diğer taraftan bu oyunların hepsi çocuğa sebat, kuvvetli muhayyele, kendine iytimat, el becerikliği veren oyunlardır. Bu kadar kıymetli neticeleri sırf kendi hasis izzetinefsimizi tatmin etmek

İçin feda etmek hakkımız mıdır?

Çocuklarımıza hem bu oyunları hem de temiz olmalarını temin etmek için evvelâ oyna mahsus bir kaç düz, ucuz elbise edinmeliyiz; sonra da kendimiz de çocukları bir kaç defa değiştirmek zahmetine katlanmalıyız. Bu oyun elbiseleri günde bir iki defa değişecek kadar çok, kirden, fena tutumdan korkmıyacak kadar sağlam, ve eskimekten bizi ürkütmiyecek kadar ucuz olmalıdır. Bu şeraiti temin edebilirse bir anne artık kendisini bahtiyar addetmelidir.

Oyun kıyafetini böylece hallettikten sonra, oyun mes'elesi kalıyor. Rahat elbise, açıklık, serbestiyet verildikten sonra, çocuklar öyle az şeyle eğlenebiliyorlar ki... Bir tahta sandık mini mini sahipleri için nice saraylara

değişilmeyecek bir ev oluyor. En güzel ve en sevgili oyunlardan biri de kum oyunudur. Geniş bir tahta sandık, bir kaç araba kum, çocukları saatlerce meşgul edecek bir oyun teşkil ediyor.

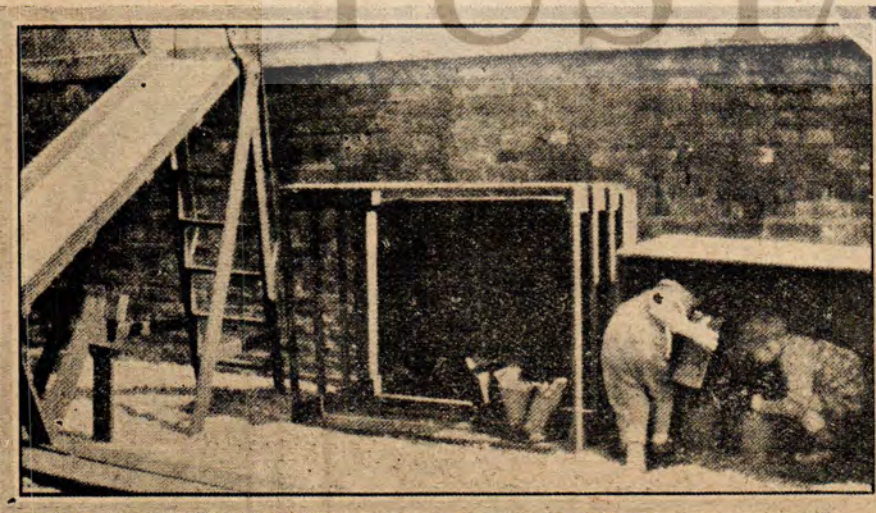
Marangozluk beceriklilik, sebat, görüş isabeti temin etmek için en iyi çarelerden biri olduğu için marangozluğa meraklı olan bir çocuk üç yaşından itibaren teşvik edilmeli.

Deniz, bu yaz Daylarında en esaslı oyunlar-

dan biridir. Açık serbest bir elbise, bir kova yahut bir teneke, bir oyuncak kayık yahut bir tahta parçası çocuğu hem eğlendiren hem de sıhhatlendiren basit çarelerdir.

Çocukların çok sevdiği diğer bir oyun da boya ile oynamaktır. Bunun için muşamba bir göğüslük edinilirse elbisenin tamamen bozulmasının mani olunur.

Salıncak, tırmanmak için ip, eğer kabil ise alçak bir merdiven, ve kızak gibi üstünden kayılacak düz, kıymiksiz bir tahta; bütün bunlar çocuklarınıza küçüklük senelerini zevkle hatırlatacak oyunlardır.

Ev Hanımı Sahifesi

Yeni bir pasta — Buzlu çay

Yazın misafirlerini veya ailesini memnun etmek isteyen soğuk şeyler ikram etmelidir. Kızgın tuğla têsiri yapan kaldırımlardan geçerek, fırın gibi tramvaylarda pişerek, en nihayet ahbabımızın evine vasil olunca, bütün kış içtiğimiz sıcak çayın yerine, insanın sanki ta damarlarına kadar serinlik verecek buzlu çay, dondurma ve bunların yanında da hafif ve zarif pastalar bulmak isteriz.

Bu nushada târif edeceğim pastayı buzlu çay veya dondurma ile vermek pek muvafıktır. Bir ucundan elle tutulup gayet kolaylıkla yenilebileceği için ayrı tabak ve çatal bıçağa lüzum yoktur. Bahçeye balkona fazla eşya taşımamanın külfetini bilenler bunun kıymetini takdir ederler.

Melzeme

- 4 silme yemekkaşığı tereyağ
8 " " " ince tozşeker
1 bardak has beyaz un
4 yemekkaşığı süt
Ceviz, badem veya şamfıstığı
Vanilya

1.— Tereyağını kabartın; şekeri yedire

yedire içine katın; vanilyayı ilâve edin. Bundan sonra unla sütü de münavebe ile ilâve edip hepsini bir hamur haline getirin. Bu

hamur için mutlak glüteni çok olan bir un kullanmak lâzımdır, çünkü glüten hamura elastikiyet verir ve kolaylıkla açılmasına yardım eder.

2.— Altı düz ve iyice yağlanmış bir dört köşe tepsinin ters tarafında bir köşeye bir yemekkaşığı dolusu yukarıda hazırladığınız hamurdan koyun. Geniş bir bıçakla bu hamuru çekerek ince

ve muntazam bir surette tepsinin bir boyunca yayın.

3.— Tepsinin o bir tarafını döndürerek

aynı hamuru açık kalan tarafa da yayın. Bu suretle hamur tabakası yamasız ve her tarafı aynı incelikte olur.

4.— Hamur yayılırken kenarlardan bir az sarkabilir. Bunları kesip düzeltmelidir, yoksa bilahare yapacağımız külah biçimleri zarif olmaz. Hamuru aşağıya doğru çekip bazı yerlerini kısaltıp yırtmak ihtimali olduğu için bıçağı yukarıya doğru iterek kesin.

5.— Fırına koymadan evvel yayılmış ha-

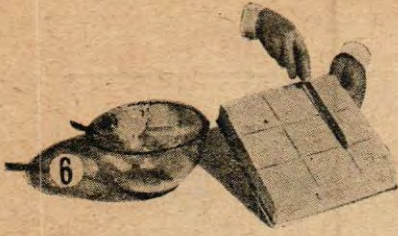

murun üzerine dövülmüş ceviz, badem veya şamfıstığı serpin.

Hamuru dörtköşe büyücek hanelere taksim edip kesin. Mûtedil bir fırında, üstü fıska fıska olup sararınca kadar pişirin. Bu hale gelmek için 1—10 dakika fırında kalmak kâfi gelir. O zaman fırının kapağını açık tutarak ızgarayı dışarıya çekin.

6.— Tepsinin yarısını fırında, yarısını dışarıda tutarak, dörtköşelerin bir ucundan kaldırıp ince bir bıçağın üzerine sarın. Bıçağı her döndürüşte pastanın şekil almasını temin için biraz durup bekleyin. Belki sıra en nihayettekilere gelince hamur biraz soğumuş olur. So-

ğuyunca da fazla gevrek olup bükülemez. Onun için tekrar fırına sokup ısıtın.

doldurulursa çazip bir yenilik olur.

Buzlu Çay

Bir çaydanlık veya semaverde bir miktar tatlı su kaynatın. Toprak veya porselen çaydanlığa adam başına birer kaşık imperyal veya Seylan çayı cinsinden bir çay koyun (tabii başka çay da kullanabilirsiniz, fakat bunlarla daha iyi olur). Su beş on saniye kadar fıkır fıkır kaynadıktan sonra (uzun zaman kaynayan su lezzetsiz olur) çayın üzerine haşlayıp çaydanın emziğini ıslak bir tülbentle tıkayınız. Çaydanın kapağının üzerine de ıslak bir peçete örterek semaverin veya ateşte kaynamakta devam eden su çaydanının üzerine oturtun. Bir çeyrek saat kadar çay böyle demlenirse hassası ve rayıhası tamamen meydana çıkmış olur. Zaten sıcak içilecek çayın da iyisi böyle yapılır.

İki üç limon, bulunursa bir portakal rendesi ve birkaç yaprak naneyi bir mîkdar şekerle uğuşturarak, şeker ve limonu çokça bir limonatanın içine ilâve edin. Kullandığınız limon kabuklariyle köspelerini atmayıp limonatanın içinde bir müddet bırakın. Bunları bir çeyrek saat kadar limonatanın içinde bıraktıktan sonra temiz bir tülbentten süzün.

Bardak başına bir buçuk kahve

fincanı koyu çay hesap ederek limonataya ilâve edin. Biraz konyak da konulursa lezzeti ve kokusu daha hoş olur.

Bu çaylı konyaklı limonatayı billur veya diğer şeffaf bir kâse yahut ağzı geniş bir surahiye koyun. İçine sapları ayıklanmış çilek, yuvarlak yuvarlak kesilmiş muz, ahududu, derisi ve çekirdeği ayıklanmış portakal dilimleri veya her hangi başka güzel kokulu meyveler ilâve edin. Meyvelerin kokusu ile lezzeti çaya geçinceye kadar bekledikten sonra, içine bol bol buz parçaları koyun. Çok soğuk olunca bardaklara doldurup misafirlerinize verin. Bunun sa-kiliğini eden hayır dua kazanır.

VAKIT Refikimizde

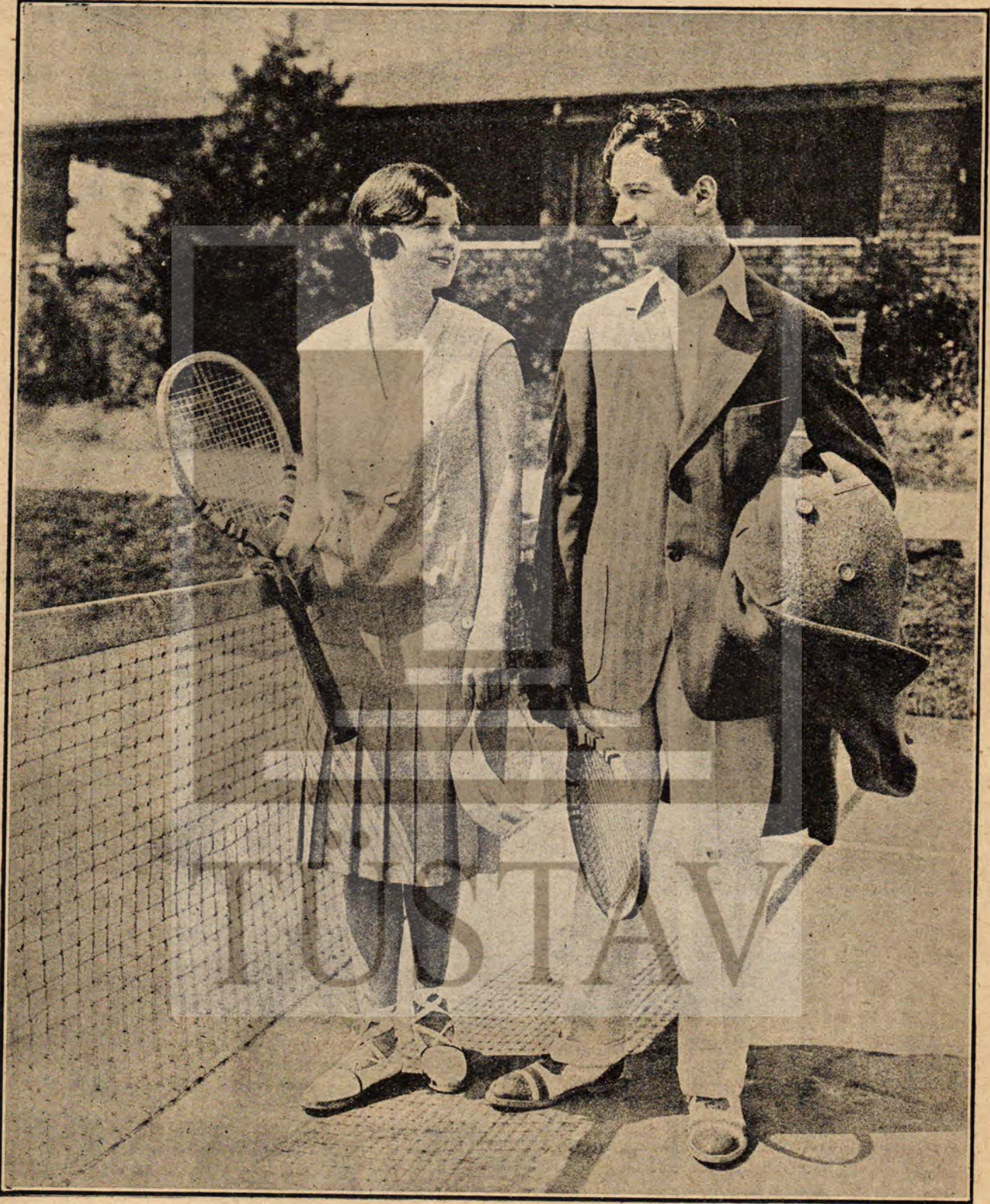
Kıymetli romancımız

Reşat Nuri Beyin

En güzel eseri

Yaprak Dökümü

Tenis için

Tenis ve diğer sporlar için kolsuz elbise modellerinde pikeye pek ehemmiyetli bir mevki veriliyor. Pikenin düzgün pliye yatan kalınlığı, serinlik hissi veren temiz beyazlığı rengârenk jaketlere, boyun atkılarına kolaylıkla uyuyor ve güneşten yanmış ciltlere ayrıca güzellik veriyor. Bu modeldeki tenis elbisesinin bolluğu öndeki plilerle, ve kalçadaki bantla kol uzandığı zaman eteğin de beraber kalkmaması temin edilmiştir. Erkekler için moda değişmiyor: beyaz fanila pantolon, renkli çizgili gömlek, oyundan sonra giymek için hafif fakat sıcak bir jaket.

Deniz için

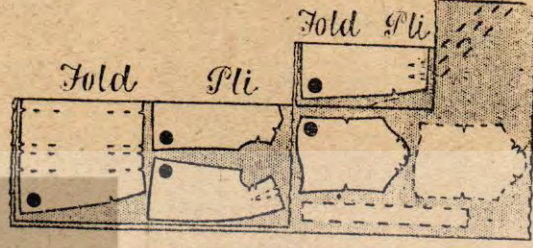

Sahiden denize girip sahiden yüzmek isteyen hanımlar deniz elbiselerinin çok süslü olmasını tabii istemezler. Fakat aynı zamanda da zarif bir elbise arzusundan vaz geçmezler. Modeldeki genç hanım da bu iki arzuyu telif ederek sarı yünlü jerseden bir elbise intihap etmiş. Bedenin garnitürü aynı jerseden turuncu bantlardan ibarettir; pantolon da koyu kahve rengi jersedendir. Aynı renkler jakette tekerrür ediyor: kahve rengi üzerine sarı ve turuncu bantlar. Erkekler için hiç değişmeyen moda: mavi yünlü pantolon ve çizgili yünlüden beden. Burnuzda aynı renkler tekerrür ediyor.

Elbise Kalıbının Târifi

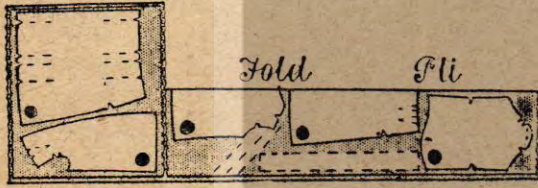
Bu yaz ipekli ve ya hafif yünlüden kısa jaketler şehir ve spor için hazırlanan modeller arasında pek mühim bir mevki işgal ediyor. Bu ay karielerimize takdim ettiğimiz jaket kalıbı bir kaç şekilde kullanılabilir, binaenaleyh büyük bir kısım karielerin ihtiyacını tatmin edebilir. Meselâ, arzu edilirse, resimde görüldüğü gibi krepdeşinden yapılır, aynı kumaştan bir etek ve emprime krepdeşinden bir bluz ile itmam edilebilir. Bu takdirde jakete bluzun kumaşından bir astar geçirilirse çok güzel olur. Arzu edilirse hafif

göre biçilmiştir. Eğer kalıp küçük gelirse

Kumaşın kenarı
135 sm.lik kumaş üstüne kalıp parçalarını böyle yerleştiriniz.

se her parçayı kol-tuk altından kesip arasına lâzım olan ende bir parça kâğıt iliş-tiriniz. Eğer kalıp büyük gelirse aynı noktalardan kalıbı katlayıp küçültünüz.

Kumaşın kenarı
95 sm.lik kumaş üstüne kalıp parçalarını böyle yerleştiriniz.

yünlülerden biri ile dikilir ve son baharda da işe yarayacak zarif bir sokak elbisesi hazırlanmış olur. Yahut da, bu kalıp kullanılarak, kolsuz tenis ve deniz kenarı elbiselerinin üstüne giyilecek ufak bir jaket yapılabilir. Bu takdirde jaket kırmızı ve ya çividi mavi dradan yapılırsa beyaz tenis ve deniz kenarı elbiselerinin üstünde çok şık durur.

A. Jaketin etek ucuna biye geçirirken biye parçasını iki kat edip eteğin köşesine şekilde gördüğünüz gibi dikine ve kenarlarını dikişe yakın kesin. Sonra çevirin ve A şeklinde görüldüğü gibi köşeyi muntazam surette çevirin. B. Düz yerlerde biyeyi böyle diki.

Kumaşın kenarı
Astar ve ya sade jaket biçmek için kalıp parçalarını 95 sm.lik kumaş üstüne böyle yerleştiriniz.

Kalıbı kumaşınızın üstüne biçmezden evel ucuz salaspür üstüne biçip prova ediniz.

Bu kalıp 45 sm. beden ve 50 sm. kalçaya

Kalıplarda dikiş payı vardır

Oyukları üst üste getirerek parçaları birleştiriniz

Bu jaketle eteği yapmak için 135 sm.lik kumaştan 3,5 metre; 95 sm.lik kumaştan 4,25 metre; lâzım olacaktır. Astar ve bluz için 95 sm.lik kumaştan 2,75 metre; jaketin etrafına çevrilmek için krepsaten ve ya renkli krepdeşin 1 metrelik lâzım olacaktır.

Eteğin biçimi pek sade ve basit olduğundan kalıbı verilmemiştir. Muhtelif parçaların nasıl yerleştirileceğini gösteren şekillerde etek parçalarının nasıl kesileceği görülebilir.

Şihirli Parçalar

Dokuz parça ile bütün alfabe ve 10 a kadar rakkamları yazabilir misiniz?

Bakın nasıl yapılacaktır:

Kart postal kalınlığında ve yukardaki şekilleri üstüne çizerek boyda bir mukavva parçası alınız. Bu şekilleri çok dikkatle kopya edip mukavvanın üstüne yapıştırınız, yahut çiziniz.

Sonra, gene çok dikkatle — dikkat etmezseniz sihirli parçaların sihiri

bozulur — bu şekilleri kesiniz. işte beş harfin nasıl yazılacağını görün. Şimdi elinizde dokuz parça ol-

cağınız değil mi?

İşte bu dokuz parça ile alfabenin her harfini ve 10 a kadar her rakkamı yazabilirsiniz (tabii, hepsini birden değil, birer birer).

Parçaları üst üste bindirebilirsiniz fakat kesemezsiniz. Harflerinizin hepsi aynı tarzda olmayacak, kimisi baskı yazısı kimisi el yazısına benzeyecek.

Yazının başındaki (dokuz) kelimesine bakınız,

DOKUZ

Sofra Takım landığımız sında ahenk

Bu zarif kahvaltılık takımının kendi beyaz, kulplar ve çaydanın tepesi sarı olduğu için, beraber kullanmak üzere sarı keten üzerine resimde gösterilen desenlerde applique ve benekler işleyerek örtü ve peçeteler yapmalıdır.

Böyle rengin ve zengin bir kahvaltılık takımı ile kullanılan örtünün rengi porselenin zemini gibi, kenarının suyu da, çiçeklerinin en önemiyetlisinin renginde olursa gayet hoş bir tésir yapar.

Bütün kış, yaz meyvelerine hasret çektikten sonra, onlara tekrar kavuştuğumuz zaman kendilerine ne kadar iytiyar etsek azdır. Meyveyi gene meyve resimleriyle süslenmiş tabaklarda vermek evsahibinin zevkindeki isabet ve iytinayı ispat eder!

larımızla kul- örtüler ara- lâzımdır

En son moda fildişi renginde porselendir. Modernist sanat tarzına da büsbütün biygâne kalmadığımızı dört köşeli tabaklar kullanarak gösterebiliriz. Resimdeki takımın çiçekleri fiyruze, mercan rengi ile eflatundur. Bu takımla kullanmak üzere, üstü broderi ve kenarı dantelli örtü tavsiye ederiz.

Böyle bir az eski zamanı hatırlatan mutantan takımlarla file üzerine işlenmiş masa örtüsü ve tabak altları kullanmalıdır.

İçine sandviç koymak için şimdi herkes rengârenk ve göze çarpan desenli tabaklar kullanıyor.

Sıhhat ve Güzellik

Kesik saçın çok rahat olduğunu zanneden, fakat sonradan saç kusurlarının kesik saçlarda fena halde meydana çıktığını görüp inkisara uğrayan yüzlerce kadınlara müjde var: Saçlar artık uzatılıyor. Çok değil; kesik saçın serbestisine alışan asri kadın bir daha eski devrin arşın arşın saçlarına avdet edemez; çok uzun değil, fakat başın kavsine ensede zarif bir çerçeveye teşkil edecek kadar uzun saçlar bugün makbul.

Uzun olsun kısa olsun güzel saç edinmek veya muhafaza etmek için saç hıfzısıhhası kaidelerine riayet etmek lâzımdır. Saç dibindeki höcrelerde kanın şiddetle deveranını temin etmek için en iyi çare masajdır. Masajın da en kolay şekli saç diplerini fırçalamaktır.

Saçlarınızın parlak ve canlı olmasını isterseniz her akşam yatmadan evvel en azı beş dakika saçlarınızı fırçalayınız. Saç mütehassısları saçları kısım kısım ayırarak köklerinden iytibaren fırçalamayı tavsiye ediyorlar. Bu usul bidayette her ne kadar müşkil ise de saçların diplerini ve başın derisini tenbih hususunda büyük yardımcı dokunur ve buna kolaylıkla alışılır. Fırçanın temiz ve iyi cinsten olması tabii şarttır. Fırçayı sık sık temiz bir havlu ile silmeli. Bu usul saçları gayet iyi temizler.

Fırçalama aleyhinde serdedilen iytirazlardanbiri saçın dalgalarını bozması, diğeri de saçı yağlı bir vaziyette bırakmasıdır. Yukarda târif ettiğimiz gibi saçlarınızı dipten dışarı doğru fırçalar da daima satıhdan aşağı doğru fırçalamağa dikkat ederseniz, saçlarınızın dalgaları bozulmaz.

Fırçalamanın saçları yağlatması meselesine gelince her halde yağlı saçın sebebini fırçaya atfedip işin içinden çıkmamalı. Bunun asıl sebebini araştırıp bertaraf etmeli ve fırçanın gerek temizlemek gerek masaj yapmak hususundaki faidesini ihmal etmemeli.

Meşhur cilt mütehassıslarından biri saçlardaki fazla yağdan şikâyet edenlere ispirto veya kolonya ile saç diplerini oğuşturmayı tavsiye

ediyor. Bundan sonra, ispirtonun saç üzerinde kurummasına meydan vermeden hemen bir havlu ile kurulamak icap ettiğini söylüyor. Bu amelîyenin de saçı gayet iyi temizlediği görülür. Saçlara ondülasyon yapılmasına, saçları kuruştup kırması noktasından iytiraz ediliyor. İhtimal bazı acemilerin saçları fazla ısıtmasından fena neticeler çıkmıştır. Her halde ondülasyonun mazarratı varsa muhakkak dikkatsızlık neticesi olduğuna kaniim. Saçları fazla kuru ve çapuk kırılmaya müstait olanlar pomat yahut zeytinyağı ile diplerini güzelce uğuşturma-

lılar. Böyle sert saçlara bilhassa ondülasyondan sonra bunu yapmak mecburiyeti vardır.

Daimi ondülasyon için de aynı mahzurlar sayılıyor, fakat yukarda târif ettiğimiz gibi saçlara ihtimam edilirse bu mahzurlar da kalkar. Aynı saç tellerinin bir kaç defa daimi ondülasyona mâruz kalmamasını ve kırılmamasını temin etmek için pek sık yaptırmamalı.

Saçı yumuşak ve dalgalı yapmak için kullanılan su da saçları bozar, bunun yerine bir losyon kullanmak bu mahzu u da kaldırır.

Bir de sıcak su ile yıkandıktan sonra saçlara soğuk su dökmek kanın şiddetle deveranına ve dolayısıyla saçları güzelleştirmesine sebep olur.

Bayker
Radyo
Kulaklıkları
2000 om
350 kuruş

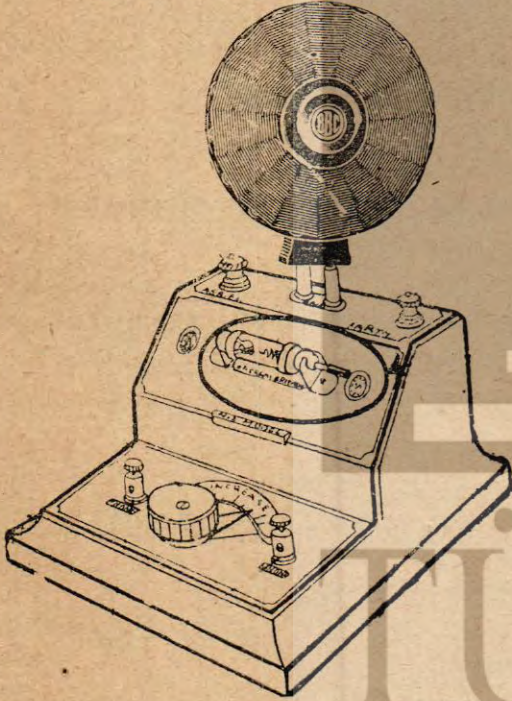
Bayker
Radyo
Hoparlörleri
2000 om
1500 kuruş

BAYKER RADYO

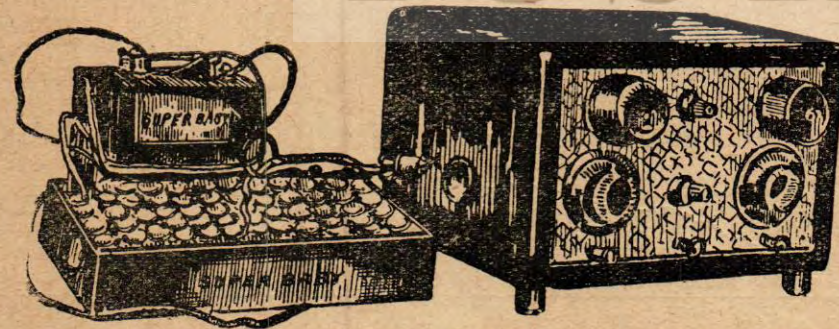
İstiklâl Caddesi No. 306—308

Bu mağazada satılan eşya garantilidir.
İlk taksitin tediyesinde intihap edilen makine bilâücret enstale edilir. Makineye tecrübe müddeti bir haftadır, ve bu müddet hitamında iade edilebilir. İade halinde mağaza aleti kabul ve taksiti tamamen tesviye eder. Bugün tavsiye ettiğimiz cihazlar:

«Gülenli (Brownie) Ahizesi»

20 Türk lirası. 2 şer liradan 12 aylık taksitle de tediye edilebilir. Kulaklıklar, anten ve Radyo musaadeside buna dahildir.

«Super Baby»

200 Türk lirası. 18 er liradan 12 aylık taksitle de tediye edilebilir. Bu 6 lambalı bir cihazdır, teknil olarak satılır. Radyo musadesi de beraberdir.

Evropa konserleri garantili ve işletmesi gayet basittir.
Bayker Radyo. Hususi "Anod Bataryaları",
Her hafta yeni mal gelir.
(110) volt. 6 Türk lirası

ABONE ŞERAİTİ

(Posta ücreti dahil)

Türkiye için:

Seneliği 6 lira
Altı aylığı 3 lira

Ecnebi Memleketler

Seneliği 4 dolar

M U H İ T

Resimli Aylık Aile Mecmuası

Adres : Dilsizzade Hantı, No. 1-2

Telefon : İstanbul, 4118

Her nüshada :
bir elbise kalıbı
veya metin hari-
ci renkli bir tablo
bulunacaktır.

Fihrist

Muharriri		Sahifesi	Muharriri		Sahifesi
Memlekete Dair :			Şiir :		
Büyük Türk İnkılâbı	Ahmet Cevat	644	Mangal	Necip Fazıl	666
Maliyemizin Beş Senesi	Şevket Süreyya	658	Yıldızlı Bir Gecede	Necip Fazıl	666
İçtimâlî Yazılar :			Deniz Feneri	Vasfi Mahir	689
Nasyonalizm	Ahmet Cevat	641	Pencere Camlarında Akşam	Cevdet Kudret	689
Makaleler :			Korku	Yaşar Nabi	693
Hellen Keller (3)	Şefika Muhsin	661	Sair Memleketlerde :		
Terbiye Mes'eleleri (2)	Nevzat Mahmut	664	İngiliz İntihabatı (5)	A. C.	64
Hikâye :			Şu - Bu		656
Dirilen Mumya	Kenan Hulusi	656	Coğrafya ve Tabiat Sevgisi :		
Gıllı Ayı	Celâlettin Ekrem	654	Tehlikeli Atlamalar (6)		613
Tanınmış ve uzaklaşmış	Hikmet Şevki	681	Denizaltı Harikaları (6)		685
İpek Çoraplar	Neziha Muhittin	682	Cihan Edebiyatından Sayfaları :		
Piyano Muallimesi	Y. N.	685	Niçeden en Güzel Sayfalar	Nevzat Mahmut	669
Çekirdekten Yetişme Gazeteci(1)	Şefika Muhsin	699	Kimeli Muganni, Anadol Frans	Nusret Kemal	674
Halkiyat Tetkiklerinden :			Ev ve İnşaat :		
Sinop ve Muhitinde Aya Dair			Binanızın Kaça Çıkacağını Nasıl		
Telâkkiler	Mehmet Şakir	688	Hesap Edebilirsiniz, yazan: Miymar Samih		705
Büyük ve Meşhur Adamlar :			Kullanışlı Bir Kır Evi	" "	706
Fridrih Niçe	Nevzat Mahmut	666	Çocuk Bakımı :		
«Edward Bok»un Hayatı III	Nusret Kemal	699	Yaz Oyunları, Yaz Elbiseleri(7)	Şefika Muhsin	708
Güzel San'atlar :			Ev Hanımı		
İsveçte Güzel San'atlar	Nahit Sırı	690	Yeni bir Pasta -Buzlu Çay (4)		710
Yeni Bir San'at (4)		696	Sofra Takımları		716
Fennin Harikaları :			Sihhat ve Güzellik		718
Büyük Âti (1)		657	Moda :		
Yıldırımından İstifade Edilecek (6)		679	Tenis İçin-Deniz İçin (4)		712
			Elbise Kalıbı :		
			Şen Çocuklar (8)		714
			Sihirli Parçalar		715

(1) Ladies Home Journal, (2) Je Sait Tout, (3) American, (4) Woman's Home Companion, (5) Illustration, (6) Popular Science, (7) GoodHousekeeping, (8) Child Magazine.